

Abbas illos 12. lapides adaptans totidem Christi ^{287.}
postolis jaspidem ut fundamentum Petro accommodat ^{Apoc: 21.}
ejus que precipue fidei, dicens: Primum fundamen- ^{in i. lib. Apoc:}
tum relictissime jaspis, qui significat rectam fidem, quia
Petrus Apostolorum primus de fidei firmitate commen-
datur; Joannes autem Aureolus episcopus ad scopum ^{lib: 3. de cultu imag:}
nostrum sic ait: Multi & penè omnes, Petram super
quam aedificata est ecclesia, fidem Petri intelligunt;
ut ecclesia constantissime duraret in perpetuum, su-
prema Dei providentiâ nullum aliud fundamentum,
ei supponitur nisi fides Petri, nil sanè firmitus, nil
constantius.)

Dne, tu scis, quia amo te, & quidem
in amore Christi ita excelluit Sanchis noster, ut nec
quoad hoc Joannem illi preferendum censeant S. Pa-
tres; sed attendamus S. Ambrosii verba hæc: Con- ^{lib: 10. in Luc:}
tristatur (Petrus) quando tentio interrogatur, amas
me? id enim interrogatur de quo dubitatur, sed Do-
minus non dubitabat, qui interrogabat, non ut dis-
ceret, quem elevandus in celum amoris sui nobis
vicarium relinquebat: Tu scis quia amo te: Jam du-
dum Deo cognitum Petrus testificatur affectum: quis
enim alius, qui de se hoc facile profiteri posset? & ideo
quia solus proficitur ex omnibus, omnibus antefertur, &
in

in verbo autem suo laxabo rete; hic proprie
 Petrus contra spem in spem credidit: quod naturalia
 denegarant media, id supernaturali consequendum
 sperat adiutorio: atque hic proprie nobis insinuatum
 videmus, quod animarum piscatio à nostro labore
 vel industria minime pendet, sed potius ab efficacia
 Divina gratie: hinc premium huius spei non fuit
 sola piscium subsequuta captura, sed quod Christus
 Petro dixit: ex hoc jam eris homines capiens: ut
 (uti optime S. Maximus observat) Qui captura
 piscium alebatur, salute hominum pasteretur.

Luc: 9. 10.
 Rom: 4.

Argentum & aurum non est mihi, nec erat in re, nec in
 affectu ei cuius jam conversatio & fiducia omnis e-
 rat in caelis & de caelestibus: de quo sic habet S. Ber-
 nardus, ad Eugenium scribens: Petrus nescitur pro-
 cessisse aliquando vel gemmis ornatus, vel sericis, non
 lectus auro, nec veclus equo albo, nec stipatus milite,
 nec circumstrepentibus septus ministris: absque his ta-
 men salis credidit posse impleri salutare mandatum:
 si amas me, pasce oves meas; & Balduinus ait: Dig-
 na vox Principis Ecclesie: Quid Petro, & auro.. sum-
 ma paupertas apostolica, ita ut ne valorem ipsius
 pecunie bene agnosceret: ideo que prius nominat
 argentum, quam aurum, & Erat

Lib: 4. de
 Cons: 1. 4.

In Allegor:
 apud Hieron:

Erat Petrus dormiens inter duos milites vinc- 289.
tus: dormiebat etsi tribulatus, quia iactaverat to-
tum suum cogitatum in Deum, ejus que providentie
et dispositioni se totum conformis commiserat: unde
Chrysostomus ait: Dormit corpore Petrus, corde adde- Rom. 8.
um vigilat; Deus vero custos insinus, nec dormitat, nec in Ep. ad
dormit, et optime Tertullianus dixit: Nil cruis sen- spheri
tit in nervo, dum animus est in caelo: erat Petrus Eccl. 6. 31.
dormiens, vincula illius alligatura salutis, s. Cypria- Ep. 72.
nus: Posito, inquit, in vinculis corpore, solutus ac de 5. Celer.
liber spiritus mansit: ac tandem S. Hilarius: Justi C. 11. in
viri, ait, nunquam dulcius requiescunt, quam cum Matthi.
laboribus fatigantur. Videntes autem Petri constan-
tiam, seu in predicando Libertatem, seu in pa-
tiendo magnanimitatem & patientiam, de qua
sic habet S. Chrysostomus: Non verbis solis monstra- in hunc
bat non curare se de quibus iudicatur, & quod extre- locum
ma intententur pericula, sed etiam habitu, & voce,
& aspectu sua summam omnibus libertatem, apud po-
pulum demonstrabat per ea quae loquebatur: Hinc
Magnus Gregorius habet: Viri iusti securitas recie, Lib. 31.
leoni comparatur: in occursum bestiarum Leo non tre- Mor: c. 4.
pidat, quia prevalere se omnibus non ignorat. ~
Roga-

290. Rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua, hoc est, ut semper fidelis virtutum omnium sectator existeris & in suscepta fide operibus vivificanda perseveres: Ad quod virtutum fastigium pervenisse Petrus dicens est pro cuius spirituali continuo profectu ipse Dei filius intercessit: S. Leo: Diabolus, inquit, omnes exagitare omnes cupiebat elidere, & tamen specialis à Dño Petri cura suscipitur. In Petro omnium fortitudo munitur, & Divina gratia ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur: quare, ut ait Theophilactus, quamvis (Petrus in negatione) brevi tempore concutendus erat, habet tamen recondita semina fidei, ut etiam si folia abiecerit spiritus invadentis, radix tamen vivet: Non deficiet fides tua, ~

Serm: 2
de Natali
Apost:

S. VI. S. Petri Passiones, & Martyrium.

Textus *Extendes manus tuas, & alius te cinget. Joan: 21. 18. Petrus quidem servabatur in carcere: Act: 12. 5. Surge velociter, & ceciderunt catenæ de manibus eius. 4. 7. Nunc scio verè quia misit Dñus Angelum suum, & eripuit me. Act: 12. 11. Hoc autem dixit, significans quia morte clarificaturus esset Deum.*

Maxima & pretiosa nobis promissa donavit. 2. Pet: 1. 4.

Tandem S. Petri passionem, tribulationes, & Martyrium restant nobis huc ad calcem attingenda, que

quidem ipsi Petro Longe ante à Dño fuere pro-
nuntiata, cum ab alio cingendum prædixit, & quò
nosset educendum; quo nosset utique secundum na-
turalem hominis voluntatem; juxta autem ferventis-
simum simul & tenerrimum amorem quo Christum
prosequabatur omnes corde etiam alteri sustinuit tri-
bulationes & majora semper exoptabat subire toy-
menta: hinc sub Herode incarceratus & vinculis
obligatus pacifice dormiebat, ubi ab Angelo mi-
rabiliter excitatus & solutus est, pro quo copio-
sas Deo gratias retribuit: mox varia Evangelii
luce loca illuminavit, ac tandem cum discipulis
suis Romam venit ubi ab Antiochia Pontificiam
transiit Cathedram: hic iterum cum Simone Ma-
go victorioso contendit, & quæ sedes erat imperii
Romæ, erroris, & impietatis, ex Petri prædicatione
& institutione evasit emporium pietatis & verita-
tis: hic etiam Claudio imperante persecutiones sus-
tulit, quare orientales vlsitavit Ecclesias, demum
que Romam reversus iterum & iterum Simonem
magum modis omnibus debellavit: Postremo à Ne-
rone pro tantis justitiæ operibus cum Paulo A-
postolo comprehensus & morte Crucis damnatus
est,

292. & ea, quæ Christus ei annuntiaverat, morte clarificavit Deum, qui eum postmodum tanta in caelis clarificavit gloria inenarrabili, quæ in æternū fruetur; pro nobis mediator præpotens, futurus, si ejus nos pro posse imitatores, ac devotos clientes præsterimus.

Extendens manus tuas, ad labores, catenas, & crucem, & alius te cinget, hoc est ab aliis persecutiones, carceres, & oppressiones sustinebis: Ecce quomodo patienda Christus Petro dulciter annuntiat, ut, qui junior prius seu ante tanti Magistri sequelam, juxta suum velis procedebat, jam senior, seu christiana imbutus maturitate graviora ab aliis patienda sibi intelligat: hinc S. Ambrosius ait: Ante certamen junior dicitur, in certamine senex, quod omne certamen impleverit. Sed cur superioris vitæ meminit? inquit Chrysostomus, ut significet, in rebus secularibus juvenem utilem esse, senem inutilem; non item in divinis.

Petrus autem servabatur in carcere, jussu Herodis Agrippæ in Christianos Jerosolymis crudeliter sævientis: quam, & alias persecutiones patienti, & alacri sustinuit Petrus animo, ut pulchrè contemplatur S. Chrysostomus dicens:

Hom. 8.
in Ep. ad Ephesios

Pe-

Petrus hac catena gaudebat, nec alterabatur, & pro-^{293.}
fundus eum tenebat somnus: non dormisset si in-
magna fuisset sollicitudine; Carcerem verò S. Petri
sic apte moralizat Innocentius Papa III. Carcer est
prava consuetudo; ostium carceris est opus per quod
intratur in consuetudinem; ostium ergo carceris custo-
ditur, quando peccatum consuetudinis frequentatur;

Surge
velociter, & ceciderunt catena de manibus eius: Ecce
quomodo liberat Apostolum suum Dominus de manu
Herodis, tum ut adversa secundis temperet, tum ut glo-
riosiore Petrus postea triumphum Romae reportar-
et: Belle S. Chrysostomus: Vincitum esse propter Chri-
stum est preclarior, quam esse Apostolum, quam esse
Evangelistam; S. Vincentius Ferrerius ad illud: Cecide-
runt catena, & sic mystice habet: Ecce confessio: quot
peccata mortalia habet homo, tot catenis est ligatus;
& quando homo confitetur, & confessor elevans manum
dicit: Ego te absolvo, omnes rumpuntur;

Nunc scio ve-
rè, quia misit Dñs Angelum suum, & eripuit me, di-
cebat Petrus, à priori extasi reversus, num ut benè
Procopius ait: Verè celestium dogmatum speculatio,
& comprehensio non nihil obscuritatis, primò, etiam
doc-

Serm: de
S. Petro ad
Vincula.

Hom: 8.
ad Ephes.

Serm: de
Vinculis
S. Petri.

Hic.

294. Doctis, & magnis parit, : sed & cum Hugone Cardini-
apud
Manfi
nali hoc ex his eruamus documentum, quo ait: Ad
se reversus, quia quamdiu homo est in statu vite
carnalis extra se est, & nescit, quid circa se geritur;
sed cum processerit vicum unum, tunc ad se redit cog-
noscens, & periculum in quo fuit, & securitatem ad
quam venit,

Hoc autem dixit, significans, quia morte
clarificaturus erat Deum; : in superioribus namque
ss. 29. verbis Christi ad Petrum intelligunt communiter, huic
predictam à Dño mortem Crucis, quam, & humili si-
mul, & ardenti subivit animo: dum enim dixit: Alius
in c. 21.
Joan: te cinget, ait S. Thomas, exposuit passionis modum;
nam Petrus crucifixus fuit, sed non cum clavis, sed cu
Ham: in
Felo: S.
Patri funibus, S. Maximus: Hic est Petrus (inquit) qui
dum ad Crucem tanquam Crucifixi discipulus ducere-
tur, verso se poscens corpore crucifigi, passionem non
renuit, sed equalitatem crucis Dñice declinavit, & ad-
id: ut ostenderet universis admiranda se humilitatis
Horn: 1. in
Nat: Apost: virtutem, novi que mysterii disciplinam, & inter tormen-
ta servasse,

Maxima, & pretiosa nobis promissa do-
navit; : hoc dicebat adhuc vivens S. Petrus, sed exinde
certa sperans quæ nunc sibi donata sunt in celis: quæ
sic optime arguit S. Bernardus: Si in terra adhuc po-
sitis

situs (S. Petrus) omnia poterat, non quidem in se, sed in ^{295.}
Christo; quid non poterit hodie vivens in aeterna felici-
tate cum ipso; & quidem in Petro omnia magna
omnia proficua, omnia in bonum versa: hinc S. ^{Rom: 4.}
Maximus ait: Petrus temptationibus suis proficit, feli-
cibus suis gaudet, periculis suis crescit: tanquam bonus
enim pastor Petrus gregem accipit, ut qui sibi antea
infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum: in caelis
ergo & in terris Vicarium suum Dominus excelsae ma-
gnificavit; vivum & mortuum donis suis mire glori-
ficavit, ut jure dicat S. Augustinus: Beatus in ^{De Ser: 35. de}
trum piscatorem, modo genibus prostrata adorat ^{divinis.}
excellencia Imperatoris: & S. Ambrosius ^{Romae Urbe} ^{Serm: 67.}
de S. Apostoli sepulchro gratulatus dicit: ubi caput
superstitionis erat, illic caput quiescit sanctitatis; & ubi
gentilium principes habitabant, illic ecclesiarum prin-
cipes morarentur; ipsum nos ubicumque fueri-
mus devote veneremur sanctissimum Apostolum, &
Ecclesiae Christianae Principem, ut & ipse nostris com-
passus infirmitatibus, & conversionis copiosam impe-
tret gratiam, & completae remissionis

Cap=

Caput VII.

S. Paulus gentium Apostolus

Post Apostolorum Principem primum. Scilicet Petrum, gentium quoque Apostolum Paulum, ei conprincipem. Admirandum nobis diximus, ne quos una fides, & passio ita fecit conjunctos, hic ab invicem videamur separare, modo aliquo disjungere: ipsummet, & admirationis objectum, & imitationis simul contemplemur exemplum.

S. I. S. Pauli conversio mirabilis

Textus: Saulus adhuc spirans minarum, & cecidis in discipulos Dni. Actorum 9. v. 1.

Subito circumfulsit eum lux de caelo. v. 3.

Dñe quid me vis facere? v. 6.

Vas electionis est mihi iste. v. 13.

Confestim ceciderunt ab oculis ejus tanquam squamae, & visum recepit, & surgens baptizatus est. v. 18.

Tot sunt, ac tanta, quae de S^{to} Paulo legimus in Scripturis, ut vix sciam, quae juxta modulum nostrum, hic dicere, quae ve, ne excedam, praeterire debeam; sed ad plura; vel etiam omnia, pili

lec-

Lectorem, me quoque ipsum, remitto ad Amplos, ^{297.}
Actorum Commentatores, Ipsius S^ti Apostoli Episto-
larum Expositores, omnesque Vitas Sanctorum
enarrantes: uti sepius in His sum protestatus,
me scilicet pauca admodum, etsi visa selectiora
velle, attingere. Fuit ergo Saulus natione hebreus,
patria Tarsensis, de tribu Benjamin, genere nobilis.
sub Gamaliel magistro legem Moysi edoctus hanc
adeo acriter propugnabat, ut Christi Dⁿⁱ Apostolos
persequeretur; & in S. Stephani lapidatione torso-
rum vestes servaret; sed verò cum sic nascentem
persequitur Christi Ecclesiam, subito mutatur à cle-
mentissimo D^{no}, uti Actorum cap: nono enarratur
usque dum baptizatus est ab Anania cui à Deo
fuerat commissus. De ejus nomine prius Saulus,
mox Paulus sentiunt apud Sylveiram Recensio-
res communiter, à Sergio Paulo Proconsule, quem pri-
mum convertit in insula Cypro, primum nomen im-
mutasse, tum ob illius amicitiam, tum ut se magis,
inde quæ fidem insinuaret. Hæc admirabilis con-
versio contigit anno 2° ab Ascensione Dⁿⁱ, trigin-
ta diebus à nece S. Stephani, cum esset Saulus tri-
ginta quatuor annorum ætatis suæ, ut habet Ba-

adhuc spirans minarum, & cædis in discipulos ^{Saulus} *Domini*.
 Primo Saulus adducitur veritatis persecutor, deinde
 Paulus vere fidei persecutor & propugnator, ut ma-
 gis ejus eluceat conversio, mirabiliorque in eo appa-
 reat dextera Excelsi mutatio: quare sic loquitur S.
 Chrysostomus: Quis loquatur potentias tuas, Domine, quod
 Paulum non es passus delitescere, sed orbi universo vi-
 rum hunc in lucem exhibuisti: laudarunt te simul
 omnes Angeli cum astra creares, & solem, verumta-
 men non ita quemadmodum cum Paulum nobis
 toto orbi conspicuum faceres, ~

Subito circumfulsit
 eum lux de celo; lux ipsum Paulum ambiens, &
 præ fulgore obstupentem excæcans: decebat enim,
 fidei lumine illustrandum, ab omnibus mundi vani-
 tatibus videndis omnino cessare, ut qui de tenebris ad
 lucem, de vanitate ad veritatem, de morte ad vitam
 erat transiturus; istam rationem dat S. Chrysosto-
 mus: ideo luce excæcatur Saulus, ut ita compresso
 serore ipsius, mente que serenata vocem assentius
 perciperet, & S. Ambrosius dicit Saulum tan-
 quam lupum nocturnis tenebris oberrantem. *es*

*Ser. 4. in
 Epit. ad Rom.*

*Hom. de
 Sacerdotis
 repreh.*

*lib. de
 Benedic.
 Patriarch.
 c. ult.*

sa luce caecatum, & ad doctrinam mirè dixit. 299.

S. Bernardus: *Conversus Paulus conversionis minister factus est universi mundi.* Serm. de Conv. S. Pauli

Dñe quid me vis
facere? en primus caelestis luminis in Paulo radius
ut subito non mentem modo, sed & eius inflammavit
voluntatem, ad Dei mandata, & Christi praecepta exe-
quenda: O! verbum breve (clamat S. Bernardus) Supra
Bernardus) sed plenum, vivum, & omni acceptio-
ne dignum, & S. Augustinus ait: iam parat se Ser. 14. de
ad obediendum, qui prius saeviebat ad persequendum. Sanchis.
iam formatur ex persecutore praedicator, ex lupo ovis,
ex hoste miles, obis audeat quid facere debet: & qui-
dem tali luce jam apertus fuerat redditus ad exequen-
da perfectiora, ut Augustinus notat dicens: Simul Apud
ut Saulus illuminatus est magnam spiritus gratiam Sylveir:
à zelo, animique promptitudine attracturus erat.

Vas
electionis est mihi iste, hoc est instrumentum spe-
cialiter electum, ad Evangelium per orbem diffun-
dendum ac disseminandum: ubi, ait S. Hierony- Ep. 61.
mus, electionis vas, tuba evangelii, rugitus leonis ad Pammach.
nostri, tonitru gentium, flumen eloquentiae christi-
anae, qui mysterium retro generationibus ignoratum
&

300. & profundum divinarum sapientiae, & scientiae Dei
magis miratur quam loquitur; hinc S. Chrysostom:
Hom: 18. dixit: Astra quidem cum fierent admirabantur An-
in Rom: li- geli; Paulum vero Deus ipse admiratus est dicens:
vas electionis est mihi iste;

Confestim ceciderunt ab
oculis ejus tanquam squamæ, & visum accepit,
quod temporaliter factum, quod & simul fiebat spiri-
tualiter, indicabat, scilicet lumine fidei errorum tene-
bras ab ejus anima dissipari: S. Gregorius: repulsis
L. 25. Mar. videlicet squammis, jam ad cordis viscera veritatis sa-
C. 24. gitta per venerat, quando deposita elatione super-
bia, eum, quem impugnaverat Dñum confitens, &
quid ageret nesciens requirebat; & Germanus Episc:
Hierosolymitanus ait: Oculis privatis Paulus, qui rec-
ta non inhierentur, sed distorta, solum, obliqua, &
reflexa diligenter: nam squammæ, quæ de oculis ejus
deciderant, serpentina squammæ esse videbantur; &
totum Christum in se recepit;

Orat: in
Cruce ador:
to: 2.

Et surgens baptiza-
tus est; animo scilicet jam sursum elevato, men-
te jam in caelestibus fixa, sanctum suscepit Bap-
tismum, & illico spiritu sancto repletus est: hic
belle hortatur S. Bernardus: Quis desperet ultra
pro

Ser: 1. in
Conv: 9. P.

pro magnitudine criminis, quandoquidem Saulum au-
 diat adhuc spirantem minarum, & cædis in Discipu-
 los Dñi subito factum vas electionis, & S. Hierony-
 mus: Noli, inquit, fidem pensare temporibus: Paulus
 Apostolus, & vas electionis de persecutore mutatus, no-
 vissimus in ordine, primus in meritis est: quia extremis
 licet, plus omnibus laboravit, ~

I. II. S. Pauli Apostolatus ~

Textus: Segregate mihi Saulum, & Barnabam, in opus ad
 quod assumpsi eos. Act: 13. 2.

Continuò in sinagogis prædicabat Iesum. Act: 9. 20.

Instabat verbo Paulus testificans iudæis esse Christum Ie-
 sum. Act: 18. 5.

Dixit autem Dñus nocte per visionem Paulo: noli time-
 re, sed loquere, & ne taceas. 11. 9.

Profectus est perambulans ex ordine Galatiam regio-
 nem. 11. 23.

Ita ut omnes qui habitabant in Asia audirent verbu
 Dñi, iudæi, atque Gentiles. Act: 19. 10.

Instantia mea quotidiana sollicitudo omnium Ecclesia-
 rum. 2. Corinth: 11. 28.

Plus omnibus laboravi. 1. Cor: 15. 10.

De Magni Pauli Apostolatu cum tot dici
 possent, hoc unum dixisse nobis suffecerit quod
 per excellentiam fuerit, & jure dicatur Apосто-
 lus: nam ejus pro fide propaganda excursions
 quis enumeraverit? ejus pro animabus salva-
 dis

302.
Rom. 9. 3. *dis zelum, quis melius explicuerit quam ipse
met, cum dicit: cupio anathema esse pro fratri-
bus, quot nationes ad veram fidem, bonam que
frugem reduxerit, solus dixerit, qui mundum uni-
versum à Paulo conversum proclamaverit; cæles-
tem ejus doctrinam, nullus benè conceperit, ni us-
que ad tertium cælum evectum, meminert, atque
ibi ab ipso edoctum Deo: ipsius vero ad ea omnia
electionem, aptè consideramus, cum ipso S. Spi-
ritus eloquio segregandus enuntiatur ad tantu
opus, quod & ipse, tot externis executus est Apos-
tolicis actibus; internis autem, tantis fervoribus
& curis, ut verè de se ipso, Deo inspirante, dix-
rit, se præ omnibus laborasse, qui & intensive
& extensive, plus omnibus Apostolicum exer-
cuit ministerium*

*Segregate mihi Saulum, &
Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos; Saulus
quidem, jam ab initio sua conversionis à Deo desig-
natus, & auctoratus erat gentium Apostolus, sed in
actu 1.º & secreto, nunc vero in actu 2.º & publice,
earumdem designatur Apostolus: hactenus enim
Damasci dumtaxat, & Antiochiæ, predicaverat.*
S.

S. Bonaventura dixit: Quis unquam sic docuit, sic ^{203.}
Christum predicavit, quis sic mundum illuminavit ^{In Hebra}
ut Paulus? unde dicitur (Ecl: 43.) quod in firmamen- ^{Convers:}
to caeli resplenduit;

Continuo in Sinagogis predica-
bat Jesum, scientia illa, quam in illo caecitatis corpo-
ralis triduo acceperat infusam, confundebat Judaeos
Non erubescerat, ait S. Chrysostomus, mutationem, neque
formidabat destruere ea in quibus antea clarescebat,
Atque idem S. Doctor sic alibi loquitur: Caelum, licet ^{Rom: 16.}
tanto sit tempore visum, non tamen admodum pro- ^{in Rom: 11.}
movit; Paulus vero exiguo concionatus tempore to-
tum orbem attraxit; Caelum suum servans terminum,
& canonem, eadem statione consistit; mentis vero Pau-
linae sublimitas omnes caelos transcendit, ipsi que
Christo conversatur;

Instabat verbo Paulus testificans
Judaeis esse Christum, Jesum; hoc est, instanter & cre-
bro predicabat, illis efficaciter ostendens Christum Do-
minum esse verum eorum Mesiam; atque inde tan-
ta erat ejus verborum efficacia, ut merito dixerit S. ^{Rom: 7.}
Chrysostomus: Lingua Pauli (sicut ignis) quibuscum- ^{De laudibus}
que fuisset admota ad seipsum continuo transferabat. ^{S. Pauli}
Impugnatores quoque ejus celeriter ipsius verbo capti,
pabu-

304. pabulum quoddam spiritali huic afficiebantur igni,
per que ipsos magis Evangelij fama crescebat,

Dixit
autem Dominus Paulo per visionem nocte: noli timere:
sed loquere, ne taceat: Ecce quomodo Deus ipse Pau-
li verba, & predicationem approbat, forte quia cla-
ram, nec persuasibilibus humana sapientia verbis

1. Cor. 2. ram, nec persuasibilibus humana sapientia verbis
referunt: de Pauli verbis sic habet S. Hieronymus:

Apolog: ad Romach: Paulum Apostolum proferam, quem quotiescumque
lego, videor mihi non verba audire, sed tonitrua. ...

Hom: 6. de Penit: quocumque respexeris, fulmina sunt: unde S. Chry-
sostomus Paulum vocat Christi rhetorem, mundi
piscatorem, qui per quatuordecim Epistolas, veluti
spiritualia retia, ad salutem captat,

Profectus est per-
ambulans ex ordine Galaticam regionem, En ut Pau-
lus instar fulguris per Asiae regiones celerime discur-
rit mundum lustraturus universum, omni que predi-
caturus creature. Verissime S. Chrysostomus dixit: Sol

Hom: 8. de laud: S. quidam est hominibus Paulus, qui totum prorsus orbem
fulgentibus lingua sua radius illuminavit, qui que uni-
versas circummeundo gentes, cursum omnino solis imi-
tatis est, ac mundi regiones omnes, quasi libero à cor-
pore animo pervolavit, & S. Paulus operabatur

Act: 18.
v. 3.

pre-

predicans, ait textus: ubi idem S. Doctor arguit: 305.
Erubescamus nos, qui etiam absque predicatione vi-
vimus otiose;

Ita ut omnes qui habitabant in Asia
audirent verbum Dñi, iudei, atque gentiles; audi-
rent, utique, & crederent, plerique saltem; erat enim
talis Pauli predicatione, ac per orbem discursio, qualis
ab ejus principio laudatore sic describitur: *S. Chrysost.*
Omnem, *Ho: 1. de laud.*
prorsus, quanta sub celo est regionem, quasi volitans
circuivit, non simplici labore, velut in vacuum itinera
percurrens, sed peccatorum spinas pariter evellens, &
verbum seminans ubique pietatis, fugans errores, veritatem
reducens, ex hominibus Angelos, faciens; quinimo ipsos ho-
mines quasi ex demonibus in Angelos provehens;

instan-
tia mea quotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum,
ad omnes simul homines Apostoli zelus extendebatur;
Quare merito ab eodem Chrysostomo sic laudatur: *Hom: 32. in*
Ep: ad Rom:
Quod si quis cor Pauli totius orbis cor dixerit, & eleme-
tum primum salutis nostrae, non erraverit: cor is-
tud a deo latum fuit, ut in se susceperit integras urbes,
populos, & gentes... cor inquam, quod novam vitam, nō
hanc nostram vixit: vivo ego, jam non ego, vivit vero in
me Christus. Cor itaque Christi, erat cor pauli, tabula
que

306. que Spiritus Sancti, atque charitatis volumen, &

Plus omnibus laboravi: potuit ipsemet de se ipso dicere, qui indefessa Evangelii predicatione non partem orbis solum catèri, sed mundum illuminavit universum. *Tanquam sollicitus erat, ait S. Ambrosius, circa officium sibi delegatum, ut nec nocte cessaret ex illis ad Thesal. 2. In labore, & defatigatione nocte & die operantes, & S. Chrysostomus ait: Paulus quotidie celsior asurgebat, majores ambiens agones, majora certamina ... perinde ac flamma in sylvam immissa jugiter præserpit, donec totam sylvam subigat, & in immensum crescat incendium.*

Hom: 2. de
laudibus S.
Pauli.

S. III. S. Pauli Virtutes

Textus: Certus sum enim, quia neque mors, neque vita ... neque creatura alia poterit nos separare à Charitate. *Beati. Rom: 8. 35.*
Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. *Rom: 9. 1.*
Gratis Evangelium Dei evangelizavi vobis. *2. Cor: 11. 7.*
Gloriamur in tribulationibus. *Rom: 5. 3. (1. cor: 4. 3.)*
Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum.
Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus. *1. Cor: 15. 9.*
Castigo corpus meum, & in servitatem redigo. *1. Cor: 9. 27.*
Quis infirmatur, & ego non infirmor. *2. Cor: 11. 29.*
Imitatores mei estote. *Philip: 3. 17.*

Omnium profectò virtutum exemplar perfectissimum

exhibet, undique magnus S. Paulus, non in sermone ^{307.}
solo prædicationem constituens, sed in virtute; eius e- ^{1. Cor. 4. 20.}
quidem vivere Christus erat, cum quo ut strictius esset,
mortem exoptabat, & à corpore dissolutionem. fide ple-
nus, charitate flagrans, spe magnanimus; qui tamen
ita demissè de se sentiebat, ut peccatorum se primum,
seu maximum, Apostolorum verò minimum, & eo no-
mine indignum existimaret; in proximos adeo benignus,
ut eorum afflictiones suas faceret, immò & adver-
sa omnia, ne illi paterentur, sibi assumeret; ac tandè
semper in operando perfectiora amulatus, indefes-
sa verbi & operis prædicatione, zelo fervente, pa-
tientia mirabili, omnium omnino virtutum præcla-
ra præbuit exempla, tam earum, quæ Deum respi-
ciunt, quam aliarum, quæ vel ad proximum, vel
ad se ipsum quoque diriguntur.

Certus sum e-
nim, quia neque mors, neque vita, neque creatura,
alia poterit nos separare à charitate Dei; & quod
hic dixit Apostolus, & opere complevit semper in Dei
& Christi amore ignitus perseverans & in prosperis &
in adversis quibuslibet: quod est perfecta charitatis in-
dicium

308 dicitur, ut innuit S. Hieronymus dicens: *Grandem vim obtinet vera dilectio. Nihil est imperiosius charitate.*

Ep: 14. ad Galatia

Nos, si verè Christum diligimus, si ejus nos redemptos sanguine recordamur, nihil magis velle, nihil omnino debemus agere, quàm quod illum velle cognoscimus)

Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro Fratribus meis; quod erga proximum dilectionis rari omnino fuit signum, quo majus esse non potest quàm pro fratribus animam ponere; & sanè S. Chrysostomo teste:

Hom: 2. de laud:

Nullus tanto affectu mala propria, quanto Paulus deflebat aliena; sed & inimicos ita diligebat, ut idem S. Doctor sic de eo loquatur: Ut

Hom: 3. de laud:

aliquis indulgentissimus Pater afficitur erga filium phrenesi comprehensum, cujus quanto magis conviciis, ictibus que pulsatur, tanto potius eum miseratur, & deflet! ita Paulus, qui ipsam magnitudinem passionum eorum, à quibus affligebatur, existimaret furorem, majora illis adhibebat. Somenta pietatis;

Gratis evangelium Dei evangelizavi vobis; nulla enim erat in eo temporalium bonorum cupiditas cujus conversatio in cælis erat, & vivere Christus: nam

ad Heliodor:

verè S. Hieronymus dixit: *Affatim dives est, qui cum*

cum Christo pauper est; quam evangelicam pau-^{309.}
pertatem ita est sectatus S. Paulus, ut de eo dicitur dig-
nus ipsius Encomiastes: Homo erat, qui saepe cum fa-
me fluctatus est, dormivit que incandatus, homo nudus,
se cui vestitus ipse saepe necessarius deerat; unde me-
rito Apostolus ipse potuit dicere: Argentum, & aurum,
aut vestem nullius concupivi, sicut ipsi scitis, quoniam
ad ea quae mihi opus erant, & his qui mecum sunt mi-
nistraverunt manus istae.

S. Chrysostr:
Hom: 4. in Ep: 2
ad Timothe:

Act: 20.
p. 34.

Gloriamur in tribulationi-
bus, dicebat qui mortificationem Jesu in suo corpo-
re jugiter ferebat & corde, qui in alio gloriari renue-
bat quam in Cruce Dñi, cui mundus erat crucifixus,
& ipse mundo, qui pro Christo mori lucrum reputa-
bat maximum: hunc S. Hieronimus sic Eustochium
& nos omnes alloquitur: Si Apostolus post nuditatem,
jejunia, fames, carcerem, flagella, supplicia excla-
mat: infelix ego homo, quis me liberabit de corpore
mortis hujus: tu te putas securam esse debere?

de Virgin:
custod:

Nihil
mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum;
dicebat humili Dei iudiciorum timore percussus,
ut nos, quos de nullis propria accusat conscientia,
debi-

310. debito expavescamus timore, ac cum tremore salutem nostram operemur: unde S. Cyprianus ait:

Tract. de
Mortali:

Ad omnia te paratum facere timor Dei, & fides debet; Apostolum imitatus S. Hieronymus dicebat:

Epist. 9.
ad Florent:

Ego cunctis peccatorum sordibus inquinatus diebus ac noctibus operior cum tremore reddere novissimum quadrantem; & dicebat Eustachio: Nolo tibi

De Custodia
Virginis:

superbiam venire de proposito, sed timorem; onusta incedis auro, satro tibi vitandus est.

Ego sum minimus

Apostolorum qui non sum dignus vocari Apostolus, verè secretus Ecclesiasticus consilium: Quanto magnus es, humilia te in omnibus; & profecto,

c. 3. 4. 20

ut ait S. Augustinus, Mensura humilitatis cuique ex mensura ipsius magnitudinis data est, cui est periculosa superbia, quæ amplius amplioribus insidiatur; & S. Gregorius monet: Sanctæ Ecclesiæ prædicator in cunctis quæ dicit, solerti cura se inspiciat,

De Virginit.
c. 31.

ne in eo, quod recta prædicat, vitio se elationis extollat, ne vita à lingua discordet; ne pacem, quam in Ecclesia annuntiat, in seipso dum bene dicit, & malè vivit, amittat.

S. 23. Mor.
c. 1.

Castigo corpus meum, & in servitutem redigo; quia Sanctus noster suum infirmitatis

Castigo corpus meum, & in servitutem redigo; quia Sanctus noster suum infirmitatis

Castigo corpus meum, & in servitutem redigo; quia Sanctus noster suum infirmitatis

Castigo corpus meum, & in servitutem redigo; quia Sanctus noster suum infirmitatis

Castigo corpus meum, & in servitutem redigo; quia Sanctus noster suum infirmitatis

delitatis, & persecutionis Christianorum peccatum, li. 311.
cet ex ignorantia commissum, jugiter deflevit, & publi-
ce sæpe confessus est magno doloris sensu; & præcla-
ram nobis offert agendæ semper penitentia^{reipsum} s. Hiero-
nymus dicens: Magnis inimicorum circumdamur ag-
minibus, hostium plena sunt omnia: caro fragilis, & ci-
nis futura post modicum, pugnat sola cum pluribus,
sic que Pauli penitentiam describit, & laudat s. Chry-
sostomus: Compungebat se propter ea, quæ fecerat,
confitebatur, precabatur, orabat Deum, & se ipsum
mirum in modum pena dignum iudicabat, item: ^{Hom. 2. de}
sic despiciebat, ait, universa, quæ cernimus, ut solet ^{laud. s. Pauli.}
herba iam putrida contemni,

Quis infirmatur, & e-
go non infirmor? compassivam exprimit Charita-
tem, quæ aliorum mala deflebat ut propria: audi
semper Chrysostomum: Hinc & juges lacrymarum ^{Hom. 1. de}
fontes ex eo non diebus solum, sed etiam noctibus af- ^{laud.}
fluebant, omnique muliere parturiente vehementius
affligebatur in singulis, propter quod etiam dicebat: Fi- ^{Gal. 4. 19.}
lioli mei, quos iterum parturio. Quasi universum ^{Hom. 3.}
mundum genuisset, sic perturbabatur, sic currebat, sic
omnes in regnum Dei festinabat inducere, Simila-

Imitatores mei estote; bella hic adhortatio, ut
 cuius virtutum radios aliquos attingimus, hos quoque
 imitatione reflectere non negligamus: Quare S. Gre-
 gorius explicans illud Ps. 75. 5. illuminans tu mira-
biliter à montibus æternis: Ex æternis, ait, monsi-
bus Deus nos illuminat, quia per admiratam vitam
patrum precedentium radio nos sue claritatis illus-
trat; & hanc ipsam sui imitationem à nobis exigit
 Apostolus, ut plus ipse de cælo nobis saveat: ut enim
 habet Chrysostomus: Habent vim pro nobis, & qui-
 dem maximam orationes, supplicationes que San-
 ctorum, sed tunc profecto, cum nos quoque idip-
 sum per pænitentiam postulamus, & ad studia
 meliora confugimus; item alibi: Quando quod
 ex nobis est simul asserimus, & accedit intercessio
 sanctorum, plurimum nobis confert.

Hom. 27. Mor.
 c. 5. v. 6.

Hom. 9. in
 Cap. 1. Math.

Hom. 44.
 in Gen.

S. IV. S. Pauli Doctrina

Textus: Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia:
hæc evangelizare in gentibus. & illuminare omnes.

Ephes. 3. 8.

Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi. (3. 1. 1. Cor.)

Sermo meus, & prædicatio mea. non in persuasibilibus
 humana sapientiæ verbis. 1. Cor. 2. 4.

in quo positus sum ego prædicator, & Apostolus, & Magis-
 ter gentium. 2. Thimoth. 1. 11.

Veri-

Leximia. S. Pauli sapientia, prorsus que caelestis
 Doctrina, passim in Epistolis eius conspicua est,
 quas praeter caeteris Apostolis plures scripsit, ita dispo-
 nente providentia Divina, ut ab eo, qui prius fidei
 persecutor, tanquam ab inimico salus resisteret abu-
 dantior, cum tot ab illo audirentur stabiliendae fidei
 argumenta, a quo prius tanta impugnabatur insta-
 bilitas: tanta ipsi ethnicis visa est Pauli Epistolarum
 Doctrina, ut ipsi etiam Platoni praesertendum
 aliqui eorum censuerint teste S. Chrysostomo. illum
 Dionysius Christianorum solem, ac Sapientiae abyssum
 merito appellat, sic que S. Patres caeteri eundem dig-
 nis collaudant encomiis: & quia quod scripto seu ver-
 bo docebat, efficacius adhuc praedicabat exemplo, ut
 magnes ferrum ad se trahit, sic Paulus zelus suo sua-
 que efficacia doctrina omnes sibi, Christo que devin-
 ciebat: spectemus inculta novae, barbaras nempe
 gentes, quas ipse primus evangelio subegit, eruditavit
 excoluit, expolivit; quam ante Christi fidem a Je-
 rusalem ad Illyricam usque per omnes intermedias
 provincias propagavit: ab Illyrico in Italiam, & His-
 paniam pergens, has alias que provincias evangeli-
 zando

Hom: 3. in
 1. ad Corinth:
 c. 7. de 8. v:
 Nonum:

314. zando peragravit. Denique tota Ecclesia Paulum
quasi suum, totiusque orbis Doctorem colit, atque an-
tonomastice Apostolum nominat.

Rom: A.
De laud:

Mihi omnium sanc-
torum (id est Christianorum) minimo data est gratia
hac, in gentibus evangelizare: & quomodo gratia
etsi tanta, denegari poterat tam humili: sed que
gratia? audi à Chrysostomo: Paulus inquit arche-
typus honorum, cui omnem prædicationem, res or-
bis, mysteria cuncta, universam que dispensationem
Deus concessit. ipse cælum solem habens justitiæ, ipse
mare sapientiæ purissimum, & profundissimum.

Et illu-
minare omnes, prædicatione, scriptis, & vita, qui-
bus, ut solis radiis, mundus totus lumen accipere,
& recipere potest, si velit. In tantum virtute pro-
gressus est, ait S. Chrysostomus, ut vix triginta anno-
rum spatio Romanos, & Persas, & Parthos, & Medos,
& Indos, & Scythas, & Æthyopes, & Sauromatas, &
Saracenos, & omne prorsus humanum genus sub ju-
gum mitteret veritatis, item ait: Sicut radiis solis
orientibus fugantur tenebræ, seræ talitant, recondit
se fures: sic evangelium disseminante Paulo, idolola-
tria, ebrietates, stupra, alia que dictu fœda defecerunt,
atque consumpta sunt.

Tam.

Tamquam parvulis in Christo lac vobis potum
 dedi; suam hic ostendit in docendo prudentiam, ut
 qua pro discentium capacitate, iam facilia iam diffici-
 liora proponebat: qualem etiam in Christi scientia gra-
 dationem agnoscit S. Anselmus, cum ait: Idem Christus ^{Animo}
 homini est lac per incarnationem, Angelo solidus cibus ^{Sapientia}
 per divinitatem: Idem Christus, eadem lectio, eadem can-
 cio à carnalibus accipitur ut lac, à spiritualibus, ut so-
 lidus cibus.

Sermo meus, & prædicatio mea non in per-
 suasibilibus humanae sapientiae verbis: quæ utique so-
 nant, sed cor non penetrant, suam forte, & oratoris per-
 suadent elegantiam, vix tamen unquam eam quam e-
 nunthant veritatem: Hinc Magnus ipse Augustinus pro-
 fitetur: Nec presumam unquam in sapientia verbi, ne ^{f. contra}
 evacuetur chux Christi, sed scripturarum auctoritate cō- ^{Fulgent: c. 2.}
 tentus, simplicitati obedire potius studeo, quam tumori, &
 Seneca, quamquam gentilis, dicit: Plurimum proficit ^{Epist: 38.}
 sermo, qui minutatim irrepserit animo: disputationes
 præparatae, et effusa audiente populo, plus habent strepi-
 tūs, minus familiaritatis, & S. Hieronymus monet: ^{Epist: 2. ad}
 Docente te in ecclesia, non clamor populi, sed gemitus ^{Neophita:}
 (tacitus) suscitetur, in quo positus sum ego prædicator,
 in Christo scilicet, & Christo illuminante prædicator ex-
 titit

316. titit, seu præco Legis Dei, & Evangelij ipsius Iesu-
Christi: quam perfectè id muneris exercuerit audi-
ab Eusebio: Paulus, inquit, qui inter cæteros Apосто-
los eruditior etiam in verbis videtur, & in sensibus præ-
potens.. in ipsum quoque Deum dignum paradysum
abductus viderat ibi ineffabilia verba, & doctrinam
illius interim scholæ discipulus effectus exceperat, &

Apostolus, & magister gentium, : vitam omnino ge-
rens apostolicam, seu propriæ simul, & proximorum
saluti intensissimè incumbens aptissimis isthis mediis,
quæ sic refert S. Chrysostomus: Nunc per epistolas,
nunc per exhortationes, nunc per preces, nunc per mi-
nas, nunc per se, nunc per suos omni studio conaba-
tur erigere laborantes, stantes firmare, humi jacen-
tes attollere, sanare contritos, torpentes animare, hos-
tes rehondere, more optimi ducis, militis, & medici, om-
nium officiorum personas, & munia unus ipse sub-
bat, &

Veritatis, & sobrietatis verba loquor, dixit
Paulus à Festo insanie argutus, non propriam, sed
Christi, quem prædicabat, vindicans austeritatem,
quam & ipse peroptimè referebat modestiæ omni-
nium quæ effectus norma virtutum: dixit de quibus

quibus sic eum laudat Chrysostomus: Paulus om^{317.}
 nium virtutum fuit arca. Adeo ut, etiam si quis to^{De laud:}
 tum contra eum iustorum chorum sigillatim appen^{S. Pauli.}
 dat, inveniatur trutinam virtutum ponderibus à Pauli
 parte depressam, & alibi: Paulus, inquit, cum in ter^{Rom: 55.}
 ris esset, ubi Seraphim sunt, ibi conversabatur, propius^{in Matth: 16.}
 Christo assistens, quàm hastati, & stipatores isti regi
 assistunt, quippe cum isti aspectum huc illuc circumferat,
 ille verò nulla rerum specie motus universam mentis
 aciem ad Regem semper tenderet, ~

S. V. De Miraculis, & Revelationibus S. Pauli ~

Textus: Virtutes que non quaslibet faciebat Deus per manum
 Pauli. Act: 19. 11.
 ita ut etiam super languidos deferrantur à corpore ejus sudaria
 & recedebant ab eis languores. ibid:
 Et spiritus nequam egrediebantur. ibid: (14. 18.)
 Gratias ago Deo meo, quòd omnium vestrum lingua loquor. 1. Cor:
 Veniam ad visiones, & revelationes Tri. 2. Cor: 12. 7.
 Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim ( ) raphum
 hujusmodi usque ad tertium calum. 2. Cor: 12. 2.
 & Audivit arcana, quæ non licet homini loqui. ibid: 4.
 Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi
 stimulus carnis meæ. 1. 7. ~

Quem Deus in tantum selegerat Apostolum, maxi-
 mis quoque illustravit signis, & miraculis, quibus eam,
 quam de celo acceptam per orbem diffundebat doctri-
 nam

318. nam solidius in hominum mentibus & cordibus sta-
biliret: hinc res ipsa inanimes, & de se viliores, quae
Paulum contigerant, de corporibus, & languores quos-
que, & demones pellebant; addit quae S. Chrysostomus,
Paulum sua umbra, non tantum morbos, aequae ac Pe-
trum depulisse, sed etiam mortuos suscitasse. Dono lin-
guarum enituit univerrali, ac prophetiae spiritu cla-
ruit eminenti, ut passim per omnes ejus Epistolas e-
lucet; sed quot revelationibus à Deo dignatus sit, nō
est dictu facile: unicus ille raptus in tertium caelum,
quem soli Paulo, nulli alteri Apostolorum, aut Pro-
phetarum concessum legimus, luculentum perhibet
testimonium ipsius prophetiis, & extasibus. Innu-
mera demum Pauli in vita, & post mortem pro-
digia referunt Auctores & SS. Patres, qui (et maxi-
me S. Chrysostomus, qui auream suam ab illo acce-
pit eloquentiam) non cessant de laudibus Magni
hujus gentium, & mundi totius Apostoli.

Virtutes

que non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli
Miracula namque Sanctorum multum faciunt ad eo-
rum doctrine confirmationem; vita que commenda-
tionem: nam ut ait Ecumenius: Demonstratio, quae
per opera est, & signa, firmior est eā, quae ex ver-
bis

Hom. 8. in
Ep. ad Rom.

Apud A. Lapide
1. Cor. 2.

bis producitur; unde etiam Origenes ad illa verba 319.
Apostoli; *sed in ascensione spiritus & virtutis* (1. Cor: 2) di- S. B. contra
Celsum
cit: *Hæc verba quia aliud sibi volunt, quam non
satis esse, ut verum sit, & naturam ad mouendos animas
hominum, quod dicimus nisi doctori diuinitus concessa
sit vis quædam, & dictis ejus adsit gratia celestis emer-
gentia.*

*Ita ut etiam super languidos deferrentur à cor-
pore ejus sudaria. & recedebant ab eis languores;*
*quæ est magna Pauli prærogatiua, tam facile, & me-
diante corpora curare: quam ubique Apostolicam po-
testatem, ut præcipue in animarum bonum concessa,
in spiritualem semper dirigebat medelam; & sanè ut
habet S. Basilus: sæpe morbi velut quædam pecca- Reg: 55.
inlet sur:
torum flagella sunt, quibus nil aliud agitur, nisi, ut vi-
tam nostram in melius commutemus, maxime cum di-
vina ope, & sanctorum intercessionem mirabiliter ab
eis liberamur: hanc ad conversionem, miraculorum
efficaciam agnovit S. Chrysostomus in conversione S. in Matth:
c. 9.
Matthæi, quem ^{tunc} *Miraculorum jam fama perdomi-
tum, appellat.**

*Et spiritus nequam egrediebantur: r̄o
è corporibus, dein ex mentibus: quæ gratia eò major
debeatur Paulo, quo fortius ipse à se dæmonem ejus
que omnes suggestiones expulerat: quia, ut magnis
Mag-*

320 Magni Antonii aiebat Discipulus Pityrion Abbas:

Apulo Pala-
stem in Suisi.
aca. c. 74.
Quisquis vult exigere daemones prius in servitutem
redigat affectiones animi; qualem enim quis supera-
rit affectionem, ejus quoque expellit demonem. Si
quis ergo gulam superaverit, expellit ejus daemone;

Gratias
ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor,
quia, & dono linguarum completo praeditus, & magna
dicendi discrezione donatus est S. Paulus, quem om-
nis Concionator debet imitari, se audientium captu
accommodans, & ut ille Scriba doctus proferens de the-
sauro suo jam nova, jam vetera: unde dixit S. Gre-

Matth: 13.
7. 52.

P. 3. Pastor.
c. 4.

gorius: Necesse est, ut praedicator (instar Mosis) a uditio-
ribus se attemperet: alta etenim quaeque debent audi-
entibus contedi, & vix paucis aperiri. Quis putas est
fidelis dispensator, quem constituit Dominus super fami-
liam suam ut det illi in tempore tritici mensuram?
Per mensuram quippe tritici exprimitur modus verbi,
ne cum angusto cordi incapabile aliquid tribuitur,
extra fundatur;

Veniam ad visiones, & revelationes
Domini; harum pluribus fuit esse Paulum, eas
que silentio pressisse manifestum est ex eo quod hic
post pauca addit: Parco autem ne quis me existi-
met supra id quod videt in me; tibi simul & zelu
glo-

gloria Dei aliquas enarrando demonstrat, & humili-
tatem plures reficendo manifestat: Quam pulchre
dixit Paulo (exclamat hic S. Bernardus.) non par-
cit sibi arrogans, non parcit sibi superbus, & jacta-
tor actuum suorum, qui vel sibi arrogat quod est,
vel mentitur quod non est.

Epist. 87.

Scio, hominem in Christo,
ante annos 14. raptum usque ad tertium caelum; hic
Apostolus mirum illum inquit pra omnibus raptum,
ex quo tanta inferitur Pauli excellentia, deduciturque
quot & quantis aliis fuerit recreatus divinis revelatio-
nibus: quid vero sit raptus disce ex definitione Divi
Thomae dicentis: Raptus est ab eo quod est secundum
naturam, in id quod est supra naturam ex vi supe-
rioris naturae elevatio: totque Pauli revelationes
ac visiones signum sint nobis ejus meritum, &
Dei vicissim in illum amoris: unde S. Augustinus il-
lud Ps. 77. Ibi Benjamin in mentis excessu, de S. Pau-
lo intelligit, qui utique fuit de tribu Benjamin.

2.2. q. 175.
A. 5.

in Ps.

Et
audivit arcana, quae non licet homini loqui, quae
que, ut ipse Paulus postea dixit, qualia sint nec
in cor hominis ascendit: sed quam inde S. Aposto-
lus hausserit charitatem, sic contemplatur Spiritus
Chrysostomus: Repleti omnibus caelis, Paulus
usque

1.2. De
Composit.

322. usque ad ipsa pervenit caeli fastigia, sed inde superant omnia, etiam illum qui super caelum est aera transcendit, atque ubi, & quae ibi sunt spatia

L. de Joseph
cap: 10.

implevit. & S. Ambrosius ait: Lavit faciem suam Christus ubi baptizatus est Paulus, per quem à pluribus videretur, ideo in convivio patris ejus quintupliciter major effecta est, quod haberet superioribus anteferri, non solum mentis prudentia, sed militia corporis, & gratia castitatis: alludit ad locum Genesis 43. 4. 34.

Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae, quod Deus equidem permisit tum, ut tot signis sublimitum Apostolum in profunda humilitate contineret; tum, & forte maxime, ut nos quacumque gratia, & virtute conspicuos, tentationi in hac vita semper subiectos agnosceremus. Hic monitor, ait S. Hieronymus, Paulo datus est ad premendam superbiam, uti in curru triumphali triumphanti datur monitor suggerens: Hominem te esse memento, & sane

Epist: 25:
ad Paulum

L. de gratia
Christi. C. 12.

ad
Celsiphoniam

habet S. Augustinus: Fortitudo nostra, est infirmitatis in veritate cognitio, & in humilitate confessio, & iterum S. Hieronymus: Haec una, ait, praesentis vitae perfectio est, ut te imperfectum agnoscas, S.

I. VI. De S. Pauli laboribus, &
Martyrio

323.

Textus: *Laboro usque ad vincula, quasi male operans. 2. Tim. 2. 9.*
Persecutiones sustinui, & ex omnibus eripuit me Deus. 2. Tim. 3. 11.
Ter virgis cecus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci. 2. Cor.
Mihi autem absit gloriari nisi in Cruce Dñi. Galat. 6. 14. 13. 25.
Tempus resolutionis meae instat. 2. Tim. 4. 6.
Miserunt eos in carcerem. Act. 16. 23.
Bonum certamen certavi, cursum consummavi. 2. Tim. 4. 7.
Reposita est mihi corona justitiae. Ibid. 8.

Veniamus tandem ad labores, persecutiones, & Martyrium S. Pauli, contra quem saepius creaturae omnes videbantur concitari, ut gloriosior ex tanto certamine evaderet, gratiaque confortante omnium victor adversorum. sed ut modo nostro hic multa paucis referamus libet ad litteram transcribere quod apud Cornelium à Lapi- *ja 2. Tim. 4. 6.*
de reperio de Vita Pauli concinnatum. Hic est, inquit ordo & cursus peregrinationis S. Pauli. 1° Damasco in Arabiam profectus est; ex Arabia post triennium *Gal. 1. 17. 18.* Damascum reversus est; inde abiit Hierosolymam ut videret Petrum, Hierosolymis per Caesaream venit Tharsum: inde cum Barnaba Antiochiam, unde ab Ecclesia Hierosolymam missus est; inde Antiochiam rediens missu Spiritus sancti abiit Seleuciam, mox in Cyprium. Ab hac per Pamphylia, Pisidiam, Lyciam, Hierosolimam rursum pervenit: interfuitque 1° Concilio *Act. 15.* Hierosolymitano, unde rursus ab Apostolis missus cum Sila;

324. Sila, & Barnaba peragravit Syriam, & Ciliciam, de-
inde Phrygiam, Galatiam, & Mysiam, inde venit Tro-
adem, ubi per visionem vocatus in Macedoniam Europam
ingressus pertransiit Bœotiam, Achajam, Epirum. Tan-
dem rediens Hierosolymam, inde Romam vinculis mis-
sus est; sed liber dimissus Italiam, Hispaniam, aliisque
loca peragravit: donec secundo Romam veniens, cum
Setho Simonem Magum superavit ac dejecit: quare
à Nerone comprehensus, hoc pro fide simul & castitate
capite plexus gloriose occubuit eodem die quo S. Pe-
trus, anno salutis 68. Neronis imperii 13. à sua co-
versione 34. à Christi Passione 36. ita ex S. Joan-
ne Chrysostomo colligitur, de rebus S. Pauli studio-
sissimo, æque, ac peritissimo, & laudatore, & scripta-
tore ab ipso vetius Apostolo illuminato

ont: ad
Principes
Apostolor:

Laboro usque
ad vincula, quasi male operans; nec enim eum terre-
bant vincula, & labores, nil horum verebatur, quin
potius omnia aggrediebatur ut Christum lucrifaceret.
ubi S. Chrysostomus ait: Vide, non solum vincula, sed
etiam quod malefactor habitus amplificavit gloriam
vinculorum. Vincuntur manus, sed manet liber ani-
mus, & lingua libera, quam nemo ligare potest nisi
sola formido, atque infidelitas,

Hon: 92
in Act. Ap:

Persecutiones susti-
mi,

nui, & ex omnibus eripuit me Dominus; Deus enim se 325.
diligentem nunquam derelinquit, sed in conventu circum-
venientium illum adest illi, & dat potentiam adversus sap: 10.
eos qui illum illum tentant deprimere aut maculare, sed N. 14.
quanti praesent persecutiones audi à S. Leone: Nunquam Ser: 2.
deest tribulatio persecutionis, si nunquam desit observan- De Quadorag:
tia pietatis, Magnus honorum labor est, mores tolerare
contrarios, ait S. Prosper. & S. Augustinus ad illa Chris- in Sentent.
ti verba: iugum enim meum suave est. Mundi sarcina, in N. 59.
inquit aggravat te, Christi autem sarcina sublevat te;
illa sarcina pondus habet, Christi sarcina pennas habet.
Nam et avi, si pennas detruhas, quasi onus tollis, & quo ma-
gis onus abstulisti, eo magis in terra remanebit: redeat onus,
& volat. Talis est Christi sarcina;

Ter virgis casus sum,
semel lapidatus sum, ter naufragium feci; quos &
alios labores suos refert S. Paulus, ut & virtutem Domini
exaltemus, qua ipse tot, & talia superavit; sic que & nos
in adversis quibuslibet divinam opem postulemus & spe-
remus. S. Chrysostomus: Paulus, praedevotionis abun- Hom: 2.
dantia dolores pro virtute susceptos quodammodo non De S. Pauli: P.
sensit. quans in omni impugnatione referebat victo-
riam, verberibus & injuriis affectus triumphabat, & in mor:
alibi: Paulus luctator orbis & pugil, omni lucte ge- Hom: 25.
nere certat, & vincit. Quia ipsum suum cor, citi
ait

326. ait S. Gregorius, quod sartagine[m] animarum zelo succenderat, sartagine[m] fecerat Paulus, in quo amore virtutum contra vitia ardebat.

Hom: 12.
in Exoch:

Nihil autem absit gloriari nisi in Cruce Dñi; id est, in humilitate, laboribus & passionibus pro Christo: ubi sic advertit S. Augustinus: Paterat Apostolus gloriari in sapientia Christi, in maiestate, in potestate, & verum diceret: sed dixit in cruce: ibi Apostolus thesaurum reperit: ubi humilitas ibi maiestas; ibi infirmitas, ibi potestas; ubi mors, ibi vita: si vis ad illam venire, noli ista contemere, noli erubescere, ideo in fronte tanquam in sede pudoris signum crucis accepisti.

Serm: 20.
de verbis A:

Serm: 25.
in Cant:

& S. Bernardus ait: Nihil sibi gloriosius putat (Paulus) quam Christi portare opprobrium. Grata ignominia crucis ei, qui crucifixus ingratus non est.

in Pf: 31.

L. 1. de Orati:

Tempus resolutionis meae instat, dicebat Discipulo Timotheo, mortis suae proximè futura ex revelatione præscius, cuius hæc verba, notat S. Augustinus esse exultantis magis ad mortis presentiam, & ad coronam anhelantis, quam timentis, & seipsum cruciantis: viri namque probi & Sapientis est, ipso Cicerone teste, cum laude & voluptate mori; & ut ex Platone ait Seneca ad c. 23. Marciam: Sapientis animus totus in mortem prominet, hoc vult, hoc meditatatur, hac semper cupidine fer-

seritur in exteriora tendens,

321.

Miserunt eos in carcerem, Paulum scilicet, & Silam, eo quod Philippis ille pietatam à dæmone liberasset; sed in carcere addit testis glorificabant Deum, ut in cunctis Saulus persecutionibus Crucis amator præstabat, cuius virtus in infirmitate per siebatur: ubi S. Ambrosius sic loquitur: Non otiose Paulus, & Silas trusi in carcerem, tum in nervo pedes haberent, media tamen nocte surgebant mentis vestigio, exorabant Dñm, & laudis sacrificium offerebant, idcirco ubi non defecit orationis officium, adfuit etiam solutionis remedium; subito enim media nocte terremoto factus est grandis, valvæ apertæ, & omnium vincula soluta sunt.

in Pl. 118.
Octonar: 8.

Bonum certamen certavi, cursum consummavi, seu pro fide Christi divulganda plurimis superatis laboribus, ærumnis, & cruciatibus, gloriosum martyrium quasi coronidem agoni meo imposui. Tunc, ait Tertullianus, Paulus civitatis Romanæ consequitur nativitatem, cum illic martyrii renascitur generositate, & S. Chrysostomus cum ipso Paulo loquens ait: Quis locus tuum, Saul, sanguinem excepit, qui lacteus apparuit in ejus veste quæ te percussit: qui quidem sanguis barbaricum illius animum reddens melle dulciorem, ut ipse unâ cum sociis ad fidem traduceretur, ita effectus, & merito lactis candor in ejus

in Scorpialo
Cap. 19.

Orat: in
Principes Ap.

Ago-

328. Agone effulsit, qui etiam pro castitate patiebatur, quia
nempe Aeronis pellicem & vera fidei sacramenta suscipere,
& nefandi incestus blandimenta declinare persuaserat.

L. 1. aduertit idem refert S. Doctor

vitiuperat: vite
Mcnastra.

Reposita est mihi corona iustitie,
hac fruitor nunc S. Paulus copiosissima, fulgentissima,
eminentissima, quam iustitie coronam dicit, tum reflexe
ex prehabita Divina promissione, tum ut eam ipsius
tantis meritis omnino proportionatam arguamus.

Hom: 8. de
Laudo: Pauli.

Magnus autem Chrysostomus, postquam Paulum Patriarchis,
Prophetis, ipsisque Angelis comparavit, sic concludit: Etiam si Angelorum, etiam si iustorum hominum
circumvolem choros, non invenio comparationem, cui non cumulo
meritorum Paulus occurrat: talibus meritis, quae gloria, quae corona respondeat ex
piissima Divini remuneratoris magnificentiae quis non stupebit?
Tantum ergo & in terris & in caelis tam gloriolum veneremur
Apostolum devote postulantes ut hic donet suas pro posse imitari virtutes, ut posthac
tanta eius gloria mereamur esse participes.

Cap:

Caput VIII.

329.

S. Maria Magdalena

Post Apostolos bene succedit Magdalena,
historia, quæ & illis in Christo sequendo fuit,
sociæ, & in eodem amando non minus servidæ:
ejus culpæ anteriores erunt nobis in cautelam;
Conversio ad normam, vita ad regulam: ipsa
nobis lumen obtineat ad inquirenda in his, simul
que inveniendâ, quæ ad nostrarum magis condu-
cant profectum animarum.

S. I. Magdalena Conversio.

Textus: Et ecce mulier quæ erat in Civitate peccatrix. Luc. 7.
Ut cognovit quid accubisset in domo Pharisæi, Luc. 7.
Et stans retro secus pedes ejus,
Lacrymis cepit rigare pedes ejus,
Et capillis capitis sui tergebat, Ibidem
Et osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat. N. 38.

Maria, ab ortu in Castello Magdali Magdalena cog-
nominata, patrem habuit, ex sensu S. Antonini, scilicet p. 2.
matrem Eucariam, fratres Lazarum & Martham,
cum autem illi parentibus vitâ sanctis contigisset in
honorum partem dictum castellum Magdalum in
Gali-

380 Galilæa, in sua libertate abutens nobilitate, Formositate, ac divitiis, habenas vanitati laxavit ac turpitudini magno civitatis (verius Naim) scandalo meretrice effecta est, non quidem omnibus plebeis exposita sed quæ plures privatos nobiles habebat amatores & assectas. Hæc ergo peccatrix sua jam intus detestans delicta, cum novisset Christum in domo Pharisæi invitatum, huc advolavit & ad pedes salvatoris accumbentis provoluta doloris & amoris præclara dedit indicia, solis lachrymis & penitentia nutibus ad corda scrutantem locuta, atque cæteris adstantibus veræ penitentia exemplum præsentata quæ prius apud omnes infamis, et peccatrix erat cognita. Nota, de hac unica Magdalena esse intelligenda, quæ apud S. Evangelistas De Muliere Christum undente dicuntur, frustra enim aliqui fingunt plures, ubi communis Ecclesie, & Patrum sensus (apud à Lapide hic) omnia tribuit huic uni Mariæ Magdalene.

Et ecce Mulier, quæ erat in civitate peccatrix, aptè in limine videtur verbo, seu demonstrativa particula ecce: hoc est attendite ad sequentia, fructum ex dicendis percipite.

bene

bene illidem, quæ erat luxuriosa, dicitur absolute ^{331.}
peccatrix, gloria, ut magnus Basilidus ait: Qui sibi ac-
cessit flagitium prostrata pudicitia, hic est qui attraxit
peccatum quasi funiculo longo. Cur hic nomen Magda-
lenæ taceatur, audi à S. Antonio Saffavino: Non po-
nitur hic nomen, inquit, quia peccatores, quamdiu <sup>Ser. in Fer. v.
post S. Anic. Pas.</sup>
sunt in peccato, de libro Domini sunt deserti;

ut cogno-
vit, quod accubisset in domo pharisæi: cognovit sa-
ma, sed magis occulta S. Spiritus inspiratione, cujus
mofione excitata se in ipsum non invitata convivium
intravit; & ut ait S. Augustinus, irruerat mulier ^{in. 2. 56.}
in habitaculum alienum, sed non accesserat ad Deum
alienum. & S. Gregorius: Quia, inquit, hæc mulier <sup>Hom. 33.
in Evang.</sup>
piliidinis suæ maculas aspexit, lavanda ad fontem mi-
sericordiae cucurrit; convivantes non erubuit, nam quia
semehipsam graviter erubescerat intus, nihil esse credidit,
quod verecundaretur foris. & adverte cum Casario ^{Hom. 7.}
a relatensi: Nec ipsa, ait, se reservavit, ut in fine vite
penitentiam ageret, sed dum adhuc poterat peccare sic
voluit peccata deserere, ut illam de adulteriis suis non
impossibilitas subtraheret, sed voluntas. Et stans retrò
secus pedes ejus, sy stans pro existens late sumimus;
verus

332. verius namque creditur, Magdalenam, alias corpore
& staturâ proceram, sequentia pietatis officia præstitisse
inclinatam, imò & genuflexam. S. Petrus Chrysologus :

Ser: 93.

Venit mulier, inquit, & venit retrò, quia reus sumus
post terquam stat ad veniam, quia per culpam novit,
se vultis fiduciam perdidisse, sed cur tacet? audi ab

De penit:
C. 17.

Ambrosio: Crimina sua non verbis visa est exposuisse,
sed lacrymis, cuius cum orando tacuerit lingua, peni-
tentiae officio confessa est conscientia, & S. Augustinus

Hom: 25.
inter 56.

ait: Accessit non ad caput Dni, sed ad pedes, quia qua
diu male ambulaverat, vestigia recta quærebat, L

Lacry-
mis cepit rigare pedes eius: tot namque ex ejus oculis
stuebant contritionis lacrymæ ut pedibus Christi suffe-
rentur abluendis. Purgatur lacrymis, ait S. Bernardus,

Ser: De con-
versione ad
Clericos.

oculus ante caligans, & acuitur visus, ut intendere pos-
sit in serenissimi luminis claritatem, ubi Ambrosius ex-

L. 6. in luc.

clamat: Bone lacrymæ, in quibus est redemptio pecca-
torum. Audi modo S. Gregorium: Cujus vel saxeam

Hom: 33.
in Evang:

pectus illæ hujus peccatricis lacrymæ ad exemplum
penitendi non emolliant? consideravit namque quid
fecit, & noluit moderari quid faceret. Quod sibi turpi-
ter exhibuerat, hoc jam Deo laudabiliter offerebat: deu-
lis terrena concupierat, sed hos jam per penitentiam con-
terens, flebat, L

Et capillis
ca-

capitis sui tergebatur: per quod declarabat, quanti Christi ^{333.}
seum faciebat ad cuius pedes, suos capillos, ipsumque
caput suum submittebat, & ab his unde prius venabatur
perditionem ab iis ipsis nunc venabatur salutem. unde
Chrysologus ait: Peccatrici caput purgandis crinibus restitue-
bat unda, ut suo fonte mulier in novum baptisma suorum ^{Ser. 93.}
dilueret illuviem peccatorum, ut iuxta Psalmistam Verbi-
cem capilli, ex quo ambulaverat in delictis suis, in sancti-
tatem tali verteret servitute, & ut S. Cyprianus habet: ^{Tract. de}
vra est capillis pro linteo, oculis pro catino, lachrymis pro ^{Ablutione pedii}
baptismo: nihil sibi dese retinens totam se Christo devo-
vit.

Et osculabatur pedes eius, & unguento ungebat; de
solis Domini pedibus nunc sollicita, quæ pte pudore
reverentia, & contritione, nec oculos ultra ausa est eleve-
re: ubi S. Gregorius dicit: Ore superba dixerat, sed pedes ^{Hom. 33.}
Dñi osculans hoc in Redemptoris sui vestigia figebat: quot ^{in Evang.}
ergo in se habuit oblectamenta, tot de se invenit holocausta,
& S. Ambrosius ad illa Christi verba: Noli me tangere ^{Jo. 20. 17.}
dicit: Non igitur tangi Dñus sustulit a femina, cuius
& Maria pedes unxit unguento; nec factum dedignatur,
sed profectum docet. Qui vult Christum tangere sua mem-
bra mortificet, & resurrecturo similis inducat viscera mise-
ricordiæ, & non ambigat renuntiare terrenis.

S.

S. II. Magdalena à Christo absol- vitur

Textus: Dixit Simoni: vides hanc mulierem?
 Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis } *Lucæ*
 non dedisti: } *cap: 7.*
N. 44.
 Hæc autem lachrymis rigavit pedes meos.
 Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit
 multum. *N. 48.*
 Fides tua te salvam fecit; vade in pace. *N. 50.*

Videns Phariseus, apud quem Jesus recumbebat, quod hic se tangere, & reliquis obsequiis ministrari sineret ab illa, quam omnes sciebant peccatricem, suo modo scandalizatus intra se murmurabat de Salvatore qui ejus callens interna eum pacifice redarguit, & mulieris obsequia illius ministeriis præhilit, eam que grato simul & misericordie affectu apud eum, cæteros que adstantes laudavit, ac propter intensum, quem ipsa exterius monstraverat ex amore dolorem, quem interius noverat Dominus, ei remissa asseruit multa, hoc est omnia, quæ prius commiserat peccata: de quo admirabundi convivæ obloquebantur. Demum que Christus ad ipsam Magdalenam conversus, claræ illi peccatorum remissionem consulit, plenariam ve eorum omnium indulgentiam, quam ipsa fide plena quasitum venerat, & sincera atque in-

intensa cordis contritione promeruerat: sic que inter³³⁵
na pace restituta, quae non datur impiis, Christum Do-
minum amanter, & constanter est insecuta, ut in de-
cursu videbimus.

Dixit Simoni: Vides hanc mulie-
rem? non frustra sanè Dñus Simonem interrogat, an
videat mulierem, cuius etsi peccatoris fletum habebat
exterius perspectum, estus jam penitentis non attendebat
affectum: quasi Christus Pharisaeo dixisset, ait Corthusia-
nus: Attende feminam istam valde notabilem, cuius
gesta sunt consideratione dignissima: ubi S. Augustinus
advertit, quomodo Maria pro se non respondit: Maria

ser: 20. de
verbu 271.

inquit, nec in respondendo voluit laborare; si enim pa-
raret respondendi sermonem, remitteret audiendi inten-
tionem: respondit ergo Dominus.)

Intravi domum tuam,
aquam pedibus meis non dedisti: sic nobis Deus in ju-
dicio exprobrabit ~~verbu~~ duritiam, & ingratiitudinem
nostram, opponens honores, & beneficia, quibus nos cu-
mulavit, & pro quibus vel minima ei obsequia repen-
dere renuimus: bene hic Titus Bostrensis adnotat: ^{Apid A}
Aqua facili negotio parari potest, sed tanta lachry-
marum profusio parati minimè facilis est. Sed verò
ut ait Guericus Abbas: Suctus pius atque religiosus ^{ser: 2. de}
in doctrina spiritus, & in ordine primus, & utilitate inve-
nitur ^{Panit:}

nitur precipuus, quia ex Magno Gregorio: Holo-
caustum siccum est, bonum opus, quod orationis lachry-
ma non insundunt; holocalustum verò pingue est;
quando hoc quod bene agitur, corde humili etiam per
lachrymas irrigatur: quare recte Petrus Cellensis ex-
clamat: O! lachryma humilis, tua est potentia, tuum
est regnum, tribunal iudicis non vereris,

Hæc autem la-
chrimis rigavit rigavit pedes meos; ut quivis in noti-
tiam ambris Magdalenæ devenire possit, hoc unicum
audire sufficit, quod idem ille, qui charitas est, de ipsa
conteste tur. Grego Episcopus Ostiensis de illa sic ait:
Ad lavanda sui Dñi vestigia, non alias quam oculo-
rum suorum undas attulit, capillis suis pro linteis
usa est, tum verò ubi affectus vehementer incanduit &
uberavit, carbo lachrymarum imbre respersus fortius
exarsit. S. Bonaventura ad illud: Non cessavit oscu-
lari pedes meos, ait: in quo signatur fervens dilectio
& permanens; ideo non cessabat ab osculo, quia non
cessabat ab interiori desiderio; S. Ambrosius: Non
unum osculum quærit, sed plura, inquit, ut desiderium
suum possit explere; qui enim diligit non est unius os-
culi parvitate contentus, sed plura exigit, plura vendicat,
Remittuntur ei peccata multa, & quia multa fuerant, ideo
de

337.
de Magdalena septem demonia exiisse dicuntur, quae Sic: 8. 2.
& septem capitalia vitia possunt intelligi, vel ut alii ad
litteram intelligunt septem spiritus malignos quibus prop- A. Sapide
ter scelera processa fuerat; sed quidquid sit, de eo, hictor-
to venit admiranda benignitas Salvatoris, in peccatis qua-
tumvis plurimis condonandis, sic quae peccatores ad fidu-
ciam excitantis; ubi pulchre adhortatur Origenes dicens Homil: de
S. Magdalen.
Sequamur hujus mulieris affectum, ut perveniamus ad
effectum: ploret unusquisque ad Jesum, & quærat fideliter
Jesum, quia non celavit se quærenti peccatrici. Disce pecca-
tor homo, disce a peccatrice muliere, cui tanta dimissa sunt
peccata sua; disce à Maria Jesum amare, in Jesum spe-
rare, & quærendo Jesum investigare, nullam extra Jesum
consolationem accipere.

Quoniam dilexit multum: hoc
medium potentissimum remissionis, ac indulgentiæ conse-
quendæ: Aine S. Laurentius Justinianus dicit: Quamvis Ser: de S.
Maria Magd.
lachrymis Dñi rigaverit pedes, crine terserit, frequenter
osculata fuerit, minimè tamen pro his meruit indulgentiã,
sed pro dilectione tantum; & hujus remissionis effectum
audi à Chrysologo: Conspicimus eam non solum carnis Ser: 24.
se peccatis, sed ad totum sanctitatis verticem pervenisse.
Charitas namque ex Augustino mors est criminum, via Fact: de
laud: charitatis
virtutum; & S. Gregorius ait: Tanto amplius peccati
rubigo consumitur, quanto peccatoris cor magno cha-
ritatis

ritualis igne concrematur.

Fides tua te salvam fecit,

fides, qua Christum Deum esse credidit & remunerato-
rem, fides qua omnium illico exercuit, ac præbuit exem-
pla virtutum: hæc fides salutem tibi promeruit, hæc tot
peccatorum remissionis tanta que gratia redix fuit in-
crementi: unde S. Bernardinus Senensis ait: *Firmissi-
mum cor candidum per propositum innocentis vitæ va-
riis coloribus interlinctum, propter dolentem memoriã
præteritarum culparum, valuit ad victoriam obtinendã
de carne, diabolo, atque mundo, & in eo ad Christum
admirabilis amicitia generata, & conservata est:* &
quas Magdalena ad Christi pedes exercuerit virtutes
audi à S. Laurentio Justiniano: *Maxima perfectio
fuit hujus mulieris fides, vehemens amor, vera compunc-
tio, humilitas sancta, manifesta cognitio, perseveran-
tia constans, obedientia velox,*

Vade in pace, seu cum

*pace, cui restituta es, ex quo ad impietate recessisti &
ab omni te iniquitate absolvi; hæc pax implet conscien-
tiam à peccatis purgatam: unde dicebat Apostolus: Jus-*

Rom. si iustificati ex fide, pacem habeamus ad Deum; Pulchre hic

*Serm. de S. Bernardinus dixit: Est gaudium continua sibi iucun-
ditate firmissimum, quod perfectus animus de secura
sibi*

Ser. 46. in
Fere. post
unicam Pas.

Serm. de S.

sibi conscientia pollicetur: mens enim ab huius mundi^{339.}
aspergine purè, presse que deteresa, & in divina contem-
plationis acumen totum desiderii sui figens affectum,
gaudens gaudet in Dño, & exultat anima sua in Deo
salutari suo. in pace in idipsum dormiens requiescit;

S. III. S. Magdalena Christum prædi- cantem assidua insequitur.

Textus: Maria, quæ vocatur Magdalene & alia multa, quæ
ministrabant ei de facultatibus suis. Luc. 8. 4. 3.
Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini, audiebat ver-
bum illius. Luc. 10. 4. 39.
Soror mea reliquit me solam ministrare: dic ergo illi, ut me
adjuvet. N. 40.
Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. N. 41.

Maria ergo, & proprie amarum mare, quæ ut diximus
appellata est Magdalene à castello Galilee dicto
Magdalum, quod situm erat iuxta Bethzaidam, &
Capharnaum, ubi Christus Dñs habitabat, & docebat,
postquam à Christo spiritualiter sanata est, ejus a-
more saucia, & gratitudinis affectu impulsæ constan-
ter eum cum Apostolis, & piis aliis feminis sequeba-
tur, suas que facultates iis ministrandis, & alendis in-
sumebat, cum ergo quadam vice Jesus per vicos præ-
dicationis causâ declinans, intrasset in Bethaniam
oppidum ubi Martha & Maria sorores domum ha-
bebant, hic Dñs benignè permisit se excipi, seu hor-
pitari;

340. pitari; Martha autem sollicitè prandium parante,
Maria pedibus Christi contemplativa adhaerebat: unde
Martha apud Dñm conquesta sororem otiositatis, &
desidiaè arguebat; verum Salvator, quæ jam pridem
apud Pharisæum Mariam defenderat, ejus quæ opera
cum prælatione laudaverat, hinc quoque Marthæ soli-
citudinem non damnans, sacram Mariæ quietem
longè præhulit, utpote nullis turbationibus obnoxia,
& omni ex parte ad unicum salvandæ animæ nego-
tium tendentem.

Maria, quæ vocatur Magdalene,
.. & aliæ multæ, quæ ministrabant ei, de facultatibus
suis, quam bene suas opes inhibebat Maria Christi
prædicantis sustentationi temporali, à cuius verbis erant
spiritualiter alenda & confortanda: nam ut expendit
S. Hieronimus: Si carnâles divitias, quæ labuntur, non
bene dispensatis, veras, æternas quæ divitias doctrinæ
Dei quis credet vobis? & quidem Dñs pro nobis pau-
per sponte factus, hoc in prædicatione obsequium amã-
ter admisit, ne damnaremus nunc qui prædicando
congruæ sustentationi necessaria à fidelibus reci-
piunt: unde ait S. Chrysostomus: Accipiant præ-
dicatores sustentationem à populo, mercedem à
Deo.

Maria

Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini. ^{ly 341.}
etiam forte ponitur pro de more: Magdalena enim pe-
des Christi Dñi, ut præacceptæ locum indulgentiæ & impi-
mis reverebatur, & diligebat; uti innuit Cassianus dicens: ^{lib. 9. cap. 33.}
Dominicos pedes illico recognovit, ad quos admota mul-
torum peccatorum remissionem acceperat: ex quo in-
amore facta ferventior, semper illos animo & siti cor-
poris repetebat; & S. Augustinus ait: Quanto autē ^{Ser. 37. de verbis Dñi.}
humilius sedebat, tanto amplius capiebat: confluit eni-
aqua ad humilitatem convallis, denatat de tumoribus ^{c. 53. v. 3.}
collis. & quidem ex illo Deuteronomii: Qui appropi-

quant pedibus ejus, accipient de doctrina illius. ^{Audie-}
bat verbum illius; pastum cordis sui sugebat, & dulcedi-
nem in Christi verbis adeo anxie capiebat, ut reliqua
omnia negligenda putaret: siebat que tunc speculum
vitæ contemplative, quam Deo adherere cupientes tot
sancti sunt amplexati; sed & ipsa simul activam exer-
cere parata. ^{Audiebat} quæ sibi agere præciperentur à
Domino, ut prompta exequerentur obedientia: atque
in hoc sensu intelligit S. Bernardus dictum postea de ^{Ser. 3. de Assumpt.}
Maria, quod optimam elegerit partem: sic enim ait doc-
tor Mellissius: Unum arbitror è duobus, ut aut de elec-
tione Maria laudetur, quod pars ipsa quantum nobis est, sit om-
nibus eligenda; aut certe, ut neutrum dicatur defuisse, nec in
par-

342. partem quamlibet precipuisse sententiam, sed ad obedientiam præceptoris ad utrumlibet sit parata. Quis enim sicut David fideles ingrediens & egrediens ad imperium regis: Denique paratum, inquit, cor meum, non semel, sed & 2^a. & vacare tibi, & proximis ministrare: hæc enim pars optima, quæ non auferetur.

Soror mea reliquit me solam ministrare: quia prius Dñi placitum inquirebat Maria ne, ut Martha, turbaretur in pluribus, sed vni necessario vacaret. Advertendum est, ait s. Bernardus, delationem quandam, & honoris obsequium circa Dñum, quod scilicet ipso presente non sit causa Martha vocare Mariam, quinimo & apud ipsum querelam deposuerit, ipsum que Dñum vocaverit, in cuius potestate sit imperare sorori, quidquid necesse fuerit; & Petrus Blesensis, B^esi Christus, inquit, commendavit omnia Marie, non tamen ei displicuit occupatio Marthæ, sed gratius acceptat Dñus plerumque peccatoris penitentiam humilis, & contriti, quam innocentiam iusti remissi.

Sic ergo illi ut me adiuves: instat Martha, ut Dñus sororem de quietâ illâ contemplatione, ad actionem secum inducat, ignorans utique hunc mysterium illius quietis & suæ actionis; hæc Christus non improbat, illam præferat

præfert, utranque simul in uno approbat, & injun- 343.
git: hinc S. Gregorius dicit: Actionis quidem fervor hinc
recte disponitur, cum sic insistimus operi, ut tranquillo ^{lib. 9. in}
corde eum, cui opera nostra consecrari nihilur, videamus, ^{lib. Regi. c. 4.}
& S. Bernardus: Bonum, inquit, acquirit gradum, qui ^{Ser. 5. de}
bene ministraverit; forte meliorem, qui bene vacaverit ^{Assumpt.}
Deo; optimum autem, qui perfectus est in utraque, &

^{Maria}
optimam partem elegit, quia mihi adherere elegit, quia
verba mea audire & exequi præelegit; quia in peccatorum
displicentia, & mei amore tota extersit; sed audiamus su-
per hoc Richardum à S. Victore dicentem: Optimam par- ^{in Cant.}
tem elegit Magdalena, quæ gratiam exercet contempla- ^{c. 8.}
tionis, & tamen occupatur in parte sororis, ut etiam acti-
væ vitæ premio coronetur: Martha in uno loco corpore
laborabat circa aliqua; Maria in multis locis charitate
circa multa: in Dei enim contemplatione, & amore videt
omnia, dilataatur ad omnia, comprehendit, & complectitur
omnia; & concludit: Valde ergo hoc unum est necessa-
rium, & merito præferendum, in quo, & Deo per amorem
anima inhæret, & omnibus charitatem, & sollicitudinem
exhibet, &

Quæ non auferetur ab ea; quia partem quam
elegit actus omnes & affectus sunt æternæ vitæ meritorii, ut
pote directe & proxime in Deum ipsum tendentes, & pure
ad

344. ab eius amore provenientes: *Mariae* siquidem, dicebat
 S. Macharius, quia illum diligebat, & sedebat ad pedes e-
 jus, non simpliciter adhaesit Deo, sed virtutem quandam
 secretam & sua ipsius substantia contulit ei; nam sermo-
 nes, quibus Deus quiete Mariam alloquebatur; spiritus erant
 & virtus quaedam, penetrabantque cor huiusmodi verba, cres-
 cebatque divina virtus illa, in quemcumque se effuderit
 firma permanet tanquam possessio, quae auferri non po-
 test, & S. Augustinus hic ait: *Quae* te, o Martha, quod
 elegisti auferetur, ut quod melius est, detur: auferent enim
 à te labor, ut requies detur. Tu navigas, illa in portu est.
 .. A Martha convivium Dño parabatur, in cuius convi-
 vio Maria jam iucundabatur. transit labor multitudine
 nis, & remanet charitas unitatis, ~

S. IV. S. Magdalena in Passione, & Morte Domini

Textus: Quod habuit hoc fecit, praevenit ungere corpus meum in
 sepulchrum. *Marci* 14. 31. 8.

Diligebat autem Iesus Martham, & sororem eius Mariam, & La-
 zarium. *Jo:* 11. 5.

Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Iesus. *Joan:* 12. 1.

Stabant autem juxta Crucem Iesu. Mater eius ... & Maria magdale-
 na. *Jo:* 20. 25.

Maria autem Magdalene & Maria Jacobi, & Salome emerunt
 aromata, ut venientes ungerent Iesum. *Mat:* 27. 1.

Sedebat ad monumentum foris plorans. *Joan:* 20. 11.

Sex ante Passionem diebus venit Iesus Bethaniam
 monitus de morte Lazari fratris Marthae & Mariae,
 quas tot alias amoris indicia fuerat prosecutus: hinc
 Ma-

Mariam videns defunctum. Deplorantem, & ipse la-^{345.}
chrymalus est; iam que fatentem Lazarum, ad vitam
verbo revocavit ingenti stupente multitudine, & inde
veram fidem amplectente; mox ~~et~~ convivio accumben-
tis Domini pedes, & caput unxit de more penitens
Maria, quam & Jesus ~~quo~~ a judaica quoque de-
fectit calumnia, & universo proposuit mundo lauda-
dam & imitandam. cum vero Dominus cruentam pro
nobis passionem sustineret, ipsa; Discipulis fugientibus
non recessit, sed usque in montem insecuta crucifi-
xi pedibus constanter adhesit. demortui corpus mira
devotione perunxit, ac sepultum ingenti pietate dese-
vit, & qua posuit proximitate comitata est.

Quod
habuit haec fecit, id est, quod in corde habebat, extri-
buit in opere, non multis usa verbis, dilectionem suam
Mariae comprobabat factis, digna, ut hic etiam ubi
alias, ab ipso commendaretur Deo, & omnibus, sed ma-
xime peccatoribus, proponeretur imitanda, cum, ut
ait S. Gregorius, Quot in se habuit oblectamenta, tot <sup>Hom: 12.
in Evang:</sup>
de se invenit holocausta. ut totum serviret Deo in
penitentia, quidquid ex se Deum contempserat in
culpa.

Prævenit ungere corpus meum in sepulturam,
timens

346. timens, ne ad sepulchrum accedere prohiberetur à
judæis, hoc præmisit pietatis officium cum potuit: in-

Ser. de S.
Magdali:

De exclamat S. Bernardus: Felix, quæ unxit pedes
Jesu; felicior eadem, quæ unxit caput Auctoris; fe-
licissima, quæ rorem unguentarium toti corpori
Christi præparavit. Itemque quasi hoc ultimum
explicans ait: Unius peccatricis conversione fragran-
tia respargitur Ecclesia, & multis sit odor vite ad
vitam.

Ser. 10.
in Cant:

Diligebat autem Jesus Martham, & sororẽ
ejus Mariam, & Lazarum; in Martha Activos,
in Maria contemplativos, in Lazaro peccatores &
infirmos diligebat Jesus; & ut Maria majoris semper
signa prebebat amoris, sic & Jesus tenerioris te-

Hom. de
Magd:

tribuebat indicia dilectionis: Quia, teste Origene,
forsis est ut mors dilectio: quid autem aliud faceret
mors in Maria? facta erat exanimis, facta insensi-
bilis. neque ibi erat, ubi erat, quia tota ibi erat,
ubi magister erat; & ideo eam sic redamabat Do-
minus, qui ex Chrysologo, delinquentium gemitus
esurit, sicut lachrymas peccatorum.

Ser. 93.

Lazarus fuerat
mortuus, quem suscitavit Jesus, Mariae intercessio-
ne motus, ut nobis Ecclesia proponit in Oratione
offi-

Officii ipsius, cuius utique cum Christo regnantis
mediatio quam efficax credenda est, cum in terra
viventi deprecatio tantum ab eodem miraculum
impehraverit: ubi notat S. Bernardus Domini erga
Mariam prompte retribuendi affectum, cum ait: Mag-
nam probris miseram magna misericordia diluit &
absolvit & hoc quidem festinanter, quia sine ullo inter-
vallo conjunguntur & lacryme peccatricis, & misericor-
dia Salvatoris: discantis sincere Christum querere,
et illico miserantis affectum non tardabit exhibere.

Ser. de
Magdal.

Stabat
juxta Crucem Jesu... & Maria Magdalene, quae qui-
dem non ut aliae mulieres stabat erecta, sed ad Cru-
cifixi pedes persistebat devoluta, illos, ut alias oscu-
labatur, lacrymis rigabat, tergebat capillis; etsi
enim à supremo iudice veniam acceperat delictorum
plenissimam iteratae contritionis exemplis nos utique
commemorat, ut de propitiato peccato nunquam simus
sine metu; quaeque lascivis olim delectabatur ample-
xibus à putissimis non cessabat sacrorum pedum
osculis: nos ergo ut illa illum osculemur, quem os-
culari castitas est; illi copulemur, cui rupsisse virgi-
nitas est, ut pie S. Paulinus

Epist. 4.
ad Sever.

Ma-

Maria autem Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum, jam utique defunctum, quem Magdalena & piis deflebat lachrymis, & religionis semper prosequabatur obsequiis: hinc Chrysologus Quod facit haec mulier, inquit, non est mollis & carnalis obsequii, sed plenae humanitatis est sacramentum; ad imitationem adhortatur.

Ser: 93:

In Hysto
S. Magd:

S. Bernardus dicens: Pedes unguimus Salvatoris cum de peccatis compungimur; caput, cum de collatis virtutibus virtutum largitori gratias cumulamus;

Ser: 10.
in Cant:

Qui & alibi sic habet: Ecce hoc est unguentum, quo anima peccatoris suae conversionis primordia condire debet: primum namque sacrificium spiritus contribulatus; sed eheu, ut belle exclamat S.

Apud
Lobbetium.

Bonaventura, Quis hodie sic amat regnantem in caelo, sicut Maria illa amabat in sepulchro jacentem! frigida supra nivem sunt corda nostra, frigida verba, frigida sunt opera;

Joan: 20

Stabat ad monumentum foris plorans, nempe Christi mortem, & creditam subdilectionem, ubi Hugo Cardinalis ait ex S. Aug. Viris recedentibus, inferiorem sexum fortior haerebat affectus; hinc semper constans Dominum querit de subla-

to interrogat, amissum inquirat, illa amoris vi im-^{349.}
pulsata, quae ex Gregorio intentionem multiplicat in ^{Apud Sabbat.}
quisitionis, sed quibus hodie illius exemplo Christum
sollicitè querit? Perdit homo bovem, (prosequitur S.
Doctor) & sollicitè eum querit; perdit equum, & non
quiescit; perdit ovem, & post eam vadit; perdit asinum,
& querit; perdit homo peccando Christum, & quiescit,
dormit, bibit, comedit, & non querit; non ita Magdale-
na, quae sic apud Origenem sentit & loquitur: Quaro ^{Homil. de}
Creatorem, & ideo mihi gravis ad videndum omnis crea- ^{Magdal.}
tura. Non quero Angelos, sed eum qui me fecit, & Ange-
los. Tulerunt Dñm meum, ipsum solum quaeram,
ipse solus me potest consolari. D

S. V. S. Magdalena in Christi Dñi Re- surrectione, & Ascensione D

Textus: Dum ergo fletet inclinavit se, & prospexit in monumentum
& vidit duos Angelos. Joan: 20. 12.

Conversa est retrorsum, & vidit Jesum stantem, & non scie-
bat, quia Jesus esset. ibid:

Sic ait ei Jesus: noli me tangere, non dum enim ascendi ad
Patrem meum. ibi

Venit Maria Magdalene annuntians discipulis: quia vidi Do-
minum, & haec dixit mihi. ibi

Eritis mihi testes. usque ad ultimum terra } Actorum
videntibus illis alexandris est. } cap: 1.

Magdalena demum, ut potuit Dñico sepulchro
ap-

350. appropinquavit, et ut vidit inde abesse sacrum
corpus, sublatum credidit, & ita illico discipulis
nuntiavit, quæque quibus veritatis consciis, sed abe-
untibus ipsa non recessit, sed sola constanter per-
ditum deslens oculis & affectionibus inquirebat; sibi ap-
parentes Angelos de ipsa interrogat, donec tan-
ta perseverantia primum accepit cumulatum,
cum ipse Jesus rediivivus se illi soli antequam ca-
teris Discipulis manifestavit, ut que ea ipsis sua
annuntiaret resurrectionem præcepit. Atque huc-
usque quod de Maria Magdalena habemus ex
In Vita. S. Evangelio: verum, ut bene Ribadeneira hic
addit, pro indubitato habendum, quod illa quo-
que cum Discipulis astiterit Dominica Ascensio-
ni, mox que cum iisdem S. Spiritu repleta fue-
rit: ac dein usque ad persecutionem Hierosolymis
exortam Deipara comes astiterit, & loca sacra
jugiter ferventi pietate visitaverit.

Dum ergo
fletet inclinavit se, & prospexit in monumentum,
jam viderat ibi non esse Dñum, & tamen inquisi-
tionem multiplicat, atque ad id se inclinans me-
dium nobis aptissimum edocet perditæ gratiæ re-
cupe

cuperanda humilitatem, juxta illud Ecclesiastici ^{357.}
effatum: Humilia te in omnibus, & coram Deo inve- Eccli. 3. 20.
nies gratiam, ubi nota Tō invenies quod supponit
inquisitionem: quasi diceret: Quare Deum te humiliā-
do, & in ima inclinando, & Deum ipsum tibi presen-
tem facies, ejusque amisam recuperabis gratiam: hinc
per Prophetam Deus dixit: Ad quem respiciam, ni- Isa: 66.
si ad pauperculum, & humilem, & tremmentem sermo-
nes meos, ²

Et vidit duos Angelos, advenientis consola-
tionis prænuntios: non enim poterat etiam Angelo-
rum presentia satiari, quæ Angelorum Dño cupie-
bat copulari: unde & se alloquentibus solum indirecte
respondet, & ut Origenes eam inducit, dicebat: Onero- Ham. de
Magdal.
si mihi sunt omnes consolatores, gravant me, & non
consolantur. Tulerunt Dñum meum, ipsum solum que-
ram, ipse solus me potest consolari. Nimirum fortis
est ut mors dilectio: Quid enim (inquit idem) aliud fa-
ceret mors in Maria: sentiens non sentiebat, audiens
non audiebat, quia tota ibi erat, ubi Magister erat,
teste equidem Augustino, Anima magis est ubi amat,
quàm ubi animat,

Conversa est retrorsum, & vidit
Jesus stantem. : Conversa ab Angelorum aspectu
item

352 iterato Dñm suum quærit, atque eum videndi
desiderio exardescens huc illuc se vertebat: un-
de meruit eum prima intueri, quæ tam constan-
ter quærendo præ cæteris insisterat, & omnes etiam
Angelicas consolationes proposituerat: ubi discamus
nos terrenas saltem respicere delicias, ut Dei visio-
nem assequi mereamur; qui non miscetur terrena
sapienlibus. Bellè iterum Origenes: *Disce, ait,*
à Maria quærerere Jesum, omnem revolve lapidem
ab ostio monumenti Dei; tolle omnem concupiscentiam
tuam à corde tuo, & diligenter perscrutare, si sit Jesus
in eo; si autem non inveneris in eo Jesum, ito foris,
& plora; plorando ora Jesum ut dignetur intrare
ad te,

Et non sciebat, quia Jesus esset, putavit nam-
que hortulanum esse, nec abs re, inquit Barradas
hic, erat enim ille hortulanus, qui sanguine suo Ec-
clesiæ hortum irrigaverat, ligno Crucis prosciderat,
nunc vero avulsis sentibus sementem fidei facturis
resurrexerat: sed nota quantum dilataret Dñus Ma-
riam claro sui recreare consuetu, adverte in hac
serie celestis gradus consolationis, ac disce à Maria
in tribulatione perseverantiam: *Disce, ut habet*
Didacus Stella, in bono incepto perseverare, nec à
vir-

Hom. in
Cap. 20. Jo:

In Lucam

virtute deficere ob illas sæculi perturbationes, quæ ^{353.}
multæ statim opponuntur illis, qui viam ineunt salu-
tis; Optime congruit Magdalene hic, quod Anima sicut
dicebat: Quasivi quem diligit anima mea, querivi, &
non inveni, multiplicis inquisitionis nullus appareat fruc-
tus; requiritur iterata quæritio, & iterum *non inveni*; De *3. Cant. 3.*
lecto interrogat, & nondum invenit, donec ab aliis omni-
bus se segregans illi occurrit. ^{1. 1. 2. 3. 4.}

Dicit ei Jesus: noli me
tangere nondum enim ascendi ad Patrem meum; hæc
est, inquit Barnabas hic: *Noli me tangendo immorari*, ^{To. 4. l. 8.}
adhuc enim in terra versor sæpe me videbis, & poteris ^{Cap. 9.}
ad pedes meos morari; Expediit quidem persæpe, a su-
blimioribus tantisper desistere contemplationibus, & pie-
tatis se dedere operibus, ut docet S. Pet. Damianus per ^{L. 2. Ep. 12.}
hæc verba: Quia tunc ad alta charitas mirabiliter sur-
git, cum ad ima proximorum se misericorditer attrahit,
& quo benigne descendit ad infima, valenter recurrit
ad summa; unde S. Bernardus consulit: *Noli ergo nimis* ^{Ser. 9.}
insistere oculis contemplationis, quia meliora sunt ^{In Cant.}
libera prædicationis.

Venit Maria Magdalene annuntias
discipulis, quia vidit Dominum, & dixit mihi hæc: Obtempe-
ravit iussis Domini, eius pedes celeriter tetigit, & abiit ad
discipulos, & Magistri resurrectionem eis annuntiavit,
ipso

394. ipsorum effecta prædicatorum Apostolorum, & doctrix
evangelicæ, quæ illis constantior, adeo persistat Chris-
to inquirendo: quod omnino necesse est prædicatoribus
ut antequam evangelicam annuntient veritatem huic
in oratione inquirendæ insistant, ut prius illuminati, &
alios possint verè illuminare. Sicut bene Hugo Carving-
is dicens: Antequam clamemus ad mortuos per prædi-
cationem clamare debemus ad Deum per orationem,
vel gratiarum actionem.

Eritis mihi testes usque ad
ultimum terræ: quod Christus congregatis dicebat
Discipulis suis iam in cælum ascensurus, simul que
Magdalene, quæ censebitur, & sacro illi conventui adsti-
tisse: quæ enim tot mysteriorum fuerat, talium que
testis ocularis, erat abs dubio, & in aliorum profectum
eorundem testis verbalis futura, ut revera exhibit post
modum apud Massilienses, quibus & verbo, & exemplo
Christi fidem prædicavit: nunc quoque Christiani om-
nes exemplo saltem, Christum testificari tenentur, quod
sermone plerumque præstantius est, huic que suam con-
fert efficaciam. Quare S. Cyrillus Alex: dixit: Spor-
tet unumquemque ex qualitate operum spectari, &
nec ad sola verba respiciendum est. Videntioris il-
lis elevatus est: quibus hic Magdalena affectionis
sit

in Joan: 11.

S. 7. & 8.
in Joan:

353.
sit repleta, dictu admodum difficile est: videbat enim quem adeo diligebat à se recedere, sed & videbat ineffabili gloria exaltari, corde ad illum currebat, sed ex eius obedientia in terris remanebat: sed utique in ea preponderabat Divinae voluntatis executio, ut quæ Christi præsentia corporali adeo afficiebatur, pro tunc abunde resiceretur spiritali: hanc cum Dei voluntate conformitatem commendat S. Chrysostomus dicens: Nulli propinquiores Deo sunt, qui voluntatem ejus faciunt, quam qui summa carnis necessitudine conjunguntur.

S. VI. S. Magdalena reliqua, & Obitus.

Textus: Et omnes dispersi sunt per regiones. Act. 8. 1.

Evangelizantes verbum Dei. Act. 1.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Ps. 54. 7. 8.

Introduxit me rex in cellam vinariam. Cant. 2. 4.

Quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam. Cant. 3. 4.

Caput ejus aurum optimum. Cant. 5. 7.

Quæ est ista, quæ mandit de deserto, deliciis affluens? Cant. 8. 5.

Exhorta Hierosolymis in Christianos persecutione post lapidatum Beatum Stephanum, S. Magdalena cum suis de Palestina litoribus à judæis expulsa est ex torris & exul; Deo tamen navigium ineptum rejete, Massiliam venit, ejus que habitatores ad Christum convenit verbis, exemplis, & miraculis apostolicam

cam quoque gratiam consecuta, quae vitae Christi aequae
 testis extiterat: posthac, sorore Martha monasticam
 vitam amplecti, & fratre Massiliensium Episcopo re-
 manente, secessit ipsa in desertum, ubi a terrenis om-
 nibus segregata peccatorum ceteris remissionum penitenti-
 am edidit asperissimam, sed & caelestibus quoque recre-
 ata deliciis vitam in terris per annos triginta duxit
 Angelicam. donec imminenti mortis praesentia, sacrum
 sibi procuravit viaticum, quo munita ejus anima
 in caelum evolavit, corpus vero in ea ipsa quam
 coluerat spelunca conditum multis honoratur fide-
 lium peregrinationibus, ac insignibus claret miracu-
 lis, quorum illud peculiare, quod in S. Magdalena
 Capite visitur, in cuius fronte cutis illa particula
 omnino illasa & decora permanet, quam ferunt ip-
 sum Christum digiti duobus tetigisse, cum rediurus
 illi apprensus recedere inuuit, dicens noli me tangere.

Sylvester
 Pitra Sancta
 in Armas
 fo. 3. c. 12.

et
 omnes dispersi sunt per regiones, ita et S. Magdalena
 in hierosolymitana persecutione auferre compulsa
 est non utique passiones labores ve declinans, sed
 Dei impulsu potius ad majora se parans facienda
 & toleranda, juxta sensum verborum illorum: Cum
 persequerentur vos in civitate ista, fugite in aliam, ubi
 ut

ut erudite notat Salmeronus: non dixit absolute fugi-
te, sed fugite in aliam civitatem, ut scilicet in ea pra-
dicetis evangelium; & belle Origenes dixit: vita con-
stantia nullo modo instituit, intempestive aut temere ad e-
da esse pericula. Sed vero hic Magdalena recessus à
persecutione non electus, immo coactus fuit, quem ta-
men Deus in melius direxit.

Evangelizantes verbum
Dei: in causa dispersionis Discipulorum, & Magdalene,
ut presentem evadentes persecutionem, Christi fidem
propagarent; ita & Sancta nostra magno fructu Mas-
siliae peregit à Deo in tantum ministerium electa, quae
olim mundi vanitatis adeo fuerat addicta, ut nemo
quantum vis peccator desperet, dummodo penitens ad De-
um se sincerè convertat, qui mundi debilitata eligere
consuevit, ut fortia confundat, qui Paulum persecuto-
rem fecit mundi totius predcatorem, qui Augustinū
vitiōrum sectatorem, instituit praclarum omnis virtu-
tis Doctorem: quod & notat Chrysologus in ectione
S. Matthaei: Publicanum, inquit, ad sua vocavit Christus,
elegit ad divina, ut daret fraudulento fidem, venali
gratiam cupiditatis magistro officium largitatis, doctori
favoris magisterium sanctitatis, publicano saeculi caele-
ste secretum.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudi-
ne

ne. Opus quod Maria commiserat Dñs, jam in sa perfecerat: unde jam ut soli Deo vacaret loca deserta petit, ut que mundum & ejus voluptates, quas jam spreverat, se se singul: curius declinaret. Quare S. Augustinus dicit: Minus voluptatibus stimulat, ubi non est frequentia voluptatum, & S. Hieronymus monet: Multitudines hominum, & officia, & salutaciones, & convivias, veluti quasdam catenas effugas voluptatum, & demum S. Ambrosius: in deserto, inquit, primum homini salus refunditur, ubi non sunt epulæ, ubi desunt delicia, ubi, quod est omnium majorum causa, deest mulier.

Introducitur me rex in cellam vinariam; hoc est, in spirituale tentorium caelestis contemplationis, qua S. Magdalena, si vinitus inebriata, jam ex tunc in aera sapissime elevabatur, ut eam vidit S. Maximinus cum ei sacrum attulit Viaticum, sic que Sponsus caelestis in ea ordinaverat Charitatem ut jam affectu & ardore à terra, & a se ipsa praemature exiret: oremus ipsa intercedente ut & in nobis pro capite nostro sancta charitas ordinetur, in eum

Apud Mansiquem Philo Carpathius explicuit modum, dicens: Ordinatur charitas in anima fideli, ex diligenti observatione mandatorum, dum legit, & mutuatur Scripturas sacras,

Quem

389.
Quem diligit anima mea, tenui eum, nec dimittam,
quod verificatum est, cum S. Magdalena de corporis ser-
vitate libera in caelum evolavit, ubi sempiternis ejus
fruitur amplexibus, quem in terris adeo multum dilexe-
rat: discamus hinc dum vivimus Deum toto corde dili-
gere, quaerere, & desiderare, ut & mereamur ipsum pro
aeternitate possidere: bene hic Didacus Stella dicit: Insi-
nuatum à natura est omnibus, ut quisque sua diligat. Apid
Alansi sup.
quare igitur veluti domum, vineam, fundum, quae quibus
tua haec sunt, amas, Deum vero tuum non amabis:
etenim Deus optimus maximus, cum vidisset homines
tanto amore sua prosequi, se nostrum facere statuit,
ut sic eum amare quodammodo compelleremur: & qui-
dem Apostoli minds pertinescamus dicentis: Si quis non 1. cor: 16.
amat Dñm Jesum, sit anathema; sane, ut Magnus
ait Augustinus: Si amare pigebat, nunc redamare Apid Bohors.
non pigeat.

Caput ejus aurum optimum; ita utique
mansit Mariae caput ex sacro Christi contactu, ut au-
ri pretiosissimi benignas omnes excederet proprietates;
tum in beneficentia sanificum, tum in propria incor-
ruptione, tum in largitione gratiarum: nos ergo, quas
nunc toties Christus tangit in S. Sinaxi, animae purissi-
mam induamus incorruptionem; omnes, ut aurum, pel-
lamus sordes, nec illis ullatenus patiamur ^{nos} commisceri
misceri

misceri: unde dicebat S. Chrysostomus: Quo non oportet esse puriorem, tali fruente sacrificio: quo solari rudio splendidiorum manum, carnem hanc dividendam: os, quod igni spiritali repletur; linguam, quae tremendo nimis sanguine rubescit?)

Qua est ista quae ascendit de deserto, deliciis affluens? sic Sta Magdalena de deserto in caelum ascendit dulcissima respirans virtutum odorem, meritis plena, ubi nunc assidet intercessione potens, ac miris clientes beneficiis cumulans: in illum nos odorem curramus virtutum & meritorum; atque istam penitentiae profumagistram invocemus, ut sui nos & doloris & amoris dignos faciat imitatores, ut & nobis dicatur à D^{no}: Dimittuntur tibi peccata tua quia dilexisti multum: sed verò ut

Serm: 94. auree Chrysologus habet: Tunc erit remissio peccatorum, quando tollatur materia tota peccandi, quando corruptio induet incorruptionem, quando peccati caro, caro totius efficietur sanctitatis. Atque, ut ex Divo Augustino habemus: Non sufficit mores in melius commutare, nisi etiam de his, quae facta sunt, satisfiat Deo per penitentiae dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium: quod exequentes, sancta Magdalena & imitationis, & gloria consortes erimus, ut eam mediatrix mediatricem speramus

Caput IX.

367.

Pastor bonus

Post verissimas hucusque attactas Historias, symbolicas quoque duximus modo nostro percurrendas reliquas ex Dominicis Parabolis, seu similitudinibus, quibus ipse Salvator omnium ad caecos predicabat iudeos, ne, ut clara mysteriorum declaratione ex toto indigni, obscuriori etiam doctrina carerent, unde ipsa si vellent, deducerent mysteria, quibus et nosce et sequi Dominum possent. Sed et nos istarum fruamur et sensu et explicatione parabolarum, quae, ut teste Beda ^{apud Laodae in 15. Math.} sunt rerum signa mysticorum, sic et in perfectam inducant mysteriorum cognitionem, et inde in exactam, quam intendunt, praecceptorum observationem.

S. I. Quid hic per ovile intelligatur?

Textus: Qui non intrat per ^{ostium in} ovile ovium, sed ascendit altitudo, ille fur est & latro. Joan: 10. 1.
Et alias oves habeo, quia non sunt ex hoc ovili. N. 15.
Et fiet unum ovile & unus Pastor. N. 16.
Huic ostiaris aperit. N. 3.

Pha-

Pharisæi indignati, quod cæcus Jesum confitere-
 tur, à quo (Joan: 9.) fuerat illuminatus, hunc ex-
 tra Synagogam suam eiecerunt, Christum seduc-
 torem iniquè reputantes, & impie Pseudoprophe-
 tam proclamantes: unde Dominus eorum impos-
 turas presenti consutavit parabola, duritiem que
 eorum sic emollire clementer tentavit, proponens
 similitudinem optimi ovium pastoris, in qua &
 suos agnoscentes errores resipiscerent, & mansueti-
 rum ovium qualitates induerent. Hic ergo per
 ovile intelligitur Ecclesia, seu fidelium congre-
 gatio vocabitur in felicitatem eternam, que
 Ecclesia apud Judæos Synagoga dicebatur, nunc
 verò est Sancta Ecclesia Apostolica, Romana-
 Thistica hujus ovilis ostiarius est Spiritus Sanctus,
 ut cum S. Augustino interpretatur Communis,
 quia S. Spiritus aperit januam ad ingrediendū
 in ovile Ecclesie, quatenus fides in Christum qua
 patet ingressus, donum est Spiritus sancti. Atque
 ad hujus ovilis oppositionem extat & aliud Saltane
 ovile, cujus ovès, ut jure creationis pertinent ad
 Divinum Pastorem, sic & ad se suavis attrahit
 mediis, quibus omnes in unum suum ovile re-
 vocat, & à dæmonis servitute liberat.

Qui non intrat per ostium, in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro; multi quidem in sancta Christi ecclesia immixti sunt, qui tamen ab ea valde extranei sunt, sic omnes heretici, & a vera fide utrumque aberrantes, qui fidelium plures pravis suis dogmatibus ab ecclesia furive conantur separare, sed contra talium furum insidias nos munit S. Ephrem dicens: Quae oves aperte vocem sanctam veri Pastoris agnoscunt, continuo vocem seductoris agnoscunt; neque enim similis est sancti pastoris voci, nam cum sit vox furis immitis, incomposita, atque confusa, profertur noscitur;

Serm: de Antichr:

Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili; oves nempe illas errantes, quas vocat S. Petrus, quae per errores a sancta ecclesia se segregant: eas tamen pius Pastor dicit se habere, in quantum benigne capit illas in veritatis semitam reducere; sed & hoc ipso excitentur ad resipiscendum quicumque a pietate quoquomodo recesserunt, quorum infelicitatem sic deplorat Gulliberus Abbas dicens: Ordinis nostri cernite viros, quam admirabile erat nomen eorum: nunc autem nulli religionis discrimine signati sunt a caeteris. Mutatus est color optimus: non agnoscitur in eis

1. Pet: 2: 25.

Ser: 47. in Cant:

na-

264. *nativus candor, non nitor, non rubor, non pul-
chritudo, Atque pro talibus ingerenda fiducia est
illud Pauli: Surge qui dormis, & exurge a mortuis,
& illuminabit te Christus,*

Ephes: 5.
14.

*Et fiet unum ovile, & v-
nus pastor, unum ovile seu una Ecclesia Catholi-
ca, & vnus Pastor, seu Christus Dñs, & gradati-
m vnicus eius Successor Pontifex Romanus: &
ultra quod ovile nullum aliud verum ubi pascua
salutis distribuantur; ultra quem Pastorem nullum
verum Ecclesie Caput, in quo regendi Christianum
gregem regendi potestas suprema resideat, sub
quo inferiores militant multi pastores, non tot ovili,
sed singuli singulis ovilibus presidentes; atque
horum quilibet vnus esse debet pastor, ut notavit Hu-
go Victorinus dicens: Vnus pastor, vnus in se, & vnus
cum grege: vnus in se, ut quod docet verbis, impleat
operibus, vnus, ut non multetur prosperis vel adver-
sis. Vnus cum grege, ut à subditis non dividatur per
pretiosorem cibum, vel habitum,*

L. 2. Miscel:
tit: 180.

*Huic ostiarius a-
perit: bono nempe pastori, vel ovi perdita redeun-
ti; quia Sancta Ecclesia, ut mater piissima,
quantumvis peccatores dummodo penitentes in sinu
suo leta suscipit: unde Apocal: 22. 14. habetur:*

Bea-

Beati, qui lavant stolas suas in sanguine agni, ut sit
potestas illis in ligno vite, & per portas intrent in civi-
tatem; qui autem sint isti dudi ab Ambrosio: *Ingris*, l. 8. in loc.
inquit, carnem tuam in Christi sanguine, si vitia diluas, ^{c. 7.}
peccata detergas, mortem Christi in tua carne circumferas,

J. II. Quodnam ostium, & quis Ostiarius istius ovilis?

Textus: Qui autem intrat per ostium pastor est ovium. Jo: 10. 2.

Ostiarius aperit, & oves vocem eius audiunt, & proprias
oves vocat nominatim, & educit eas. N. 3.

Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit, & oves
illum sequuntur, quia scunt vocem ejus. N. 4.

Dixit ergo eis iterum Jesus: amen amen dico vobis, quia
ego sum ostium ovium. N. 7.

Per me si quis introierit salvabitur, & egredietur, &
pascua inveniet. N. 9.

Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant. N. 10.

Istius ovilis ostium abs dubio Christus est, ut ipse,
postea testatur, vel etiam fides in Christum, qui
clauditur scriptura legis & Prophetarum velut
ostio suis seris obserato: qui ergo per Christum,
ejus ve fidem non intrat in Ecclesiam, non pas-
tor, sed fur est & latro, qui fideles laniare, ne-
care, & perdere molitur, ut modo sunt palliati
heretici, & Advatores, qui in pellibus ovium,
verè sunt lupi rapaces. Ostiarius demum est Spi-
ritus

Spiritus sanctus, ut proprius censent cum S. Augustino Patrum plures, eo quod per ipsum nobis scripturae reseratae genuinam Christi doctrinam indicant; verè que Divino Spiritui competunt quas textus Ostiarii istius refert proprietates & excellentias; ipse namque alios quoslibet pastores Christi legitimos successores præficit Ecclesie, facit que, ut ab Ecclesia agnoscantur, & recipiantur, ac per eos cæteros fideles in Ecclesiam inducit. ipse pseudopastorum, & hæreticorum fraudes detegit, facit que ut ab Ecclesia expellantur; fideles omnes suis regit inspirationibus quibus & quocumque euntes insequitur ne aberrent, sed ubique sibi constanter adhereant.

Qui autem intrat per ostium pastor est ovium: quod ostium Christi est, qui & ostiarius simul est, & pastor; ipse namque se ipsum aperit, cum se ipsum exponit; qui ipsa est veritas, & lux ipsa veritatis; ni potius ut jam diximus, ostiarium credamus Spiritum S. de quo Dominus: ipse inquit, vos docebit omnem veritatem, quam qui docet, usque aperit: quod munus & in Ecclesia modo exercent Predicatores, & quicumque sanam doctrinam docendo declarant, quos
ia-

tamen sic S. Gregorius monet, *Ut ex dono caelestis* 367.
gratiae etiam verbum doctrinae percipiant, atque de Hom: II.
in Exech:
veritatis pabulo, quod ipsi intrinsecus dulciter rumi-
nant, proximos suaviter pascent,

Ostiarium aperit,
& oves vocem ejus audiunt; hic fructus est primus bo-
ni praedicatoris, ut ex fama vitae seu morum ejus
attraherentur auditores ejusque dictis attendant.
sic de S. Basilio scribit Nazianzenus: Sermo Basi- Orat: 20.
lii erat tonitru, quia vita ejus erat fulgur; oportet
ut ex corde doctrina dimanet juxta illud: Erucavit Ps: 44.
cor meum verbum bonum; nam dicente Cassiano, nu-
quam erit efficax instituentis auctoritas, nisi eam effec- Coll: II.
Cap: 4.
tu operis sui cordi affixerit audientis,

Oves vocat
nominatim, & educit eas; hoc ad Confessarium spec-
tat, qui penitentis conscientiam plane callens de
peccatorum ceno prudenti veritatis declaratione ex-
trahit: hinc S. Augustinus ad illud Joan: II: 45: Sol-
vite eum, & sinite abire; dicit: Quid est: solvite, &
sinite abire? Quae solveritis in terra, soluta erunt
& in caelo; & quos non potest juvare verbo, adju-
vet merito: Quia, ait Magnus Gregorius, Sacerdo- relatus
in glossa
Luc: 17.
tis negotium est, Deo orationem fundere, & pro jus-
tis

368. tis, ne cadant, & pro peccatoribus, ut resurgant,

Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit; hoc est quos iam, predicator convertit ^{verbo} præcedit exemplo, ne à bono recedant videntes Magistri facta dictis non concordare: uti enim predicator illuminat verbo, sic & lucere debet exemplo: hinc ad illud Lucae 12.

Ep: 2. de
Episc: Gal

& lucernæ ardentes in manibus vestris, ait Cælestinus
In lucernis ardentibus boni fulgor operis indicatur,

Hom: 13.

S. Gregorius: Lucernas ardentes in manibus tenemus cum per bona opera proximis nostris lucis exempla monstramus. Insuper S. Maximus: Lucerne accense sunt oratio, contemplatio, & spiritalis dilectio,

Et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius; norit scilicet auditores in recte factis quod sana sit doctrina Concionatoris: plus enim credunt homines, factis, quam dictis; unde Hugo Cardinalis laudans Tobiam dixit: Quicquid erat in exemplum; præcepto filium instruebat; exemplo verò cunctos informabat; verbo suo vix unum movebat filium, sed exemplo omnes omnino excitabat.

Apud
Sylvia
in Evang: l. 1.

Dixit ergo eis iterum Jesus:
Amen amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium,
quia intrantibus in ecclesiam aperit, & aperitur;
ane-

aperit, quæ clausa seu occulta erant fidei mysteria ^{369.}
& aperitur, seu in semet ad intrantibus cognoscitur
prius ignotus. Ecce, ait S. Augustinus, quod clau-
sum est aperit. Ipse est ostium, intremus, ut nos in-
trasse gaudeamus; intremus quidem cum aperitur,
ne negligentes audiamus cum factis virginibus: clausa ^{Matth: 25: 10.}
est janua: nam ut bene Origenes: Qui quando debu-
erant utilia discere, neglexerunt, in exitu vite, dum dis-
cere volunt, comprehenduntur à morte.

Per me si quis
introverserit salvabitur, & egredietur & pascua inveniet,
en plura per ostium Christum intrantibus emolumenta,
quæ sic expendit S. Gregorius: Ingrederetur ad fidem, ^{Hom: 14.}
egredietur autem ad spem, pascua vero inveniet in ^{in Evang:}
æterna satietate, S. Augustinus: Ingrederetur ad in-
ternam meditationem, & egredietur ad externam ac-
tionem, & S. Gregorius Nisenus: Ingrederetur, inquit, ^{Hom: in 12.}
& egreditur, ita ut nunquam nec ingrediendi, nec egre- ^{Canonica}
diendi finem faciat, sed ubi proficiendo superiori est
ingressus, & semper extra illa versetur, quæ fuerint ad
se comprehensa.

Ego veni, ut vitam habeant, & abun-
dantius habeant: & ideo forte se profiteatur jam osti-
um, jam pastorem, quasi omnibus omnia factus ut
omnes lucrifaciat ad vitam. proprie non parcens, ut
omnes

370. omnes eternim vivant: quam Redemptoris clemen-
tiam sic explicat S. Hilarius, cum ait: Ad ultimum
in homine passus, ut potestates dehonestaret, dum
immortalis ipse, neque morte vincendus pro morien-
tium eternitate moreretur, ~

S. III. Boni Pastoris imitandæ qualitates.

Textus: Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis. Jo: 10. v.
Ego sum Pastor bonus: & cognosco oves meas, & cognoscunt
me mee. N. 14.
Illas oportet me adducere, & vocem meam audient. 7. 17.

Parabolam prædictam. Ostij ovilis divina aptitu-
dine conjungit & roborat Christus Dñus Parabolâ
ista Pastoris, utique ita saliciti ut propriam ovium
vita posthabeat: ubi tamen Servinus Magister non
tantum ipsius parabola, sed etiam, imo potius, rei
per illam significatæ doctrinam amplificat: nam ma-
terialium ovium pastores tanta non tenentur erga
suas oves cura, ut suam pro illis servandis vitam
exponant; Pastor vero animarum ex officio debet
sua temporalem pro suarum ovium vita spirituali
exponere periculo, verbi gratia pestis contrahendæ, ne
eâ affecti postremis priventur Sacramentis: unde se ip-
sum in exemplum proponit, ipse utique per excellen-
tiam præstantissimus, imo unicuique Pastor optimus, qui ita
solus animam, seu vitam suam pro ovibus ac fideli-
bus

bus suis erat daturus, ut sua morte temporali eas
ab æterna morte, ac damnatione redimeret, eis que non
presentem modò, sed & æternam conferret vitam, quòd
totum sanctissima sua passione & morte missimis Re-
demptor copiosè & abundanter prestavit.

Pastor bonus
animam suam dat pro ovibus suis: hæc est præcipua
boni pastoris ac prelati qualitas, ut proprii corporis
commoda negligat, ut sibi subditis, seu à Deo commis-
sis attendat: unde Chrysologus ait: Bonus Pastor, cum
videt ovibus imminere discrimen, cum gregem defensare
non potest, mavult mori, antequam mali de suis ovibus
quid videat. & S. Chrysostomus: Hoc, inquit, maxime
ostendit Principem, quòd scilicet suorum curam gerat,
eis que provideat ac prospiciat. Hoc est principatus,
hoc est pascendi scientia, sua negligere, & eorum, quos
regit curam gerere: talis que mors boni Pastoris, &
in eius vergit majorem in celo gloriam, & ovium re-
manentium potentius adiutorium, ut de S. Martino in
specie notat Odonius dicens: Anima pertransiit in
calum, & non deseruit, quos in terra sinebat, sed ope,
& auxilio illis presens erat: & iterum Chrysostomus:
Imperatorum est, dicit, pro omnibus mori, & regis optimi
pro communi utilitate nunquam recusare supplicium.

Serm. 40.

in Ps. 113.

to: 3.
Homi. de Cruce
in Lathne.

Ego

Ego sum Pastor bonus, ait ipse Dominus omni-
um Exemplar Pastorum, ac Superiorum, qui super-
eminenter boni Pastoris qualitates implevit docendo, re-
gendo, fovendo, caelestibus alimentis pascendo, ac mortem
crudelissimam pro ovibus sustinendo: inspiciant anima-
rum pastores, & faciant secundum exemplar quod eis

in Ps. in monte monstratum est: ideo (dicit Chrysostomus)

non dixit Christus: Pastor bonus honoratur & colitur,
sed animam suam ponit pro ovibus suis, ut qui doc-
trinam istam adeo mirabili firmaturus erat exem-

Epist. ad Firmis: plo: Hinc S. Petrus Damianus dicit: Sacerdos, sive

Prelatus, qui in regno caelorum vult esse magnus, si in
populo praevis, oportet, ut quod voce se sequentibus
dicat, primus ipse vivis operibus impleat: quam bene
tantum Pastorem imitatus qui dicebat: Quotidie mo-

S. Paulus
1. Cor. 15.

rior propter vestram gloriam, Fratres: huiusque &
cultor Chrysostomus ac imitator, ad suas oves protes-

Hom. 11.
tom. 4.

tatur: Ego millies pro vobis mori paratus sum: non e-
nim propter divitias vestras mundi insidias patior, sed
propter charitatem, quam erga vos habeo, quia om-
nia ago, ut vos proficiatis,

Et cognosco oves meas,
ubi cum cognitione a gloriem intellige & affectum vo-
luntatis, quae in bono pastore requiruntur, ut perspec-
ta subditorum indole amabiliter omnibus se accom-
modet

modet, & singulis pro necessitate subveniat: Quare, 373.

S. Ambrosius illud Apocalypsis: in circuitu sedis qua- c. 4. xlv.
tuor animalia plene oculis ante & retro, sic explicat:

In circuitu sedis quatuor animalia stant, quia Docto- in illum
res Ecclesiae populum sibi commissum, & à visibilibus; locum.

& ab invisibilibus hostibus quanta virtute possunt de-
fendunt: & ut agnoscas hanc cognitionem in Pastore a-

manente omnino necessariam audi Rupertum dicentem: *Profero
in Pastorem
presentem.*

Magnificentiis charitatem suam exprimit dicendo
Cognosco, quam si dixisset: Diligo, hoc enim verbum cū
significatione dilectionis simul sonat affectum compassio-
nis, sic & nunc cum dicit: cognosco, simul dilectionis,
& operosae misericordiae signat affectum.

Et cognoscit
me meae: expedit namque ut subditi suum pastorem
vicissim agnoscant, ut ad eum, fiducialiter accedant,
ejusque doctrinam indubitanter amplectantur, ac si ut
ovis quae perit, quis à bono aberraverit, ad illius vocē
illic redueatur: *L. 7. c. 38.* Casianus dixit: utrumque aqitur bo-
nitate Pastoris, ut cognoscat, & cognoscat, sed, ut be-
ne Theophylactus ad verba textus adverte: Bonus Pas-
tor seipsum nos primus cognoscit, deinde nos illum; ne-
que aliter potest cognosci Deus, nisi cogniti fuerimus
ab illo: sic etiam Praelati bonitatem suam in ovi-
bus dicto modo cognoscendis prius manifestent, man-
sue-

374. *suetudinis, patientiæ, compassionis, ac prudentiæ ope-
ribus, ut oves seu subditi à cognito tali, vel nunquam
recedant, vel si errantes tantisper recesserint, ea cogni-
tione in se reversi statim surgentes & ad illum rever-
tantur: unde Anselmus ly cognoscunt me, sic intel-
ligit: Me cognoscunt, id est, mihi dilecto adherent,
nec à me etiam in adversis separantur;*

*Illus oportet
me adducere; ubi alia innuitur vigilantis pasto-
ris necessaria qualitas, zelus nempe animarum,
& domus Dei servis fidelibus implendæ. Videtur
Deus ad Pastores animarum locutus cum per Isaiam*

*Isa: 49. 6. dixit: Parum est, ut sis mihi servus ad suscitandas
tribus Jacob, & faces Israel convertendas: ecce dedi-
te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extre-
mum terre; instar solis se gerat. Prelatus, qui nõ
sibi immediate solum subiectos illuminat, sed & ad
remotiores plagas suos etsi obliquiores radios exten-
dit; in quo etiam notatur; utique potius providere
debere pastorem propriis ovibus, sed & his non re-
lictis alias protracta irradiatione adducere. Audi*

*in imperfecto
Hoc: 46. aliam à magno Chrysostomo comparationem: Quem-
admodum, ait, gallina habens pullos, non tantum pul-
los suos calefacit, sed etiam cujuscumque volatilis*

37.
filios exclusos à se, diligit quasi suos, ita ecclesia non
solum suos christianos fovet, sed sive gentiles, sive ju-
daeos, si suppositi fuerint, omnes fidei suae calore vivifi-
cat.

Et vocem meam audient, hic zelosis Praelatis
promittere videtur Dominus fructum praedicationis;
ut innuit Augustinus dicens: Et vocem meam audient:
ecce per suos ipse loquitur, & per eos quos mittit, vox e-
jus auditur: Christus enim, & os, & sapientiam suis co-
fert ministris, talem, cui non possint resistere etiam ad-
versarij, seu qui prius à sana doctrina erant aver-
si; quia ex S. Gregorio, Praedicatorum suos Dominus se-
quitur. hinc namque Praedicatoribus Isaias dicit, Para-
te viam Dñi; Psalmista: iter facite ei qui ascendit su-
per occasum ... ei ergo qui ascendit super occasum,
iter facimus, cum nos eius gloriam vestris mentibus
praedicamus, ut eas & ipse post veniens, per amoris
sui praesentiam illustret.

S. IV. Mali Pastoris mores detestandi

Textus: Mercenarius autem, & qui non est Pastor, videt lupum
venientem, & dimittit oves, & fugit. Joan: 10. v. 12.
Et lupus rapit, & dispergit oves. ibid.
Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est. v. 13.
Et non perinet ad eum de ovibus. ibid.

Post bonas boni Pastoris qualitates, pravorum mali
Pas-

376. Pastoris mores nobis Dominus proponit, ut illas laudemus, & pro manere imitemur; hos vero detestemur ac omni aversione fugiamus: Eum Mercenarium appellat, qui non ex amore, non pro ovium bono sed pro mercede laborat: unde nec esse Pastorem affirmat ut qui ovium pascua sed proprium lucrum intendit: unde cum vitæ ovium imminet periculum non earum, sed sui custodiam fugiendo gerit, sic que oves dimittit lupo rapiendas, neque de earum dolet perditione: cujus causam, & ipse Dominus reddit, quod non Dominus ovium sit, sed mercenarius, qui solam suam mercedem querit, proindeque quando oves pereunt, non ipsi pereunt, sed domino cujus sunt oves: ex quibus multiplex inter bonum, & malum pastorem differentia apparet ex toto opposita.

Mercenarius autem, & qui non est Pastor: qui equidem in re pastor non est, etsi oves pascendi munus habeat, ut multi, ohem! his temporibus animarum Pastores, qui ad beneficii lucra totis attendunt conatibus, sibi vero commissarum animarum profectum omnino negligunt. Apud Dionysium Car-

Apud
Sylvestrum

thustianum dicit: Multi etiam prelati, & animarum curam habentes sunt similes, qui si viderint pecoribus suis

377.
suis aliquid ad versitatis contingere, mox succurrunt;
sed si viderint subditos spiritualiter laedi, atque occidi,
scilicet peccare mortaliter, & notabiliter, non curant,
nec dolent: quo patet, quod veram Dei, ac proximi
charitatem non habeant. Zacharias malum Pastorem
idolum vocat, qui a Prelatura non aliis proficere cu-
rat, sed ipse honorari: super quo S. Hieronimus fulmi-
nat: O pastor, & idolum; tam sceleratus est pastor,
ut non idolorum custos, sed ipse idolum nominetur.
Dum se appellat Deum, & vult ab omnibus adorari;

Zach: 11.

Videt
Lupum venientem & dimittit oves, & fugit; ne eodem
cum ovibus periculo involvatur: hic S. Gregorius
maximam inter Pastorem & mercenarium differentiam
notat, cum ait: Utrum verus pastor sit, vel mercenarius,
cognosci veraciter non potest, si occasio necessitatis deest.
tranquillitatis enim tempore, plerumque ad gregis custo-
diam ut verus pastor, sic etiam stat mercenarius; sed
lupus veniens indicat quo quis animo super gregis custo-
diam stabat; & S. Augustinus dicit: Si viderit mercena-
rius aliquem peccare, aut sentire secundum perniciem
animæ suæ, & tamen, quia videtur haberi alicujus mo-
menti in Ecclesia, unde sibi spendit commoda, non repre-
hendit; non illi dicit peccas, ne perdat commoda sua;
non

Horn: 14.
in Evang.

Serm: 49.
de Verb: 9. ni.

378. non corporis, sed animæ hæc est fuga. Et lupus
rapit, seu diabolus animas indefensas, & a suo pas-
tore non custoditas decipit, suggestionibus suis mor-
det, & sensim per consensum prævium deglutit, & oc-
cidit: hæc quæ culpa pastoris, qui contra diabolicas
insidias silos non instituit subditos, quibus nec ver-
bo, nec exemplo prædicat; quos non modo non sua-
viter simul, & fortiter attrahit, sed sæpè pecunia-
riis exasperat exactionibus, alijs quæ vexat oppressio-
nibus: quam tales rationem reddent suæ visitationis?
væ illis profecto pastoribus, ut ex Ezechiele inela-

Hom: 29. in joan: *ma* Chrysostomus: Nonne greges pascuntur a pasto-
ribus? sed illi contrarium faciunt, pascunt seipsos:

quod maximæ malitiæ genus est, & plurimum
causa malorum, nempe ut Augustinus habet: Ecce
lupus quærit ovem apprehendit, diabolus fidei a-
dulterium persuasit,

Et dispergit oves, non tam
ille lupus, quam pastor perversus, qui, ut hoc ex-
plicat S. Anselmus, eas dissipat suis actionibus, ut
omnia quæ fecerit sint incomposita, incongrua,
& dissidentia: malus pastor causa est dissidio-
rum inter oves, quia hinc correptione, hinc lenita-
te

te, ac vndique prudenti charitate eas non reducit ad 379.
unitatem. Ad illud Exodi. 32. v. 25. Videns Moyses po-
pulum, quod esset nudatus, spoliaverat enim eum Aaron,
dicit S. Augustinus: Notandum, quemadmodum illud 2. 146. in
Exod.
totum, quod populus fecit, ipsi Aaron tribuatur, quod
eis consenserit ad faciendum, quod male petiverant: ma-
gis enim dictum est, dissipavit eos Aaron (ut legunt 70.)
quoniam cessit eis, quam dissipaverunt se ipsi, qui tan-
tum malum flagitaverunt.

Mercenarius autem fugit
quia mercenarius est, seu quia non sunt oves illi cu-
re, sed sola merces, & lucrum quod intendit. Sola
causa est, ait S. Gregorius, ut mercenarius fugiat, quia Hom. 14.
in Evang.
mercenarius est. Ac si aperte diceretur, stare in periculo
ovium non potest, quid in eo quod ovibus preest, non
oves diligit, sed lucrum terrenum quarit. Dum enim
honorem amplectitur, dum temporalibus commodis le-
tatur, opponere se contra periculum trepidat, ne hoc
quod diligit amittat.

Et non pertinet ad eum de ovi-
bis, seu munere Pastoris omnino indignus est, immo
& nomine, sed eam meretur maledictionem, quam
talibus minatur S. Petrus Damianus dicens: Maledic-
tioni obnoxii sunt, qui peccatoribus blandiuntur, sicut
di-

Opusc. 17.
c. 2.

380. Dicitur per Jeremiam: Maledictus qui prohibet gladium suum à sanguine; à sanguine quippe gladium suum prohibet, qui se ab inferenda reprobis digna sententia adimadversione coercet; Cum Jeremia joravos animarum pastores appello: Ubi est grex, qui datus est tibi, quia dices, quando visitaverit te Christus iudex? Durissimum iudicium nis qui presunt fiet, Saps. 6. ait sapiens, & explicat Holcoth: Durum, quia male intraverunt; durius, quia male rexerunt; Durissimum, quia male vixerunt.

J. V. Quales esse debeant oves

Textus: Oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. Jo. 10. 4. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo. 7. 5. Non noverunt vocem alienorum. ibid.

Oves ovilis Christi Dni Pastoris optimi, sunt fideles Ecclesie catholicae, qui ejus vestigia insequi atque ejus mandatis obsequii profitentur; hi vocem ejus seu Christianam doctrinam scire & intelligere pro capiti tenentur, ut eam ad praxim valeant deducere; alienum autem, seu nova & à vera fide aliena dogmata proponentem, declinare desent, & ab eo quantum valent fugere, ita ut nec vocem ejus, seu sermones, ne materiali quidem auditu percipiant, ut si fieri possit, nec verba illius noverint, utpote

& absurditatis, malitia, & exorbitantia plena, qua ^{381.}
cum aliunde falsa sint mollitie blanda, saepe vel me-
re audita sensim serpentina lubricitate cor penetrant.

Oves
illum sequuntur; debent quotquot Christiano nomine
gloriantur Christum Pastorem sequi, quas que verbo
& opere virtutes docuit, imitari, verè namque S. Ber-
nardus dicebat: Sine causa sum Christianus, si Christum
non sequor. Alterque pius Scriptor Christianismum
definiendum dicit: imitatio Jesu Christi: & S. Augus- ^{Doctus. 3. i.}
tinus hic: Quis est, ait, qui oves praecedit, nisi qui ^{Petr. Christ.}
surgens à mortuis jam non moritur, & Patri dixit: ^{Tract. 49.}
Quos dedisti mihi volo, ut ubi ego sum, & ipsi sint ^{in Joan.}
mecum; imò & Gregorius Nissenus dixit: Christia-
nismus est imitatio Divinae naturae; ideoque in bap-
tismate toties Crucis signo signamur, ut notat S.
Ambrosius dicens: In fronte, ut semper confiteamur;
in corde, ut semper diligamus; in brachio, ut semper
operemur.

Quia sciunt vocem ejus; hoc est, ut non
modo Christianus fidei Christi norit dogmata, sed
certo ejus esse doctrinam sciat ac firmiter credat, cō-
fessio enim fidei, nisi & in corde sit, in ore non pro-
dest; & ideo ulitur Dñus verbo sciunt, quo certitudo de-
no-

392 notatur quia credere Christianus debet nihil ha-
sitans, seu dubitans, ita ut plus Christi scripturis
credat, quam oculo corporali patentibus miracu-

Apud sic
veiram

lis, ut recte Theophylactus, cum ait: Nihil tam
utile est, quam Scripturarum diligens scrutatio. Mor-
tuorum suscitationem false & apparenter facere
potest etiam diabolus, ut seducat imprudentes; at
eis, qui Scripturas probe scrutantur nihil potest il-
ludere; illae enim sunt lucerna & lumen, quo lu-
cente surprehenditur, & manifestatur; quare

Hom: de
nom: A. 6. 21.

S. Chrysostomus ait: Non sic manifesta est praesens
vita, ut futura illa; hanc enim oculis nostris vide-
mus, illam fidei oculis.

Alium autem non se-
quuntur, sed sequuntur ab eo; Detestari debet Chris-
tianus omnes eos, qui novam & alienam à fide
doctrinam inducunt; imo ubi tales appropinquare
noverit, quam potest longissime aliñgiat, & in
vera doctrina solidari curet, ne à gremio Sanc-
tae Ecclesiae veri que Pastoris Christi separetur:

Serm: de
Antichristo

Hinc facit, quod S. Ephrem dicit: Quae oves aper-
te vocem sanctam veri Pastoris agnoscunt, confi-
nuò vocem ductoris agnoscunt, neque enim simi-
lis est sancti Pastoris voci: nam cum sit vox su-
ris

ris inimicis, incomposita, atque confusa, proliquis
 noscitur: inde est quod Dominus monet: *Attendite* Matth. 7.
 à falsis Prophetis, atque ex fractionis, seu operibus
 cognoscendas advertit, ut non qualem quis verbis re- Comment:
 in Matth.
 Can. 6.
 ferat (ait S. Hilarius) sed qualem se rebus efficiat, spec-
 temus, quia in multis vestiti ovium rabies lupina con-
 legitur. —

Non noverunt vocem alienorum; seu ita caeca
 obedientia debet Christianus fidei principiis adherere
 Divinisque praeceptis parere, ut ~~non~~ quod haeretici
 & Novatores proferunt, nedum admittat, sed nec intel-
 ligat, ut cum S. Paulo dicere possint: Non iudicavi,
 me scire aliquid, nisi Jesum Christum, hunc unicum
 Pastorem agnoscere debemus, huic unico credere, & obe-
 dire statuimus. Simples seu innocentes se ab omni su-
 perba scrutatione alieni semper habiti sunt a phores
 ad credendum; hinc Dominus recenter natus pastoribus
 prius est manifestatus, & Dei sermoinatio cum simpli- Prov: 3.
 cibus esse comprobatur, sapientiaque insipientibus lo-
 cuta est: ut poneretur regula (ait S. Cyprianus) quod orat: de
 Nativ:
 non nisi pauperibus spiritu, Christi pareret humanitas,
 nec superbos ad intellitum sui passit admittere veritas,
 & ex Ambrosio: Quo vilior quis ad prudentiam, eo pre- L. 2. in luc.
 tiosior ad fidem. plebem Dominus simplicem requisivit
 quae phalerare audita, & fucare nesciret, sed unice se-
 cundit

384. cundum notam veritatem sincere & humiliter opera-
ri, ut idem S. Doctor laudat dicens: *Bona oves,*
s. 2. c. 4. *quæ bonorum partus operum, fidei sacræ non dege-
neres ediderint, ut quæ voces alienorum à Christo
non noverunt, sic Apostoli monitum ad apicem exe-
quuntur; quo dicit: Omnis immunditia aut avaritia nec
Ephe: 4. nominetur in vobis, sicut decet sanctos, &c.*

S. VI. Unitas hujus Ovilis, & boni Pastoris

*Textus: Et alius oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili. Jo. 10.
Et illas oportet me adducere, N. 16.
Et vocem meam audient,
Et fiet unum ovile,
Et unus Pastor. ibidem*

Veniens Christus Dñs in mundum, abolevit omnia
quæ Judæorum extabant tam legis, quam circum-
cisionis, ac cæremoniæ, & constituit unum no-
vum Ovile amplissimum in Ecclesia sua catholica,
quæ simul gentes, ac Judæos recipit, & extra quam
utpote cum non sit salus, quotquot aberrant modo
non oves sed lupi potius nominari deberent; ut ut
tamen Clementissimus Dñs multas aberrantium
prædestinatas voluit, has adveni oportere dicit; nūc
quæ quotidie per ministros suos adducit, vel reducit
in hoc unum Ovile, scilicet unam, sanctam, ca-
tholi-

tholicam, & apostolicam Ecclesiam, sub unico Pas-^{385.}
tore nempe suo in terris Vicario S^{ti} Petri legitimo
Successore Pontifice Romano, sub quo etsi multi
militent pastores, sed tamen illi vni subordinati,
nec toti ovili, ut ille, sed singuli singulis ovilis par-
tibus presidentes, quorum quilibet unus erit pastor
si verbis moribus & vita à seipso non discrepet, nec
à Supremi Pastoris universali regimine, doctrina
& gubernatione

Et alias oves habeo, scilicet destina-
tas, ac prædestinatas, ut fiant hujus ovilis: hæ sunt
multi ex gentilibus, hæreticis, atque perversis etiam chri-
stianis, quos inestimabili prædestinationis dono Deus
ad conversionem veram efficacibus excitat auxiliis:
hinc ad illud Apocalypsis 7. Nolite nocere terræ, & ma-
ri, neque arboribus, quoad usque signemus servos Dei
nostri, sic habet Rupertus! Nolite nocere, hoc dicere
illis est malam voluntatem eorum impedire, ut quantum-
cumque insaniant, noceant, atque tyrannizent, Dei ta-
men prepositum præpedire, vel evertere non valent,
quominus eos quos præscivit & prædestinavit conformes
fieri imagini ejusdem Filij, vocet, iustificet, atque mag-
nificet. Quæ non sunt ex hoc ovili, quia vel nunquam
de

386. de illo fuerunt, ut Pagani, Ethnici, vel quæ ab eo
recesserunt, ut Heretici, & Schismatici: ad omnes enim
extenditur divina bonitas, quæ nullum respuit, sed
quantumvis errantibus pia miseratione placatur, si

In Cætera resipiscant. S. Gregorius Nissenus: Cum Pastor ait, in-
veniet ovem, non punit, non ducit ad gregem vr-
gendo, sed superponens humero, & portans clementer
annumeravit gregi; immo sibi vult gratulari de in-
Hom. 34. venta, Quia (ait S. Gregorius) ejus gaudium est vita
In Evang. nostra, & cum nos cælis reducimur, solem nitorem læ-
titiæ ejus implemus.

Et illas oportet me adducere,
nempe per meos Ministros seu vice Pastores & Vicari-
os ovilis mei: horum equidem obligatio est, oves
perditas quærere, inventas reducere, reductas amã-
ter conservare: & ex hoc maximum huius diligentia
gaudium resultat, & ipsi Pastori, juxta illud Chry-
Ser. 103. soloqi: Semper quidem cum perditâ reperimus, novum
capimus cum illâ gaudiorum; & est jucundius nobis
invenire perditâ, quàm non perdidisse servatâ, &
Luce. 15. ipsis Angelis Dei, super quo S. Bonaventura: Gau-
dent & Angeli (dicit) de penitentia hominis pecca-
toris, quia destruitur culpa, restituitur justitia, con-
futatâ demonum superbia, efficax efficitur Ange-
lorum

lorum custodia, reparatur Ecclesia, placatur ira divina ^{587.}
& restauratur Iherusalem superna: Vide, quot & qualia
bona ex vigila vigilantia, & zelo animarum in Pastro-
ribus

Et vocem meam audient, seu mandatis meis
obtemperabunt, ut factum vidimus in Apostolo Pau-
lo, in Magdalena, & quotidie in tot havosum abju-
ratoribus, tot ad penitentiam reductis peccatoribus,
qui eo exactius vocem Domini audiunt & sequuntur,
quo plus dolent à bono recessisse, & à veritate defle-
xisse: Audient, id est credent, parebunt, ait Euthimius.
Quæ profecto magnam spem ac fiduciam ingerere
debent vel maximis peccatoribus, ut divinis citius res-
pondeant auxiliis, divini que Pastoris per suos exhor-
tationibus obediant, itemque Pastoribus ingens conver-
tendarum animarum studium, ita ut, dicente Augusti-
no: Qui vobis præst mentem, & opem, serveat chari-
tate, & Hugo Card: Lucerna ardens, ait, duo facit, <sup>Apud Rich:
vict: de grad:
Charitatis</sup>
ceram, sive oleum comburit, & lumen diffundit: ad
hoc ergo, ut bonum opus sit lucerna, oportet ardo-
re divini amoris fieri, & alijs præbeat exemplum
Semini S. Chrysostomus: Non igitur, inquit, tanquam
unius anime commodis prospicientes, sed ut plurimis,
per unam consentes, magno cum studio omnia, fa-
ciamus.

Et fiet unum Opile, quod est Ecclesia catho-
 lica, quæ etsi ab una fide unus Dei semper fuerit
 una, ejus tamen unitas maxime visibilis in Ecclesia
 Evangelica Christi Dñi, ab unitate sacramentorum,
 quæ in unam fidem, spem, & charitatem nos colligant;
 unde maxima requiritur inter Christianos spiritualis
 unitas, & animorum concordia, ut qui una fide cre-
 dunt, eadem spe vivunt, eundem Deum colunt, eodem
 Pane cælesti aluntur: in hac unitate vera nobilitas,
 ut notat S. Thomas dicens: Quia Judas, & fratres e-
 jus sub cultura unius Dei permanserunt, ideo de eis
 fit mentio in generatione Christi, non autem Ismael
 & Esau; ubi concordia ibi Christus, dicente S. Hilario:
 in tantum Jesus humanæ pacis sibi studuit concor-
 dia, ut unitatis merito omnia quæ à Deo precanda
 sunt impetranda esse confirmet: et ubi duo, vel tres
 pari spiritu, ac voluntate collecti sunt, ibi se medium
 eorum pollicetur futurum. ipse enim, qui pax, atque
 charitas est, sedem in bonis ac pacificis voluntatibus
 collocavit: & rationem reddit Nissenus: Quoniam
 sunt hi pacifici & imitatores humanitatis divine,
 qui id quod proprium divina efficientiæ est, in sua
 vita ostendunt; & Cassiodoro teste, Pax omnibus
 armis fortior ac potentior est;

Cap: 18. in
 Mathi.

Orat: 7.
 Beatt:

2. var:

Et unus Pastor: à qua unitate etiam petitur, imò 389.
& conservatur prædicta Ecclesie unitas; cum enim
Christus Dñs unum sic Ecclesie caput, ex quo tan-
quam fonte unico unanimes & ex omni parte concor-
des disfluunt operationum ac fidei requie, ita unicum
sui Vicarium statuit Petrum, cui unicus semper suc-
cessor conformaretur in Sancta Ecclesia regenda, ex
cujus vel tentata divisione tot mala secuta sunt: hinc
S. Bernardus ad illud Jo: 21. 17. *Pasce oves meas*, ait: *Co-* <sup>S. 2. de Consi-
ad Eugen:</sup>
mitens vni, unitatem omnium commendavit: ubi Uni-
tas, ibi perfectio, & S. Augustinus dixit: *Tenet me in* <sup>S. contra Episc:
fundam: c. 4.</sup>
Ecclesie gremio consensus populorum, atque gentium;
tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, cha-
ritate aucta, vetustate firmata, & ut ait Apostolus ^{Ephes: 4.}
Unus Deus, una fides, unum baptisma, unus pater om-
niū; ipse Deus per *Ezechielem*: *Faciām eos in gē* ^{Ezech: 37.}
tem unam. Pastor erit Unus eorum, iterum S. Augus-
tinus: *Qui volunt, inquit, unam linguam, veniunt ad Ec-* ^{in Ps: 74.}
clesiam, quia in diversitate linguarum carnis, una est
lingua in fide cordis; *Multitudinis enim credentium e-* ^{Act: 4.}
rat cor unum, & anima una, ait S. Lucas. Ac demū
S. Cyprianus: *Necque enim aliunde hæreses obortæ* ^{De fide.}
sunt, aut nata schismata, quam quod Sacerdoti Dei non
obtemperatur, nec unus in Ecclesia Sacerdos, vel iudex vice,
Chri-

390. Christi cogitatur; ~ Ex quibus omnibus statuamus,
huic Ecclesie Unitati cooperari per fidem firmam,
& constantem in ea Una perseverantiam, ac iuxta illam
recte undique operantes, & Christi Dñi Vicario, huius
que ad armoniosam Unitatem concurrentibus etsi mul-
tis Pastoribus subordinatis obedientes, ab ovili Optimi
Pastoris nunquam recedamus, ut ex hoc in caelestia
prata æternum nutriendi ab eodem traducamur.

Caput X.

Filius prodigus

Luc: 15.
Post binas Parabolas Ovis ac Drachmæ, perditæ
& recuperatæ, in quibus conclusio fuerat, majus gau-
dium esse in cælo super uno peccatore penitentiam
agentem, quam supra nonaginta novem iustis, tertiam
hanc de Filio prodigo sibi nexit Dominus, in qua &
aversi, & conversi peccatoris clarius proponit speci-
men, ex qua erramus ulinam congruum, & insenti
animabus nostris fructum, vel vitandæ à bono aver-
sionis, vel sinceræ à malo conversionis.

D. I. Quid per Filium, & Substantiam
hic significetur?

Textus: Homo quidam habuit duos filios. Luc: 15. N. 11.
Dixit adolescentior ex illis patri: N. 12.

Pater,

Tres in presenti Parabola introducuntur personæ scilicet Pater familias, hujus duo filii natu major, & minor, simulque mentio fit de substantiâ inter hos à Patre dividenda: ubi Pater est Deus creator omnium, ex mente S. Ambrosii; per duos verò filios aptissime cum S. Hieronimo intelligunt Patrum multi justos, & peccatores: hos junior denotat, illos senior. Quæntum ad substantiam optimè cum iisdem cam sumemus pro omnibus homini concessis à Deo tam corporis, quàm animæ, sive nature, sive gratiæ, vel naturalia, vel supernaturalia: partem verò substantiæ, quæ sibi obtingit repetens filius junior, illos denotat, qui jam sui juris esse appetentes, omnem refugiunt subjectionem, à majoribus regi nolentes, sed à suo proprio dictamine gubernari, solis quæ animi passionibus obsequi.

Homo quidam habebat duos filios; filios Deus concedit parentibus, ut eorum insistant sanctæ educationi, et ait S. Chrysostomus: Magnum habemus depositum, filios: ingenti illos servemus cura, atque omnia faciamus, ne fur nobis id astutus auferat,
nam

392. nam, ut habet Origenes: Omnia qua deliquerint filii
de parentibus requirentur, qui non erudierint filios
suos; & quidem male educati filii in iudicio clama-
bunt, quod S. Cyprianus inducit: Perdidit nos aliena
perfidia, parentes sensimus parricidas; & S. Chryso-
logus ad illud Marci 9. v. 23. Pater pueri cum lacrymis
dixit: Credo, ait: Patris liberatur fide, qui fuerat
infidelitate damnatus; nam cui genitoris fides pro-
fuit, quomodo ei genitoris perfidia potuit non obesse.

Dixit adolescentior ex illis patri; adolescentior,
& nulla sane maturitate praeditus, audebat, lucente fra-
tre natu maiore, sensum de re communi aperire, illi-
que contra sapientis consilium: Adolescens, loquere
in tua causa vix cum necesse fuerit; & S. Petri dicen-
tis: Adolescentes subdite estote senioribus; vanam
Davidis exemplum, siisset secutus: Inclinabo in pa-
rabolam aurem meam: aperiam in Gallerio proposi-
tionem meam; quia ut ait Hugo Victorinus: Qui
in hac aetate se domant, & Deo se sociant, offerunt Deo
hostiam viventem, placentem, immaculatam; eon-
tra Regum Historia refert: Erat peccatum puero-
rum grande nimis coram Dño; decet igitur junio-
res, & maiores natu vereri, & prius discere quam
sermo ad alios loqui quidquam: hinc S. Hieronimus dicit: Mihi
pia-

placet, ut habeas sanctorum contubernium, nec ipse te doceas ^{393.}
& absque ductore ingrediaris viam, quam nunquam ingres-
sus es, statim que tibi in partem alteram declinandum sit, &
errori pateas: quod totum huic juveni accidisse vide-
bimus, quod superiora monita non servaverit.

Pater, da
mihī portionem substantiæ, quæ me contingit, inimicus
disciplinæ ac potestatis patriæ, vult in sua esse potestate
ac de se ipso præsumens jam de bonis proprio arbitrio
disponere: de ex quibus frequentior oritur juvenum
perditio: Ne invidiaris prudentiæ hujus, monet Sapiens, & Prov. 3.
S. Hieronimus: Bonum est obedire majoribus, & vitæ suæ ad venet:
sua tramitem ad aliis discere, nec præceptore uti pessimo,
scilicet præsumptione sua; & ipsa docet Sapientiæ: Prov. 4.
Fili, ne recedas a verbis oris mei, ne gemas in novissi-
mis, & dicas; cur detestatus sum disciplinam, nec audivi
vocem docentium me; Atque hîc S. Bonaventura no-
tat: Hic adolescens petit partem suam, cum resinqui
vult libertati suæ, ut jam non secundum imperium
gratiæ, sed secundum nutum voluntatis suæ incedat,
hîc quoque divitiarum præproperam cupiditatem vi-
tandam adverte, de quo parentes arguit S. Cyprianus
dicens: Filios tuos doces, patrimonium magis amare,
quàm Christum, cum, teste Apostolo, radix omnium
ma-

in textum
appositum.

lib. 2. opere
de electione.

1. Tim. 6

ma-

394. malorum sit cupiditas, & ex eodem Cypriano, tenta-
tio est patrimonium; & Luca 18. habetur: Quam difficile,
qui pecunias habent, in regnum Dei intradunt; Me-
Prov: 28. lior enim est pauper ambulans in simplicitate sua, quam
dives in pravis itineribus,

Et divisit illis substantiam
suam: nimirum indulgens pater, qui filii appetitum
fronare debuerat, nimiam que dissolutionis continere
cupiditatem, non modo importune petenti partem
irrogat, sed duobus fratribus divisam imperitit subs-
tantiam: illum tamen sic excusat Chrysologus: Pe-
tente uno, ambobus totam substantiam mox divisit,
ut scirent filii, quod ante tenebat pater non fuisse
avaritiæ, sed amoris: providentiã, non invidentiã, nõ
dedisse; Universim tamen caveant parentes prema-
ture filios suæ libertati relinquere, vel ad aliquem vi-
tæ statum destinare: unde resultat, quod s. Bernar-
dus deplorat dicens: Huic parvulo, & forsitan nec-
dum nato Ecclesiastica jam beneficia provida paren-
tum sollicitudo parabat: illum Praepositus, aut Deca-
nus, ut sibi succederet, plusquam materno educavit
affectu, in deliciis enutrens, & delictis. ille dignus Archi-
diaconatu, quia filius Principis; magis autem si sit
Episcopi consobrinus: in quo nimirum tota videtur
Episcopata progenies. Tandem & filiis, & parenti-
bus

bus sit ad cautionem, quod S. Hieronimus dicit: ^{595.}
Sæpè magister peccat, sæpè discipulus, & nonnunquam ^{in c. 6. Michaa.}
patris vitium est, nonnunquam filii, ut malè erudiat-
tur, ~

S. II. Hujus Filij Prodigalitas ~

Textus: Et non post multos dies, congregatis omnibus, adoles-
centior filius peregre profectus est in regionem longin-
quam. Luc. 15. v. 13.

Et tunc dissipavit substantiam suam vivendo luxuriosè. Job: 1.
Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida
in regione illa. v. 14.

Et ipse cepit egere ~

Et abiit & adhesit uni civium regionis illius, & misit illum
in villam suam, ut pasceret porcos. v. 15.

Et cupiebat imolere ventrem de siliquis, quas porci manducabant,
& nemo illi dabat. v. 16.

Accepta hereditate à patre junior filius abs
mora discessum parat de domo paterna; atque à pa-
tris & fratris dulci se segregat contubernio, & quidem
longius proficiscitur, ut tutius cupiditatis serviat, qui-
bus satiandis totum expendit patrimonium, ita ut jam
nec vitæ sustentationi comparandæ quid remanserit, ac-
cedente in ea regione communi fame mortifera: un-
de egestate compulsus cuidam è dihoribus se condu-
xit, à quo porcis pascendis proficiscitur, quorum sili-
quas famelicus appetebat, quin ei ad debitum victum
suppeterent: in eam que devenit miseriam, qui in
pa-

396. paterna domo cunctis abundabat subsidiis ~

Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolescentior filius peregrè profectus est: sic divites, cum terrenis bonis addicti opes agglomeraverunt, à spiritualibus perlongè recedunt, ita ut de congregandis animæ divitis vix, ne vix quidem permulti cogitent: Cassianus dixit: Divitiæ non solum possidenti, sed etiam dispensatori factæ sunt causa peccati, ut raro, & difficiliter sit possidere divitias, quin inducant in animarum pericula contrectatores; S. Hieronimus: Omnis dives, aut iniquus, aut iniqui hæres; S. Cæsarius hæc utilis similitudine: Arbor ulmea significat divitem in hoc mundo; sicut enim arbor illa sublimis est, amena, & humida, & tamen fructibus vacua: ita & quicumque dives sæculi hujus... à fructibus æternæ vitæ vacuus remanebit; unde Christus Dñs intimat: Non potestis Deo servire, & mammonæ, super quo Magnus Augustinus sic habet: Palietur durum & perniciosum dominum, quisquis servit mammonæ; sua enim cupiditate implicatus subditur diabolo: &ideo additur: in regionem longinquam: quantum namque distat à domo Dei qui diabolo se subicit ~

Et ibi dissipavit substantiam suam, vivendo luxuriosè; quia qui se subdicit à
cons-

lib. 6. c. 13.
in Luc. 16. p. 1.

Epist. 170.
de Modis:

Matth. 24.
de Vitis &
Vite.

Matth. 9.

Sic Sermon.
de Vitis in Monte
c. 14.

397.
conspetu patris luminum, citius ab eo recepta dona
deperdens in vultorum tenebris habitat. S. Chrysolo- Serm. 1.
gus: Ecce, inquit, quemadmodum sine patre census
nidavit filium; non ditavit census filium, tulit de gre-
mio patris, eiecit de domo, exemit patriam, spoliavit
famam, exiit castitate, & addit: Ecce quid facit cupi- idem
videm.
ditas preceps: quod vita, quod morum, quod libertatis,
quod est gloria nihil reliquit. S. Ambrosius: Etenim lib. 7.
In Luc.
ait, qui recedit a verbo Dei, exurit, quia non in solo
pane vivit homo, sed in omni verbo Dei; qui recedit
a fonte, silit; qui recedit a thesauro eget... Semper fa-
mem patitur sui, qui alimentis perpetuis nescit impleri,
sed in quo substantiam dissipavit? in luxuriis, in vi-
tiis: quia, ut belle S. Bonaventura: His peccatis non
solum dissipantur anima vires, sed etiam corporis mem-
bra, & divitiæ temporales, ac per hoc dissipatur to-
ta hominis substantia, scilicet rerum, membrorum, &
morum.

Et postquam omnia consummasset, facta est
fames valida in regione illa, sæpe Deus communita-
tem flagello punit pro unius peccato privati; cuius
hanc dat causam Theodoretus dicens: Tanta Dei be- Apud
Barzia
nignitas est, ut peccatorum causa suos famulos ca-
lamitatibus, atque ut S. Chrysostomus ait: ut a-
tas

398. *tas peccatorum expers irato supplicet; sic enim*
S. Petrus Apostolus, ut notat S. Petrus Damianus,
Oculis quibus non peccaverat, veniam impetravit,
cum flevit amare, qui lingua seu loquela Chris-
tum Dñm negaverat. S. Cyprianus: Plechuntur
quidam, ait, ut ceteri corrigantur; Quare Salvianus
de Calamitatibus loquens ad justos sic ait: Ne
quaquam vobis dolenda est hæc afflictio infirmita-
tum, quam intelligimus matrem esse virtutum; ac de-
mum perbene dixit Tertullianus: Revera lues, &
lames, & bella pro remedio deputanda, tanquam
tonsura insolentis generis humani,

Et ipse cæ-
pit egere; Merito, dicit S. Ambrosius, cæpit egere,
qui thesauros sapientiæ & scientiæ Dei, divitiarum
que caelestium altitudinem dereliquit; S. Chrysosto-
mus hic ait: ibi animæ divitias omnes perdidit, ibi
in deliciis agens naufragium fecit, ibi ludens, & delirus
pauper factus est; ibi corruptrices animæ voluptates
mercatus, & risum emens extrema lachrymarum
accepit; Quod bene ad Religiosum ordinem deserer-
tes sic transverit Cardinalis Vitales: Flante impelle-
te, & conquassante istas stellas vento Tentationis ambi-
tionis, divisionis, suspicionis, carnalitatís, deordinationis,

et dissolutionis, cecidimus evidenter de statu perfectionis ^{399.}
ad terram infirmam; & Gillibertus Abbas ad Monachos
inobservantes, cum ait: Ordinis nostri cernite viros, quam ^{Serm: 47.}
admirabile erat nomen eorum in universa terra, quon- ^{in Cant:}
dovisi in plateis, statim cogniti pro sanctitatis signo erant
in eis; nunc autem nullo religionis discrimine signati
sunt à cæteris. Mutatus est color optimus, dispersi sunt
lapides Sanctuarii in capite omnium platearum; non ag-
noscitur in eis natus candor, non nitor, non rubor,
non pulchritudo,

Et abiit & adhesit uni civium regionis il-
lius, & misit illum in villam suam: Qui suis nescivit
imperare cupiditatibus misera earundem servitute con-
stringitur: hinc Chrysologus: Cupiditas, inquit, civem in ^{Serm: 1.}
peregrinum, filium in mercenarium, in egenum locu-
pletem, liberum mutavit in servum: s. Chrysostomus ^{Orat: 4.}
Et misit eum, ait, in villam suam civis ille, ut pasce- ^{De Hi: p. 10.}
ret porcos; cives autem regionis illius sunt demones,
qui sic honore afficiunt, qui illos honore prosequuntur,
falsa dona largiuntur illis qui sibi obediunt; Atque
s. Bonaventura: Frequenter peccator, qui in huiusmo-
di (seu mundi) quærit delicias, iusto Dei iudicio per-
det illas, & pro deliciis rigorem, asperitatem, ac ama-
ritudinem inveniat. Et cupiebat implere ventrem
de

400. de siliquis, quas porci manducabant, & nemo illi da-
 bat. Ecce typus peccatorum, qui Dei optimi patris
 relicto simulaculo, ubi cibo filiorum, & pane Angelorum
 nutriebantur, jam caelestia fastidiunt, & terrena concu-
 piscunt exultantes in rebus pessimis: Siliqua, ait S. Au-
 gustinus, seculares sunt doctrinae, sterili vanitate reso-
 nantes; Theophylactus dixit: Assimilatur siliquis pecca-
 tum, dulcedinem habens, & asperitatem; delectat enim ad
 tempus, cruciat perpetuo. S. Gregorius ad illa verba:
 Et radix juniperorum erat cibus eorum, sic ait: Arbor
 juniperi pro foliis punctiones habet: spina vero est
 in Moral: omne peccatum, quia dum trahit ad delectationem, qua-
 si pungendo lacerat mentem; & iterum Chrysostomus:
 Serm: 1. Cupiditas, inquit, cupiditas junxit porcis, a patre piis-
 simo quem sejunxit, ut serviret caenoso pecori, qui
 pietati sanctae servire contempsit.

S. III. Hujus Filij Mutatio

Textus: In se autem reversus dixit: Luc: 13. 17.
 Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus.
 Ego autem hic fene pereo. ibid:
 Surgam, & ibo ad patrem meum. V. 18.
 Et dicam ei: pater, peccavi in caelum, & coram te. ibid:

Post tot expertas calamitatum arumnas, ut ut ve-
 xatio daret intellectum, tandem hic prodigijs ad cor-
 suum rediens, cepit recte sapere, & stultitiam praeteri-
 tam

401.
tam deplorare; in memoriam revocabat quæ, & quã-
ta in domo patris reliquerat; huius quæ vel servos se-
felicitates agnoscebat; qui tanta nunc premebatur in-
opia: unde intra se statuit ad patrem redire, de cu-
jus benignitate certum sperabat miserie presentis
remedium; atque hunc proponens reditum humilem
parabat delictorum confessionem apud pium patrem
depromendam

In se autem reversus, dixit: ut qui ab
obrietate gravi ve somno expergiscitur jam ut ante
recta elocquitur, appetit, & concipit, sic, qui divina
permotus gratia de profundo peccatorum sepulchro
reviviscit, & ad Deum suum convertitur. S. Chrysolo- Serm: 1.
gus: In se rediit, ut rediret ad patrem, qui à se ante
recesserat, cum recessu à patre; Tunc autem, juxta Serm: 96.
Eundem, in se habitat homo, si se habet, ut operetur
non secundum concupiscentiam, sed secundum rectam
rationem, & Theophylactus: Quamdiu, inquit, male
agebat extra seipsum erat; nam qui non bene guber-
nabitur ratione extra seipsum est, & non manet in sua
substantia; Tilius verò Bostrensis textum sic opti-
me explicat: In se reversus, hoc est, priorem felicitate-
tem cum posteriori miseria conferens, qualis quæ, &
quantus, quando cum patre adhuc debebat agnoscere

402. animo pertractans, quàm leter, & miserabilis tandem
postquam Deo deserto, demonibus cepit esse obno-
xius, evaserit; iterumque expendens: ista cogitatio
respicentis est;

Quanti mercenarii in domo patris mei
abundant panibus? à vilioribus consequentiam deducit
de gravitate præteriti sui erroris: quasi diceret
ait S. Chrysostomus: Ego non alienus, filius boni pa-
tris; ego liber, & generosus factus sum miserior mer-
cenariis; à summa celsitudine primæ nobilitatis ad
infimam humilitatem delapsus sum, in hoc jam
Philip. 2. illud Apostoli secutus consilium: superiores sibi
invicem arbitrantur, & super quo S. Anselmus: Op-
time docet, ait, quomodo vitent contentionem, & ina-
nem gloriam, & quomodo arbitrentur alios superiores
scilicet si consideraverint, non sua bona, sed aliorum

Ego
autem hic fame pereo, suam profundè considerans
adversitatem præsentem, firmius proponit intentam
emendationem, ut notat Chrysologus cum ait: Fa-
mes revocat, quem satiritas exularat; fames illi
patrem dedit sapere, & ut habet S. Augustinus:
Fame correctus est, qui satiritate à superioribus
abcesserat: sic peccator suam recognoscens miseriam
il-

illuminatur à Deo, ut conversionem proponat ac ^{to 3.}
festinet: unde S. Ambrosius dixit: Ipse illuminat ^{in Ps. 36.}
omnem hominem venientem in hunc mundum, hoc
est, illum qui se hominem esse cognoscit, ut refugiat
equorum libidinem, & ut S. Paulinus: illuminat <sup>Epist. 4.
ad Sever.</sup>
omnem hominem, id est, dicit, omnis hominis mentem:
solicitat enim nos ad aspectu presentium, in suspec-
tum aeternorum, atque hoc est adversitatis bonitatis ma-
ximum: unde dixit Tertullianus: Gratulari, & gau- <sup>lib. 2e
Patronia
c. 11.</sup>
dere nos decet dignatione divinae castigationis, &
S. Chrysostomus ad verba Davidis: Narrabo opera ^{Ps. 117.}
Dñi: sic rogat: Quenam opera, dic quæso ea, quæ es
narraturus? subjungit: castigans castigavit me Dñus:
Non solum enim agit gratias, quod fuerit liberatus,
sed etiam quod ceciderit maximum agnoscit bene-
ficium, & dicit lucrum tentationis: hinc idem S. Pro-
pheta dixit: Bonum mihi quia humiliasti me, ut ^{Ps. 118.}
discam justificationes tuas,

Surgam, & ibo ad patrem
meum: Ad peccati cognitionem, & ejus detestatione
sanctum sequitur confessionis propositum; sed qua-
rit Chrysologus: Quæ spe, quæ fiducia, quæ confiden- ^{Serm. 2.}
tia? quæ spe? illa quæ pater est; ego perdidici quod
erat filii, ille quod patris est non amisit. urgetur
pa-

404. patris viscera iterum filium genitura per veniam,
in Ps. 130. S. Augustinus ait: Surgam dicit, sederat enim, sed
in egestate, surrexit in desiderio patris tui, & quia
Ep. ad Damas. ex S. Hieronimo: Peccatorum jacere, iustorum stare
est: unde S. Chrysostomus hortatur: Sic & nos
Homil. 11. in Ep. ad Ro. faciamus, ne pigeat nos longitudo via, quia si
voluerimus, fiet regressus celer, & facilis, & Guar-
Serm. 1. de Resurrect. ricus Abbas: Fratres mei, dicit, licet non simus tā-
tae nobis puritatis consciī, eamus nihilominus, eamus
videre Jesum.. eundo via prius arcta & difficilis di-
latahūr,

Et dicam ei: pater, peccavi in caelum &
coram te, ipsa jam confessionis verba meditatur,
ut eam primo patris occursu perficiat, ita ut S. Gre-
in Calenagorius Nyssenus dicat: Confessionis meditatio placavit
ei patrem, & S. Chrysostomus: ita iram Dei sistit,
Hom. 29. in Ep. ad Ro: ita sententiam divinam revocavit, tantum scilicet
valet confessio, Gilliberthus Abbas: iste, inquit, de
Serm. 5. in Cant. inquirendo nihil movetur patre, tantum de flectendo
solicitus. Quae sponsa est certa de gratia, postulat
praesentiam tantum.. Vide, quoniam patris expo-
sita est, & parata cunctis indulgentia: Tandem
verba textus sic bene expandit Titus Hostrensis:
Peccavi in caelum & coram te, ait, propter quod
divinitatis tuae lucem intueri vereor: nam & ani-

mi & corporis oculos immundos habeo: præ omnibus ^{405.}
autem malis plurimum me incusant insanae libidines,

S. IV. Prodigus ad patrem reversus veniam precatur &

Textus: Et surgens venit ad patrem suum. Lucae 15. v. 20.
Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum & coram te, jam
non sum dignus vocari filius tuus. v. 21.
Fac me sicut unum de mercenariis tuis. Ibid.

Cum filius iste conversionem ac reditum ad patrem in-
tra se statuisset, illico propositum exequitur, quod de-
creverat implevit; viam ergo inivit, & in occursum pa-
tris proficiscitur, quem, ubi vel se quarentem reperit,
statim humiliter veneratus, ad ejus pedes prostravit,
& demissam peccatorum confessionem instituit, propria
indignitatem profitetur, ideoque non jam filii, sed ser-
vi munus in domo paterna flagitat, solumque de
patris fidens misericordia, vel minimum apud ipsū
locum audeat ~~ostendere~~ exposcere.

Et surgens venit ad
patrem suum; in quo docemur divinis auxiliis qua-
totius respondere, bona que proposita sine mora ex-
equi: quia, ut ait S. Chrysostomus; Considera, cum ^{Hom. 47.}
quod à nobis est offerimus, largi fer divinum operatio- ^{in Genes.}
nem consequimur: nam ne desides, & supini simus,
vult

406. vult etiam nos aliquid conferre... ut suam declaret liberalitatem, expectat, ut offeramus, quæ à nobis

Serm. 8. de
F. in enno.

sunt: S. Augustinus: Bonum, inquit, inchoare, & malo sine concludere, quia est aliud, quam monstruosas res conficere. Cave, ne actio tua monstrum maneat, enormis enim erit factus ventris, si capiti non respondeat finis, & ut habet S. Gregorius: Non in-

L. 12. Mor.
c. 24.

tuendum est, si vinea floreat, sed si flores ad partum fructuum conualescant: quia mirum non est, si quis bona inchoet, sed valde mirabile est, si intentione rec-

Hom. 10.
in Exod.

ta in bono opere perduret. Origenes item sic intulit: Perfecti ergo sunt viri, & fortes, qui statim, ut concipiunt, pariunt, id est, qui conceptum fidei verbū in opera producunt.

L. 16. 7.
in Luc.

Ad patrem suum: hic dubium proponit & resolvit S. Ambrosius dicens: Ovis à pastore lassus revocatur, ad patrem filius suis vestigiis redit, & respondet: Malo ego filius esse quam ovis; ovis enim à pastore reperitur, à patre filius honoratur, & expressius S. Hieronimus: Hæc, inquit, inter

Epist. de
2. illis.

parabolas supradictas ratio distinctionis est secundum personas, vel mentes peccantium, ut pater filium non requirat peregrinantem, sed recipiat pœnitentem; pastor verò ovem errantem, & non sapientem reverti, requirat, & humeris suis referat. Dixit

Dixit que ei filius: Pater, peccavi in caelum & co-^{407.}
ram te; hic suam instituit confessionem, suorum ipse
ponderat gravitatem peccatorum, quod optimum est ve-
nie obtinenda medium, contritionis que concipienda. Isi-
dorus Belusiota hanc bene notat: Quoniam plerique delicta
sua occultantes alios condemnant; hic autem se ipsi
condemnavit, eamque quae stuprum admisisse credeba-
tur (loquitur de iuda. Genes: 38.) supplicio & cruciatu
liberavit: ob eam causam haud injuria regiam digni-
tatem est asecutus. S. Ambrosius: Plurimum, ait, sub-
fragatur reo verecunda confessio, & penam quam evi-
tare non possumus, pudore sublevamus; nam ut ait
S. Augustinus: Enumerationi meritorum praefertur con-
fessio peccatorum; & Salvianus: Hoc solum malis
nostris addere possumus, ut nos innocuos iudicemus,
S. Chrysostomus de isaia loquens, dicit: Tecum repu-
ta, quantum lucri ex confessione, seipsum accusavit
& confessum expurgatus est. S. Gregorius: Lazaro
dicitur, veni foras; ac si aperte cuilibet mortuo in
culpa diceretur: cur reatum tuum intra conscientiam
abscondis? foras jam per confessionem egredere, quia
apud te per negationem latet: veniat itaque foras
mortuus, id est, culpam confiteatur peccator, & S. Am-
brosius: Veni foras, ait, hoc est, quia jaces in tenebris

2. Epit. 48.

in Ps. 37.

L. de S. Virg.
C. 32.

L. 2. de
Provul.

is: 6. 5.

Hom. 26.
in Evang.

L. 2. de penit.
cap. 7.

cons-

408. conscientia, & delictorum tuorum sordibus, exi foras;
delictum proprium prode, ut iustificeris, *Jam non sum*

dignus vocari filius tuus; sincerae Confessioni necessa-
riam jungit humilitatem, adeo gratam omnium Pa-
tri, & venia assequenda prae omnibus optissimam vir-
tutem, juxta illud: Cor contritum & humiliatum Deus

Ps. 50.

in Matth.
18.

non despicias. S. Hieronymus: Qui talis fuerit, ait,
qui Christi imitetur humilitatem, & innocentiam, in
eo Christus suscipitur; S. Bernardinus Senensis: Hu-
militatem habentibus, dicit, merito ostium revelatio-
num, & magnorum donorum, & consolationum à Do-

Apud
Silyrepp. in
Apoc.

mino aperitur, & belle sic habet Thomas Angli-
cus: Christus leo in retributione aequitatis; hoc est
enim Leonis natura, quod humilianti se, & prosternenti
ad suos pedes mitem se praebeat; stantem ve-
rò, & rebellantem prosternat, sicut facit Dominus,

in Ps.

Hinc S. Augustinus in illud Ps. 140. Pone Dñe, os-
tium circumstantiae labiis meis, notat: Non dixit
claustrum, sed ostium; ostium & aperitur & clau-
ditur; aperiatur ad confessionem peccati, clauda-
tur ad excusationem, item alibi: Qui se ipsum ac-
cusat in peccatis suis, hunc diabolus non habet ite-
rum accusare in die iudicii, *Fac me sicut unū*

Apud
Barzian.

de

de mercenariis tuis, hoc etiam intra se proposue-^{409.}
rat prodigus dicere patri suo, nec tamen sibi occur-
renti dixit: cuius hanc adducit rationem S. Augusti-
nus dicens: Non addit, quod in alia meditatione dixe-^{L. 2. c. 33.}
rat, cum enim panem non haberet, vel mercenarius es-^{in Evang.}
se cupiebat, quod post osculum patris generosissime jam
dedignatur, Cajetanus vero hanc: Tanquam absorptus
à paterna benignitate, tanquam jacens se totum in pa-
ternam gratiam, nihil petit, sed solum confitetur pecca-
tum & indignitatem: quia, ut bene Gillibertus Abbas, ^{Serm. 4.}
Tunc nimis exilem at macilentam spem reposuerat ^{in Cant.}
in sinu suo mercenariam conditionem patrem roga-
turus, modeste quidem pro meritis, sed de paternae
miserationis copia humiliter nimis, & injuriose sen-
tiens, verè famelici dans in hoc animi iudicium, & ine-
dia confecti: non enim poterat jejunam & maceram
spem ad majora porrigere, & verò, ut ait S. Chryso-^{Serm. 10.}
logus: Reverè, fratres, filium se esse nescit, qui auc-
torem vitæ suæ non obsequiis placat: cur quoque
hoc tacito, illud solum a pho patrem profulerit, sic
innuit S. Paschasius: Hoc quippe insinuat filius ^{L. 3. in}
ille prodigus, qui quamvis non audiat, nec dignetur se ^{Matth.}
filium vocari, tamen nihilominus eum patrem appel-
lat, quem scierat non posse mutari. S.

S. V. Quomodo pater filium prodigum suscipiat?

Textus: Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipseus, ^{et misericordia motus est. Luc: 15. v. 20.}
 Et accurrens cecidit super collum ejus, et osculatus est eum. ^{Ita:}
 Dixit autem pater ad servos suos: cito proferte stolam primam, ^{et induite illum. v. 22.}
 Et dabo anulum in manum ejus, et calceamenta in pedes ejus. ^{Ita:}
 Et adducite vitulum saginatum et occidite. ^{v. 23.}
 Manducemus, et epulemur, quia hic filius meus mortuus erat, et revixit. ^{v. 24.}

Antequam filius animo conceptam ^{penitentiam} opere expleret, utpote adhuc à patre suo distans, hic à longè visum illum sua misericordia prævenit, atque nullam passus moram ad illum accurrit, strichissimo eum in sinu constringens amoris amplexu, atque pacis osculo necdum peccatam offerens veniam; mox filii audita confessione humili, pristinis eum jubet ornari indumentis, toga nempe talari, qua filii nobilium uti solebant, atque ille quæque ille viatoris habitum sumens in domo patris reliquerat; ultro jussit pater aureo decorari annulo, in concessa libertatis signum; ^{et} voluit ~~esse~~ speciali convivio recuperati filii celebrare adventum, sibi que cõvivas ^{gratulanti} quasi de redivivo gratulari.

Cum autem adhuc longè esset, vidit illum pater ipseus, et misericordia motus est: ita celestis pater misericordiam

tum

rum peccatores etiam à se longè aberrantes videns ^{411.}
benignus attrahit, fortiter excitat, misericors aspicit
& revocat: unde *Titus*, Deus, inquit, hominum peni-
tentiam sua misericordia, & benignitate solet ante ver-
tere, sed tamen, ut notat *Agostinus*, Confessionis meditatio ^{De orat. Dnica}
ad illi facilem ei patrem effecit, sed *Chrysologus* au- ^{Ser: 3.}
diamus: Pater ait, vidit illum, ut ille patrem posset at-
tendere, patris visus illustravit filii venientis aspectum,
ut tota fugeretur obscuritas, quæ circumfusa fuerat de
reatu: nisi ergo caelestis Pater radiasset redeuntis filii in
vultu, & totam confusionis caliginem respectus sui lumi-
ne sustulisset, nunquam divini vultus vidisset iste filius
claritatem: ex quo licet cum *Ambrosio* deducere: *Tar-* ^{In Ps: 37.}
dius votum precantis, quam remunerantis est premium,

Et
accurrens cecidit super collum ejus, & osculatus est
eum: ubi Dei peccatores recipientis & infinita iterum
patet clementia, & condonantis magnanimitas, qua pre-
teritorum quasi oblitus ea non exprobrat, de eis pecca-
tori non impropere, sed omni ex parte se demonstrat
placabilem; quod *Augustinus* ponderat per hæc verba: Non ^{Lib: 1. Epist: 1.}
exprobrantur facinora, non luxuria, non egestas, sola
conversi reversio omnia damna compensat, quia ma-
jor fuit proculdubio patri facultas reditus, quam rerum
facultas. *S. Chrysologus* sic habet: Delicta non videt vis ^{Ser: 3.}

412 amoris, & ideo pater peccata filij redemit osculo, clausit amplexu, ne nudaret pater filij crimina, pater filium ne fedaret, & S. Chrysostomus dicit: Osculatur os ejus, per quod emissâ de corde confessio penitentis exierat, quam pater laetus excipit.

Homi 4
in Luc

Dixit autem pater ad servos suos: cito proferte stolam primam, & induite illum: hæc stola, vestis est illa nuptialis, qua exult cum Deo non possumus conversari, est gratia perditâ, quam penitentibus liberaliter redonat Deus: ad quod Ven: Beda: Pater occurrens, inquit, non contentus minora concedere, pristina filiorum restituit dignitati, hinc jam non de mercede conductoris, sed de hereditate fecit cogitare parentem: obviè hic concipe de nuditate pudorem: *Hic*, ait Chrysologus, quod à servis ante vestiri voluit, quàm videri, ut soli patri nota esset nuditas, quia pater solus videre filii non poterat nuditatem: quare Pius quidam Auctor sic de Adolescente B. V. Mariae Congreganista in natahione merso ipsam Deiparam loquentem inducit:

Ser: 3.

Ne mirare, meum mergi potuisse sodalem;
Nam qui sic perit, non fuit ille meus.
Cinxerat induci lahus pia Virgo Clientis,
Ut vidit nudum, fugit, et ille perit.

Demum verecundiæ, & pudoris laudes audi à S^{to} Bernardo dicente: Verecundiâ est gemma morum, virga

Serm: 86
in Cant:

413.
virga disciplina, soror continentie, lampas pudice
mentis, expunctrix malorum, & propagatrix puritatis
innate, specialis gloria conscientie, & fame custos,
vitae decus, virtutis sedes, virtutum primitiae, naturae
laus, & insigne totius honesti.

Et date annulum in ma-
nu ejus, & calceamenta in pedes ejus; annulus ille
indicat, quomodo animam de peccato reditivam sibi
in sponsam Deus copulat, ac firmiter coniungit: Annu- l. 2. quatuor
Evangelij 23.
lus, ait S. Augustinus, est Spiritus sancti pignus: gratia
enim participatio significatur per digitum. S. Chrysol: Serm. 9.
Posuit annulum in manu ejus: annulum honoris, titulum
libertatis, insigne pignus spiritus, signaculum fidei. Per
calceamenta intellige gratiam illam ad dirigendos pedes Luc. 1.
in viam pacis, de qua Zacharias in suo Cantico, vel ut
Chrysologus interpretatur dicens: Date calceamenta Ser. 3.
in pedibus ejus, ne vel in pede remaneret deformitas
nuditalis: certè ut calceatus anterioris vitae rediret
ad cursum. S. verò Chrysostomus ait: Mandat pa- Homil.
de duobus
Sillis.
ter calceamenta pedibus imponi propter cooperien-
da vestigia, ut per lubricum mundi istius iter fixius
incedat.

Et adducite vitulum saginatum, & occidi-
te. Hic opportunè Doctores seriem advertunt prodi-
rectio-

414. rectione neoconversorum: Beda, Notandum, ait,
quod ante stola prima, ante annulus, ante calceamen-
ta praestantur, & sic deinceps vitulus immolatur, quia
nisi spem quisque primae immortalitatis induerit, nisi
annullo fidei opera praemunierit, nisi ipsam fidem ipse
constitendo praedicaverit, non potest sacramentis interes-
se caelestibus. S. Basiliius, Qui, dicit, per Baptisma re-
generatus est, participatione deinceps divinarum myste-
riorum nutriri debet. Oportuit enim certe (ait S. Cy-
rillus Hierosolymitanus) ut non solum anima per Spi-
ritum sanctum in vitam beatam ascenderet, verum
etiam ut rube atque terrestre hoc corpus, cognato sibi
gusti, tactu, & cibo ad immortalitatem reduceretur.
Unde S. Chrysostomus ait hic opportunè: Christus vi-
tilus dicitur ob immolati corporis hostiam, saginatus,
quia pro totius mundi salute sufficit.

L. 9. de
Baptismo.

Cartesius
4. mystag.

in Calypso
Rom. de d. d. d.
Filiis.

Manducemus, &
epulemur, quia hic filius meus mortuus erat, & revixit
ubi insinuat gaudium in caelis super uno peccatore
penitentiam agente: Gaudent & Angeli, ait S. Bona-
ventura, de penitentia hominis peccatoris, quia destrui-
tur culpa, restituitur iustitiae, confutatur Dæmonum su-
perbia, efficax efficitur Angelorum custodia, reparatur
Ecclesia, placatur ira divina, & restauratur Jerusalem

superna; Richardus autem Victorinus ait: Vox ange-^{415.}
lorum laudantium magna esse dicitur, ut exultatio, & ^{in Apoc: 9. 11.}
congratulatio eorum de salvatione generis humani, &
talis ab eis impensa Salvatori magna designetur, ipse
que Salvator mundi, qui non venit vocare justos sed pec-
catores ad penitentiam, toties ad gaudium de horum
conversione advocat; hinc bene Euthymius dixit: Id os-
tendit, Deum vehementer sifire cujusvis peccatoris pe-
nitentiam; Sanctus item Hieronymus ait: Qui ad pa-^{spirit ad}
nitentis immolatur salutem, ipse Salvator est, cujus quoti-^{damas:}
die carne pascimur, cruce potamur; ~

S. VI. Pater ad filij senioris que- relam respondet ~

Textus: Erat autem filius ejus senior in agro, & cum venisset, & appro-
pinquaret domui, audivit symphoniam, & chorum. Luc. 15. 25.

Et interrogavit quid hæc essent? N. 26.

Indignatus autem volebat introire.

Pater ergo illius egrenus, cepit rogare illum. } N. 28.

Dixit patri suo .. nunquam manducatum tuum præterivi, & nunquam
dediti mihi hædum .. occidisti illi vitulum saginatum. N. 29. & 30.

At ipse dixit illi: Fili tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. 31.

Epulari autem, & cavillare oportebat, quia frater tuus hic mortuus
erat & revixit, pariter, & inventus est. N. 32.

Alter ergo filius hujus patris agriculturam colebat, cū
autem casu eā die qua frater suus adeo gaudenter re-
cipiebatur in domo paterna, & ipse domum rediret, &
iam

416. jam prope accedens audiret concentum magna que exultationis indicia adverteret, vocatum ad exira servum interrogavit, quia sibi vellet tanta læticia? atque ut cognovit de fratris adventu patrem sibi adeo gratulari, rustica tactus invidia, nolebat domum ingredi, donec ab ipso sibi occurrente patre rogatus ad illum arrogans dixit. Ecce Iohannis tibi servio. & propria commemorans merita, fratris verò præterita allegans demerita. benignus autem pater, audita filii senioris injusta querimonia, pie illi blanditur, ut invidiam fratris deponat, & à profervia sua desistens ad domum & convivium ingrediahtur. Proprie hic senior filius personam agebat Scribarum, & Phariseorum obmurmurantium quod Christus Dñus peccatores, & publicanos susciperet.

ser: 4. Erat autem filius ejus senior in agro, terram quidem percolens, sed suæ mentis culturam negligens, ut quili solus & sine duce adolescentiam transigebat: unde S. Chrysologus: Erat in agro, ait, terram percolens, se desertans, duritiã solvit cespitis, perdrat affectum; sentes eradicat & gramina, stimulos invidiæ non evellit. Hoc namque in externis laboribus cavendum, ne eis ita insistamus, ut inferni hominis curam prætereamus: nam ut bene Tytus habet:

Curæ hujus vite intellectum adimunt, fidem obscurant ^{477.}
& earum rerum, quæ sunt utiles, ac necessarie obli-
vionem inducunt; unde S. Basilius ad illud: Quid hic ^{Matth: 21. 6.}
statis tota die otiosi. Eos, inquit, tota die otiosos stesisse ^{Sid: 9.}
dicimus, quia non in labore legis fuerunt, non in aliqua ^{in Matth:}
Dei callura, sed male stabant otiosi suis viribus detenta-
tes, erecti contra Deum ne crederent.

Et cum veniret, &
appropinquaret domui, audivit symphoniam, & chorum,
quam diterra hujus & alterius fratris reversio; hic pe-
nitens, & humilis, ille superbus & arrogans, ut qui fictâ
conversionem pharisaicam præseferbat: hinc curiosus in-
terrogat, quid hæc essent? & ubi rescivit piam lætitiæ
causam, indignatus est: quæ sic Chrysostomus commen- ^{Ser: 5.}
tatur: venit iudeus ad domum patris, id est ad Ecclési-
am: stans foris per invidiam. audivit Davidicam citharam
personare: audivit ex consensu propheticæ symphoniam,
ex populorum vario concentu choros audivit, & introire
non vult, per invidiam stans foris. & quidem vere
conversionis signum est zelus animarum, quo iste in-
vidus destitutus erat: hinc de Samaritana loquens S.
Chrysostomus dicit: Venerat haurienda aquæ gratia,
& cum verum fontem invenisset, contempsit alterum,
& superna veniente gratia apostolico humere fungitur.

Pater ergo illius egressus cepit rogare illum, ubi
 S. Hieronymus exclamat: Quam benignus, & clemens
 pater, rogat filium, ut lætitiæ domus particeps fiat; sic
 quoque Deus, pater clementissimus, etiam pertinaces
 peccatores invitatur, ut sua gratia, quæ vera est animæ
 lætitiæ, participes efficiat. Hinc ex S. Cyrillo Christus
 aderat Enceniorum solemnitati, ut populo suæ doc-
 trinae dona elargiretur, & divinitatis suæ mysteria
 patefaceret; Hinc ex Apoc: 2.1. ambulat in medio
 candelabrorum aureorum: Bene itaque (ait Haymo)
 dicit quod ambulat in medio candelabrorum aureorum
 ac si aperte diceretur, tandem inter electos, & reprobos
 exhortationi verbo discurrit, quousque inveniat, apud
 quem per opera virtutum mansionem faciat. Verum
 Deo ita clementer prævenerit cooperandum, pulsanti
 aperiendum sic monet S. Chrysostomus: Considera,
 inquit, quando quod à nobis est offerimus, largiter di-
 vinam operationem consequimur: nam, ne desides, & su-
 pini simus, vult etiam nos aliquid conferre, quo sic sua
 declaret, & non totum sit superni auxilii, sed oporteat
 etiam nos aliquid simul afferre.. ut suam declaret li-
 beralitatem, expectat, ut offeramus, quæ à nobis sunt.

Dixit

patri suo: nunquam mandatum tuum præterivi, & nun-

nunquam dedisti mihi hœdum: ecce quomodo seip-^{At.}
sum jactans laudat, in eo longe distans à justo qui
prior est accusator sui. In proprias laudes, ait S. Cypri-<sup>Epist: ad
Zonat:</sup>
anus, odiosa jactatio est. Quamvis non jactatum esse
possit, sed gratum, quia quid non virtuti hominis des-
cribitur, sed de Dei munere prædicatur, & S. Isidorus ^{L. 3. Epist: 270.}
Pelusiota: Qui in gloria & splendore est virtutum, suas
occultat, & S. Chrysologus sic illud expendit: Nunquam ^{Serm: 2.}
mandatum tuum præterivi. Hoc tibi non tua innocentia,
sed patris venia dedit, qui multa charitate delicta filij
maluit tegere, quam nudare: quam jactantiam sic
refutat S. Hieronimus: Quasi non sit præterire man-^{Epist: 146.}
datum, saluti fratris invidere. Cur autem sibi hœdum
appetat, audi à S. Ambrosio: Non enim, ait pro invi-^{insuc:}
dia, sed pro venia mundi agnus occisus est: invidus
hœdum quærit, innocens pro se agnum desiderat immo-
lari. Tandem S. Paschasius dicit: ille senior filius <sup>L. de Euch.
c. 22.</sup>
de agro reversus, sed malè contra dulcissimum patrem
invidia permotus, objurgans ait: nunquam dedisti mihi
hœdum saltem: & quàm justè, quia profecto cæca his mē-
te, noluit intrare istius, nec corde repenitere: idcirco pror-
sus ex omnibus bonis paternis, nec hœdum meruit acqui-
rere, dum vitulus repenitenti filio juniori tenerimus im-
molatur.

Occi-

Occidisti illi vitulum saginatum; ubi suam clari-
us indicat invidiam, nec fratris titulo illum honoris,
sed de illius felicitate dolens: Qui fratrem redeuntem, ait

Serm: 4. S. Chryseologus, de suo decorare debuit, non debuit de per-
dito sic fedare, sed multa mala mundi induxit inui-
dia: Quando invidus, non avarus? inquit idem doctor,
quando quidquid habet alter se computat perdidisse,

Epist: 7. Audi S. Bernardum: Nescitis, quia invidia diaboli
mors intravit in orbem terrarum? Attende itaque tibi,
si ubi invidia, ibi mors, non potes simul invidere, & vi-
vere, sed pereleganter Chrysostomus dixit: Sive mise-

Hym: 4. ad pop: rearis, sive viatles, omnium es scelestissimus, cum invide-
as fratri; & hoc illinc est manifestum. Quidam olim apud
Corinthios fornicatus est, sed accusatus fuit, & brevi cor-
rectus. Abeli Cain invidit, sed sanatus non est: quin &
Deo statim ipsius ulceri curam afferente, magis intumes-
cebat, & fluctuabatur, & ad caedem properabat. ita hoc
vitium illo peius est, nec medicina, quacumque adhibue-
rimus, facile cedit. Hec sanctus Doctor

At ipse dixit
illi: fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt.)
Hec mitissima patris ad arrogantem filium responsio,
O! quid facit vis amoris, (acclamat S. Chryseologus) —
quibusvis malo filio non esse nescit, non esse non potest
pater: videt filium degenerasse animo; videt paterna
pie-

421.
pietatis paterni generis nihil habere, & tamen nuncu-
pat filium. Disce obiter, insultantibus, etiam inferioribus,
blandè respondere, vel potius tacere, ut consulit s. Gre- Hom: 10.
In Evang:
gorius dicens: imitatione etenim Dei gloriosius est, inju-
riam tacendo fugere, quam respondendo superare, ni-
si, ut hic, mihi responsione utaris. Quid sibi vult, ait l. 2. de q: ew:
q: 23:
s. Augustinus, omnia mea tua sunt, quasi non sint & fra-
tris. Sed sic à perfectis & immortalibus filiis habentur om-
nia, ut sint & omnium singula, & omnia singulorum.

Epul-
lari autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic
mortuus erat & revixit, perierat & inventus est. Dis-
cant hic iusti spirituales desolationes sustinere, qua in
tantum eis vertuntur emolumentum, nec consolatione fruën-
tibus invideant, quibus ablactantibus, neo justificatis clemens
Dñs solet indulgere. Vide, inquit Abbas Gillibertus, pro Ser: 73.
in Cant:
fluam Dñi Jesu gratiam: cum penitente filio gaudere eū
oportet, & epulari: quibus propitiatur improperare nesit.
Dimidia uti non novit clementiā, sed cum iustis interbū
fortiter agit Deus, utificentur adhuc: unde s. Pas-
chasius dixit: Cum seruit Divina ira, ipsa met Dei boni-
tas, ejus pietatem, ac clementiam magnopere declarat.

Ca-

Caput XI.

De Divite epulone

Opportunè hic postquam de peccatoris conversione extollenda egimus, succedit de Divite Epulone parabola, in qua peroptimè & pertinaciam peccatoris cavendam nobis proponit Dominus, & pœnam ejusdem tremendam non resipiscentibus paratam comminatur: unde ut hanc devitemus, ab illa sedulo ex horum contemplatione caveamus

I. I. Quis Dives iste?

Textus: Homo quidam erat dives. Luca. c. 16. v. 19.
Qui induebatur purpura, & bysso, ibidem
Et epulabatur quotidie splendide.

Hanc partim esse Historiam, partim parabolam, ex prudenti Auctorum, utrinque asserentium concordia sentit cum multis Sylveira hic, ita ut historia reputanda sit de Divite & Lazaro narratio; colloquium verò quod inter ^{duos} ultimatè inducitur, parabola: hic ergo in principio describitur homo terrenis affluens divitiis, quibus ad proprii corporis ornatum utebatur & crapulam: induebatur purpura, veste scilicet pre-

tiosa

¶ Dives iste ex Hebraeorum traditione Niveus vocabatur, & ut refert Joan: Damascenus, dicitur fuisse consanguineus Zachariae patris Scti Joan: Baptistae, & multi hunc notus.

Jia reperio apud Siuri 1. 2. tr. 16. c. 1.

tiosa, & augusta, qua reges uti solent & principes. 425.
Item Byssu, seu lino candidissimo, ac mollissimo:
Demunt, & lausis corpus recreabat epulis, omnibusque
mundanis deliciis refertum vitam agebat.

Homo qui-
dam erat dives: necius exprimit proprium nomen, ut-
pote non scribendum in libro vite, sed Dives per excel-
lentiam dicitur, ut qui adeo temporalibus bonis adhaere-
bat, ut caelestia nullatenus meditaretur, sed de censu au-
gendo unice satageret: sed verò quam stultè, audi à
Cassiano dicente: Divitiae non solum possessori, sed
etiam dispensatori sunt causa peccati, ut raro & di-
ficiliter sit possidere divitias, quin inducant in anima-
rum pericula, & S. Chrysologus ait: Quem tempora-
ritas habuit divitem, mendicum sempiternalitas pos-
sidebit: immò & miserimus ex hac vita reputandus, S. Destatu ser: 125.
ut bellè S. Fulgentius cum ait: Pauper erat in mul-
titudine divitiarum, nudus in pulchritudine vestium, in-
firmus in sanitate corporis, famelicus in satietate ventris,
rationem accipe de S. Augustino: Quid habet dives, in ioh: vid: c. 9.
si charitatem non habet, pauper, si charitatem ha-
beat, quid non habet? tu fortè putas quod ille sit
dives, cuius arca plena est auro, & ille non sit di-
ves,

424. ves, cuius conscientia plena est Deo? ille verè di-
ves esse videtur, in quo Deus habitare dignatur,
S. Chrysostomus: Quæ stultitia, inquit, illic retin-
quere, unde exiturus es, & non illuc premittere quo
Hamil: 48. iturus es? thesauriza ubi patriam habes, & alibi
si initeri volueris animam hominis aurum aman-
tis, inuenies eam ut vestimentum à decem millibus
vermium carrosam, ita eam perforatam undique,
à sollicitudinibus, & à peccatis putrefactam, & eru-
gine plenam.

Et induebatur purpura, qua nō
est amictus magnificentiore; sed quo ducat hæc vesti-
um pretiositas, audi à S. Hieronimo: Divitem pur-
puratum, ait gehennæ flamma suscepit. Ruperus
in Apoc. 17. autem dicit: Purpura revocat. quanta in regali ha-
bitu superbiorum sit vanitas: extrinsecus namque
pulchris speciebus colorari possunt; sed intrinsecus,
vel subtile eandem purpuram, non solum propter
fluxam libidinem ulcerosa, sed etiam propter morbo-
rum genera diversa, misera, & tabida; S. Gre-
gorius: sunt nonnulli, inquit, qui cultum subtilem,
Hamil: 48. in Evang. pretiosarum que vestium non putant, esse peccatum,
Nemo vestimenta pretiosa, nisi ad inanem gloriam
quærit, videlicet, ut honorabilior cæteris esse videa-
tur. Tertullianus quoque sic habet: illa civitas ma-
gna

gracia, ^{sum} & prostituta à Dño appellationem meruisset, ^{Apoc. 17. 4.} Apoc. 17. 4. quali habitu appellationi suæ comparata est, sed & certe in purpura cum coccino, & auro, quæ maledicta sunt, sine quibus non potuit maledicta describi.

Et bysso,

non modo in vestitu pretiositatem, sed & molliem querentibus, ut corpori nihil deeret deliciarum. sed heu qualium! Molliem præsens lasciva est, ait Pelusiotæ, ^{S. 1. Epist. 74.} S. 1. Epist. 74. vilem Dei nostri vestitum imitare. Hinc S. Chrysostomus dixit: Qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt; qui vero talia non habent, in calis sunt; nam ex Tertulliano Virtus duritia extrahitur, molliem vero destruitur. ^{S. 1. ad Martyr.} S. 1. ad Martyr. S. Thomas hos mollibus indutos dicit esse adulatores: Ille mollibus vestitur, inquit, qui verbis ^{in Matth.} in Matth. blandis molitur, ut in omnes homines superbi quærat gloriam. & S. Chrysostomus in tales sic invehit: Quare, dic obsecro, corpus ita ornas, & gaudes huiusmodi amictu? non cogitas quod pro magno supplicio propter transgressionis signum hoc excogitatum est: tu circumfers passim vermium, atque linearum. Denique sic eosdem redarguit S. Ambrosius: ^{Part. 16. de Mart. 60th. c. 18.} Part. 16. de Mart. 60th. c. 18. Vestitis auro, homines dentatis: clamat homo nudus, & heu sollicitus es quibus marmoribus pavimenta vestias; pecuniam pauper quærit, & non habet; & equus

426. quus huius aurum sub dentibus mandit, Et epula-

batur quotidie splendide; prædictis omnibus vitio-
rum incitativis addit capitale vitium gulæ, à quo iste
Dives, epulonis nomen accenit, ab epulis nempe, &

Homil: 7. De Div: & La: *crapula*. sic Sanchus Chrysostomus ait. Secundum ves-
timenta, ita & epulæ. Mensa illi opponebatur opi-
para, parasitos & adulatores alebat, carnem sagi-
nabat ancillam, Dominam autem animam fame co-

Ser: 121. sectam negligebat, S. Chrysologus: Epulis blandis,
inquit, ferrea viscera erudelis anima nutriebat, S. in

in Sent: autem Gregorius Nazianzenus: Naturâ comparatum
est, dicit, ut immodicam satietatem libido comitetur:
ut influens materia flammæ vires addit, ita vinum
languentem libidinem excitat, Magnus vero Grego-

L. 1. Mor: c. 4. rius ait: Pene semper epulas comitatur voluptas, nã
cum corpus refectionis delectatione resolvitur, cor ad
inane gaudium relaxatur. Pene semper epulas loqua-

Orat: de Gula. citas sequitur, cumque venter reficitur, lingua non
refrenatur; hinc merito S. Nilus asseruit: Qui ven-
trem implens pudicitia cultum proficitur, huic similis
est, qui se ignis impletum stuppa compressurum, aut
flamam oleo extincturum pollicetur; cuius ratio

Ser: 2. est, quam S. Petrus Chrysologus affert cum ait: One-
ratus

ratus venter ad vitia cor deponit, premit mentem, ne supernam valeat sentire pietatem, 427.

S. II. De Lazaro ad Divitis januam mendicante

Textus Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, Luc. 16. 20. jacebat ad januam ejus ulceribus plenus. ibid. Cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa Divitis, & nemo illi dabat. N. 23. Sed & canes veniebant, & lingeabant ulcera ejus. ibid.

Predicto Divitis fastui, opulentiae, ac mundanae felicitati opponit Christus Dominus hujus Mendici humilitatem, paupertatem, aerumnas, & miseriam, ut conditionis utriusque pateat diversitas. Pauper iste vocabatur Lazarus, alter utique ab illo, quem ipse Dominus postea joan. 11. suscitavit fratrem Marthae & Mariae. igitur pro inopia, agritudine, omnimodaque egestate eleemosynam postulare coactus ad Divitis illius januam jacebat ad compassionem movendam, quam directo opere non expertus, totioris mensae reliquias saltem sibi expectabat, quas tamen pro Divitis duritia non obtinebat, neque aliam ulceribus medelam recipiebat, quam ea à canibus lambi, horumque sanativa lingua defergeri. Hic Lazarus est, quem ut sanctum ulcerosumque ^{sum} que Patronum jure venerantur ~~caute~~ variis in locis ~~de~~ Fideles, atque in ejus honorem Ecclesiae extant non

428. non pauca, annexis pro Leproso rum cura Absoco-
miis, ut videre est Romæ, & alibi passim, ut testatur
Baronius, & alii

Et erat quidam mendicus nomi-
ne Lazarus, Paupertatis & mendicitatis statum ta-
tis per mundanæ prosperitatis contraponamus, seu que
cui præstet videamus; atque in limine cum S. Grego-
rio advertamus, Quid est, ait, quod Dñs nomen pau-
peris dicit, & nomen Divitis non dicit, nisi quod Dñs
humiles novit, atque approbat, & superbos ignorat: ac
si aperte dicat: pauperem humilem scio, superbum di-
vitem nescio; illum cognitum per approbationem ha-
beo, hunc per judicium reprobationis ignoro, & S.

Hom: 10.
in Evang.

Conc: de
Divite &
Lazaro

Chrysostomus: Lazarus pauper, quoniam sanctus erat,
nominatur: iste vero dives & superbus, nec nomine qui-
dem dignus est habitus, & quantum in oculis Dei pau-
peritas præstet divitiis abunde vidimus in vita Christi.

2. Cor: 8. 9.

qui ut ait Apostolus, cum esset dives, pauper electivè
factus est: unde & S. Augustinus hic ait: Nomina-

De Contem-
tu mundi
c. 7.

batur dives ille ab hominibus: pauper tacebatur:

contra Dñs pauperem nominavit, & divitem tacuit

Luc: 14.
N. 1.

item S. Bonaventura super illud Luc: 14. Cum intra-
ret Jesus in domum cujusdam principis Pharisæorū

sabbatho manducare panem, dixit: in hoc quod in-
travit domum alienam commendatur Christi humi-

litas;

-litas; in hoc quod manducavit panem alienum, ipsius 429.
Christi paupertas; & in his ostenditur summa benigni-
tas, quia altissimus voluit pro nobis humiliari, distissi-
mus inter homines pauper fieri. Atque iterum S. Au-
gustinus: Quibus, inquit, thesauris conferri possit, quod
videmus paupertati indulgum? ut ad regnum celorum
veniret dives possessione sua oblinere non potest, nunc
oblinet, ut contempta perveniat.

Serm. 28.
de Verbis
Apostoli.

Jacebat ad januam
ejus ulceribus plenus, jacebat ulceratus, prostratus,
abjectus, & pro nihilo habitus ab illo divite, utique inex-
cusabili, quod tam proximo viso non subveniret: hinc tot
arumna pauperem preparant ad gloriam, divitis au-
tem impietas ad penam sempiternam, ut belle adno-
tat S. Gregorius dicens: Ut probaretur amplius pauper,
simul hunc paupertas, & aegritudo tabefecit: atque in-
super videbat procedentem divitem obsequentibus cu-
neis circumfulciri, & se in infirmitate, & inopia à nul-
lo visitari: quomodo autem inter hæc se gerebat La-
zarus, sic exprimit S. Hilarius: Interitis tamen a-
nima ejus per fidem invulnerabilis, & ad omne telum
voluptatis, & vitia invicta; hinc præclare intulit
Chrysostomus, cum dixit: Neque enim ob paupertate-
m coronatus est tantum, neque ob famem, neque ob
ulcera, sed quod talem vicinum eum haberet, à quo
quo

Hom. 40.
in Evang.

in Ps. 122.

Hom. de
Lazarus.

430. quo in dies aspiceretur, & despiceretur, eam tenta-
tionem generoso tulerit animo, quod patientie ge-
nus merito magnam philosophiam appellat hic Theo-
phylactus.

Cupiens saturari de micis, quæ cadebant
de mensa divitis. Non equidem tantiora. Divitis fer-
cula, sed ex iis planè minima residua appetebat, so-
lum de necessariis ad vitam sollicitus, & à superfluis vel
cogitandis alienus: unde, & ex S. Chrysostomi consilio,
Assuefaciamus nos, tantum comedere, quantum ad
vitæ sustentationem necessarium est, quia non vita
propter alimentum, sed alimentum propter vitam
à principio factum est, ad necessitatem non ad vo-
luptatem vitæ sumptus comparatus est. S. vero Da-
vidius hoc temperantibus præmium offert dicens: Nu-
nulli ex Angelis ordinati sunt, ut eos per singulas Ec-
clesias, qui inedia corpus suum affligunt, descri-
bant: quapropter dca operam, ne propter exiguam
equilibrium voluptatem, damnum tam ingens acci-
pias, ut ab Angelo in numero eorum, qui à nimio
cibo abstinere, non referaris.

Et nemo illi dabat.

erat enim & iste dives epulo, & avarus, cui meri-
to dicere possemus quod alteri dictum diviti: Quæ pa-
rastis, cuius erunt? cum posset per commiserationem

ipsi

S. G. Hom: A.
de jejunio.

Ora: 9. de
Jejunio

Lic: 12. 20.

ipsi Dño fenerari, ut dixit sapiens; sed verò ut ^{431.} Prov. 19.
bet Chrysostomus, Nihil misericordiae sensit epulo, sed Conc. 1.
illo quoque iudice, qui neque Deum metuebat, nec homi- De Lazaro
nem reverebatur, & impudentior erat, & inexorabilior: nā
illum quidem viduae instantia, quamvis crudelem, & aspe-
rum, tamen flexit ad gratificandum viduae mulieris
supplicatio: hunc autem nec ista quidem res flectere po-
tuit ad subveniendum pauperi; quare Lazarum laudans
Chrysologus sic Diviti duritiam exprobrat: Lazarus sa- Ser. 121.
me sua inhumanitatis huc dives, titulos sicut: ibi postes
tuas suis ulceribus laureavit. ibi fame sua pinxit mi-
cas tuas. itemque Lazari patientiam demiratus Theo-
phylactis ait: Num igitur Lazarus in tantis malis blas-
phemabat? num providentiam Dei reprehendebat? Ni-
hil horum, sed fortis erat, & magnae philosophiae.

^{Sed}
& canes veniebant, & lingebant ulcera ejus: discat hic
Dives à feris insis mansuetudinem, eum pudeat su-
perflua denegare proximo, cum bestia rationis ex-
peries benignum praestant obsequium: his congruit
quod imperfectis notavit ad illud Math: 10. Cave te
autem ab hominibus, ubi ait: Nunc autem addidit: Hom. 14.
Attendite vobis ab hominibus, ostendere volens quia
prae omnibus malis homo est pessimum malum. Nam,
si bestiis comparare volueris, pejorem invenies eum. Bes-
tia

432. *tia enim quamvis sit crudelis, tamen quia est irrationabilis, declinabitur ab homine crudelitas ejus; homo autem crudelis cum sit & rationalis, non facile evadetur crudelitas ejus.* Titus Boethius hic, *Faciebant, ait, hoc carnes, eo quo poterant sensu vicem dolentes Lazari, curam que illius, qui ab omnibus desertis erat, amice suscipientes; nec non vulnera ejusdem benevole, medicorum more foventes, & circumlingentes; & consideramus cum Chrysologo dicente: Ob hoc egerat Deus, ut dives pauperis, pauper divitis in epulis semper essent, quatenus vicissim sibi ambo curam de vario langore prestarent. Hinc est, quod differebatur cura pauperis, ut dives sumeret de vulnere medicinam de gemiti compunctionem, de lachrymis penitentiam. Certe, ut tantis dives bonis filius Deo gratus esset, quando gratus Deo pauper in malis omnibus, vidente divite permanebat.*

S. III. Divitis, & Lazari dispar interitus.

Textus: Factum est autem, ut moreretur medicus, } Luca c. 16.
Et portaretur ab Angelis in sinum Abrahae. } 4. 22.
Mortuus est autem & dives,
Et sepultus est in inferno.

Quorum vita adeo diversa existit, dispar quoque utriusque nunc narratur interitus, ut vite cujusque suum respondere advertamus pro meritis existimare
hinc

Hinc in morte Lazari videtur sacer Teatus phra^{433.}
si: Factum est: quod, testibus Carthusiano, & Augo-
ne idem est ac, Factum est à Deo vocante ad gloriam,
& à miseria liberante; nec dicitur absolute Mortuus, ut
postea de Diuite, quia justorum mors non proprie mors
est, sed ad vitam veram dulcissimus transitus, à quo La-
zarus statim ab Angelis ut Dei ministris asportatus est
in sinum Abrahamæ, seu Limbum Patrum, donec mortuo
Redemptore cum illo in caelum omnes glorificarentur: ta-
rã quidem Lazaro à pavis laboribus perfectionis san-
ctitas resultavit, ut ei nullum purgatorio abluendum
delictum remanserit, sed illico in quietis locum transi-
erit. Contra gulosus ille Dives morte pessima peccato-
rum interit, & de vita in mundanis delictis transacta
in miseriam abiit, & æternam pauperiem: unde non
translatus utcumque, sed sepultus & velut oppressus di-
citur in inferno, terrã miseriæ & tenebrarum, ubi
nullum bonum, & omne malum sine fine experietur.

Factum
est autem ut moreretur mendicus. Omnium quidem
finis mors est, sed justis quid dulcissimum efficitur à
terrenis miserijs liberari, ac Deo pro quo viventes an-
helabant, appropinquare: unde Apostolus ardenti fer-
vore dicebat: Cupio dissolvi, & esse cum Christo; super Phil: 1. 23.
super

434. super quo bellè Tertullianus dixit: Quod aliud est
I. de coros: votum nostrum, quàm quod & Apostoli? exire de sa-
Militi. c. 25. culo, & recipi apud Dominum; Hinc verissimè notat
S. Ambrosius, quod Mortis melius non ad mortem refe-
I. de bono rendus est, sed ad vitam, nempe ad vitam præteritam:
Mortis c. 8. prout in ea quis se gesserit, quia ut Sapiens ait: In
Prov. 14. 32. malitia sua expelletur impius: sperat autem iustus in
morte sua, Sic Job dicebat: Putredini dixi: pater
Job: 17. 14. meus es, mater mea, & soror mea vermicibus; quasi di-
ceret, inquit Origenes: Ut pueri consolatores habent pa-
rentes, sic ego mortem, & putredinem.

Et portaretur
ab Angelis in sinum Abrahæ; En quare iustis mors
adeo appetibilis, quod ipsos ad patientiæ coronam per-
ducatur, sit que iam finalis malorum omnium termi-
nus. S. Chrysostomus: In hoc mendico, ait, humili-
tas intelligitur honorificata, paupertas sublimata,
Cont. de La zaro. & in sinum Abrahæ, ut in locum suum ab Angelis as-
portatur, locus quippe pauperis cælestis est beatitudo,
juxta illud: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum
est regnum cælorum. S. Chrysologus: En fratres, inquit,
Matti. 5. mors pauperis totam divitis pompam transcendit, &
Serm. 101. gloriam; & advenit iterum Chrysostomus dicens: Non
Hom. de Suffecerat ad portandum pauperem unus Angelus; sed
Divit. prop-

propterea plures veniunt, ut chorum lætitiæ faciant, ^{435.}
tante penæ deliciis commutantur, ut portaretur ab
Angelis, & adduceretur ne saltem ambulans laboraret;

Mor-
tuus est autem, & dives, qui, non ut alter avarus
de morte præmonitus, sed potius repente obiisse insi-
maher, ut qui non avarus modo, & sed & immisericors
extiterat: unde S. Basilius dicit: ipse velocius migra-
bit hinc arreptus, quam illa iuxta avaritiæ ipsius co-
gitationem erigantur, sed ad rem nostram bellè no-
tavit S. Isidorus, quòd sæpè divites in hac fallaci ^{l. 3. Sent: c. 62.}
vita, dum de potentie gloria, vel rerum abundantia
gestiunt, repente hora qua nesciunt, improvise exitu
rapiuntur, atque absorbente profundo cruciandi æternis
gehenna incendiis deputantur, imò & Seneca, cum ait: ^{Epist: 107.}
ille qui & mari, & terra pecuniam agitabat, in ipso pro-
currentis pecunie impetu raptus est, & quid mortuis di-
vitiis prosunt sumptuosæ exequiæ? sicut his nihil,
ait S. Augustinus, ita, inquit, nihil nocent aut viles, ^{Sent: 89.}
aut nullæ sanctorum pauperum sepulturae. S. Chry-
sostomus, Dives, inquit, non apud alium justum, Laza-
rum, sed in sinu vidit Abrahæ, hospitalis enim erat
Abraham; ut ergo redarguatur divitis inhospitalitas, prop-
terea Lazarum cum illo videt. Non: in 21: 33.
Et

436. *Et sepultus est in inferno, hic locus est avarorum,*
ut qui misericordiam non exercuerunt, sic divinam
a se averterunt: unde Divus Augustinus ait: Sepultu-
ra inferni pœnarum est profunditas, quæ superbos &
immisericordes post hæc vitam devorat; sed & alibi
sic arguit: Si sic morimur superbi rerum suarum con-
servatores, & nihil inde pauperibus largientes, quomo-
do morientur, qui rapiunt aliena? Advenit Chryso-
tomus: Nullus autem est, qui sepeliendo diviti minis-
trasse dicitur, ut Lazaro, & qui multos habuit obsequen-
tes adulatores, ut pervenit ad finem prius est omnibus,
& iterum alibi sic habet: Qui prius habuerat animam
cranula sepultam, & depositam in corpore, nunc sepultus
est in inferno: non secus enim ille, quam si catena qua-
dam temulentia, ac ventris iniquitate victus esset, sic otio-
sam illam ac mortuam reddiderat... nullus eorum qui
prius auxiliabantur aderat erepturus à pœna, ac suppli-
cio, sed ab illis omnibus divulsus, solus in se recepit, ut
illa non ferenda supplicia sustineret. Demum Theo-
phylactus: Dicentes, inquit, quod sepultus sit, insinuat
obiter Dominus, quod & anima eius locum infimum, &
catiginosum sortita fuerit. Tandem cum S. Hieronymo
deducamus: Difficile, imò impossibile est, ut & præsen-
tibus quis, & futuris fruatur bonis, ut & hic ventrem,
& ibi mentem impleat, ut de deliciis transeat ad deli-
cias,

f. 2. qq.
q. 38.

Ser: 24. de
verb: S. vi.

in Cat: 8.
Thoma

Conc: 2.
de Lazaro

apud à Lap.
hic.

Ep: 34. ad
Julian:

cias, ut in utroque saeculo primus sit, ut & in celo, & in ^{437.}
terra appareat gloriosus, sed ne hoc Magni Basilij præ-
tereamus salutare monitum dicentis: Time delicias, Epu-
lo enim ille, non ob injustitiam, sed ob mollem vitam ardet ^{Ser. 1. de}
in inferno, quia molles sibi, aliis sunt duri, & crudeliter: adi- ^{Jejunio.}
munt enim pauperi necessaria, ut mollia, & superflua dent
ventri.

S. IV. Sermo Divitis ad Abraham

Textus: Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis. Luc. 16. 23.
Vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu ejus. *ibid.*
Et clamans dixit: Pater Abraham miserere mei. *N. 24.*
Mille Lazarum, ut intingat extremum digiti tui in aquam,
ut refrigeret linguam meam. *ibid.*
Quia crucior in hac flamma. *ibid.*

Hic utique sermo verius est parabolicus, quam his-
toricus, uti supra innuimus, nempe cum jam quaedam
figura ac metaphora addantur, sed profecto ad majorem
prænaratae historiae ponderationem, seu fructus ex ea
intenti efficaciorum persuasionem. Hic ergo inducitur
ille Dives ex inferno sursum respiciens, Lazarumque
in sinu Abrahamæ feliciter collocatum videns, Atque Abra-
hamum allocutus suppliciter exorasse, ut aquae guttam
saltem minimam sibi à Lazaro subministrari permit-
teret: ad id nempe ejus devenerat miseria, ut qui
prius cunctis abundans Lazaro, etiam sibi superflua
de-

438. Denegarat, nunc ab eodem aqua guttulam expetere, & frustra, cogatur, sitim que in aeternis cruciatibus perpeti sempiternam

Elevans autem oculos suos cum esset in tormentis, levavit oculos non tam corporis, quam mentis, sed ut qui deorum talibus cruciabatur tormentis, hæc non modo sentiret ad penam, sed bona quæ sursum erant, ad rabidam suspiceret invidiam: ex quo

Hom. 40. insert S. Gregorius: Credendum est, ante iudicium conspici ab injustis justos quosdam in requie, ut de illorū bono crucientur; iusti verò semper in tormentis injustos intuentur; ut eorum gaudium crescat, dum malum conspiciunt, quod misericorditer evaserunt, S. Bern:

L. 4. s. 18. extraord: Senensis super illud Sap: 4. Videntes turbabuntur & dicit: Vident gloriam beatorum, maxime eorum quos in hac vita contempserunt, hinc Palmista prænuntiavit:

Ps. 111. Peccator videbit, & irascetur, &c. S. verò Chrysologus ait:

Sir: 122. Zelo magis incenditur, quam gehenna, est illis incendium non ferendum, quos aliquando habuerunt contempti,

L. 1. Senent: c. 29. videre felices, item S. Isidorus: impii, dicit, ex hoc Durius in iudicio puniendi sunt mentis dolore, ex quo visuri sunt justos gloriæ beatitudinem meruisse, & S. An-

4. p. tit: 14. c. 5. 8. toninus inter damnatorum cruciatibus hunc speciatim enumerat: Tabefactio invidia, ac livoris, invident.

enim

enim gloria beatorum, quam in generali intelligunt; ^{439.}
& tanta est perversitas eorum, quod velent omnes se-
cum esse damnatos.

Vidit Abraham à longè, & Laza-
rum in sinu ejus, utique à longè, ut ea solum videret
quæ ad tormentum faciebant, semper que quantum à bo-
nis distasset recogitando ploraret: ubi S. Chrysologus ait:
Longè illi erat Abraham, cui non fuerat proximus pau-
per. Eusebius Gallicanus: Dives, ait, jam incipit videre Ser. Per. 5.
post. Sijicam 2.
Andrag:
Lazarum superiorem, & tam superiorem, ut non nisi o-
culis elevatis eum videre non possit: rationem audi à S.
Chrysostomo: Ut non tantum natura suppliciorum, sed Cont. 1. de
Divite.
etiam comparatione honoris illius intolerabiliorem ha-
beret cruciatum. Dion: Carth: Oculos, inquit, quos hic Apud Silvium
hic.
clausit culpa, ibi aperuit pena. in hac etenim vita
impiis delectationibus mente cecatus, non consideravit
pravorum penas, & gaudia beatorum. Immutatio quæ-
ta rerum (exclamat S. Chrysologus) Quo descendit di-
ves, quo pauper ascendit? respicit ibi sursum, quem des-
pexerat hic deorsum; videt eum de inferno in sinu Abra-
hæ, quem jacentem coram se superbo de sigmate non vi-
debat.

Et clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei,
Ad Abrahamum seu Hospitalem recurrit, qui hospitalita-
tem exercere crudelis rehuerat; opem Lazari non audet im-
plo-

440. plorare, cui opem ferre, cum poterat, avarus noluerat.
in cat. s. 7. vel ut habet Theophylactus: Non dirigit sermonem ad
Lazarum, sed ad Abraham, quia forsitan erubescerat,
& putabat Lazarum reminisci malorum. S. Chrysol-
serm: 66. gus: Dives, inquit, bonorum suorum nescivit tempus, nec
malorum suorum miserandus agnoscit. Pater Abraham!
modo rogas? modo tibi tempus est patiendi, non rogandi.
Orat: 27. S. Gregorius Nazianzenus ait: Dives ille, qui in flamma
torquebatur, ac pro hujus vite voluptatibus, Lazari que
esurientis, & ulcerosi contemptu, hanc mercedem referebat
ut illic Lazaro opus haberet, nec tamen ejus opem im-
petraret. Nicenus autem sic: Idcirco dicit, misericordia
Orat: 9. Bealid: implorata non audihur, quia misericordia communicari
cum inhumanitate non potest: qualia enim seminaverit
homo, talia & metet.

Mitte Lazarum: jam se fatebitur
Lazaro indigere, qui prius hoc despecto sibi de omnium
arrogabat affluentia. Erras miser, ait ad illum S. Chry-
Hom: 25. s. 2. somus, Abraham mittere non potest, sed suscipere: ec-
vite ce dives indiget paupere: adveniente morte, & soluto
spectaculo hujus vite, omnes, larvis egestatis, & divitiarum
depositis, ex solis operibus dijudicantur, quoniam
Hom: 7. in verè sint divites, qui pauperes. & alio in loco dicit:
Luc: cum proximus esset Lazarus prateribat eum dives, cum
autem procul absit, invocat. Jam itaque suppliciter dives
factus est pauperi, rebus brevi commutatis, ubi acutè
notat

notat S. Chrysologus: Adhuc divitem malitia non deserit, ^{441.} quem jam passisset parca, qui non se ad Lazarum duci ^{Ser: 122.} postulat, sed ad se Lazarum vult deduci.

ut inlingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, tam parum exigit, quia in inferno vel hoc minimo concesso sibi multum fore putabat refrigerium; sed cum sic iridet Chry- ^{Ser: 124.} sologus: stilla digiti extremi credit gehenna flammam extinguere, qui mensuris per totam diem ebrietatis non extinxit incendia; item: Sitis, o dives, extremi digiti guttam, quam ^{Ser: 122.} si vel solam dedisses pauperi, non sitires: immisericordem te gutta reddidit, & mica inhumanum: ad haec mala non venis- ses, si de tantis horreis micam, guttam de tantis torcularibus tunc dedisses. Audi ab eodem ^{ibid:} cur potius lingua quam aliis membris attendat, quia, dicit: Haec de toto corpore pri- ^{Caena 2. 77:} ma sentit ardorem, quae prima varios deliciarum cibos, & odorata degustarat pocula. Atque ut S. Augustinus ait ^{in latere} Quod linguam suam vult refrigerari, cum in flamma totus arderet, significat quod scriptum est: mors, & vita in manibus linguae; sed justo ei iudicio, vel hoc parum denegatur, quia iudicium sine misericordia ei, qui non fecit misericordiam, & ut ait S. Basilii: Condignum premium redditur diviti, vice lyrae sonantis, gemitus; vice potius desiderium stilla.

Quia crucior in hac flamma, id est omni cruciatuum genere affligor in his ardoribus sem-

442. piternis Interrogemus eum cum Chrysologo: Quid
Ser: 122. est dives? ubi sunt torrentes torcularum tuorum? ubi
sunt horrea ad famem pauperis? ubi vina annosibit-
bus? ubi sunt effusiones & flumina ministrorum tuorum?
Ista omnia tibi perierunt: remanserunt ista (tormenta).
deseruerunt illa (deliciosa). Hic bene Rupertus incla-
mat: O! miserabilis conditio Babylonis terrena civitatis,
L. 10. in
Apocal: quae adeo fornicatur cum amatoribus, quia non solum
fornicatur cum amatoribus sed etiam cum hostibus quo-
rum etsi quis amor est tanta fellis amaritudine permis-
cetur, ut ipsam hostiliter dilanient cum qua fornican-
tur, sic amator divitiarum suam amatorem jam dilacerant,
vel cogitant, quae prius possessae suo adlabantur posses-
sori, etsi non sine felle acquisitae, ac retentae: quantum
nunc vellet dives ille vel partem minimam praesentis sup-
plicii opibus praeteritis redemisse, ut bene considerat
L. 3. ad Galat: salvianus: Et quid dicam, inquit, voluisse, ut intermi-
nabile illud malum redimeret facultatibus suis! Plus
dico aliquid: voluerat omnem substantiam suam tradere,
ut posset in flammis unius saltem horae requiem compa-
rare: quomodo non quantoslibet pretio mercari requiem
praecipuaret, qui parvam refrigerij guttam tanto am-
bitu postulabat.

S. V. Abraham respondet Diviti 443.

Textus: Dixit illi Abraham: fili, recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala. Luc. 16. 25. Nunc autem hic consolatur; tu vero cruciaris. Ibid. Inter nos chaos magnum firmatum est. N. 26. Ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare.

Ut Dives patris nomine Abrahamum invocaverat, sic & sub filij nomine hic illi respondet benignus; etsi jam illi solatio esse non possit, justam ei suae damnationis causam memorandam proponit; quod nempe, cum viveris terrenis omnibus adhaerit, illicitis que fructus sit deliciis, pena nunc, quam sponte nunquam in vita pro Deo sumpserat, illi sit invito perpetua ab ipso Deo vindice inflicta; Lazaro vero, cui viventi in adversis ille insultaverat, aeterna felicitas ab eodem remuneratore collata; ita ut justo Dei judicio illi non possit subvenire quantum vis exoratus Lazarus, cui, cum poterat prestare, vel exigua denegavit subsidia: illud quoque chaos intermedium ita felicem à penali separat aeternitatem, ut nulla unquam possint communicatione permisceri, qua vel boni malum sentire, aut de bono mali aliquando queant participare.

Dixit illi Abraham: fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala; quae memoria, quae cum damnatis prodesse non valeat, jure nobis potius inculcatam judicabimus, ut quae cautioni potius

444. tius servitura; quam liberationi: nam ut ait S. Gre-
gorius: Ad penam suam ei & cognitio servatur, & me-
Hom: 40. moria: cognoscit Lazarum, quem despexit; fratrum quo-
que suorum meminit, quos reliquit; S. Bernardus: Hac
Super: Ecce nos redit. cine, rogat tota causa cruciatum, quod in saeculo bona
Orat: 6. de Beati. ad Divitem: Digna, ait, sementi tibi melis, acerbitatem
seminasti, collige manipulos: fugisti misericordiam, fugit
te misericordia; abominatus es, & fastidisti egenum, fasti-
diest te, qui propter te egenus fuit; S. Chrysostomus: Di-
Hom: 1. de Divite viti, inquit, navis erat plena mercium, ac secundo navi-
gabatur vento, verum ad naufragium festinabat, eo quod no-
lebat onus circumspicere ferre: infelix felicitas, quae divitem
ad aeternam traxit infelicitatem; & S. Augustinus dicit:
In Pf: 82. Putatis, fratres, infelicitatem saeculi meliendam esse, & feli-
citatem non meliendam; imo verò felicitas frangit, quem
infelicitas nulla corrumpit; Nunc autem hic consolatur,
tu verò cruciaris, versa sunt vices; Diviti pro temporali-
bus gaudiis cessit cruciatus aeternus; econtra Lazaro ex
transitorio dolore solatium obvenerit perpetuum. Belle hic
In Decla- S. Bernardus: Quid dicemus ad haec, si tatis finis, & tate
mationis: iudicium, ut extrema gaudii luctus occupet; nunquid
non preferenda sunt in hoc saeculo mala bonis, quippe
nec illa vera bona, nec illa vera mala esse, manifestum. Ve-
ra potius sententia Salomonis: Melius est ire ad domum
luc-

luctis, quam ad domum convivii: unde & Magnus 445.
Gregorius dixit: Pravi quique, dum temporali honore ^{Epist. 5. ad}
suffulti foris videntur surgere, intus cadunt, & cum in ^{Theotricum.}
hac vita gloriam percipiunt, quam relinquit, ab illa ca-
dit, quae post hanc vitam venit, & quidem sic à Deo
redargutum Divitem intelligere possumus cum S. August. ^{Ser. 227.}
dicente: Quid faciam tibi? elemosynas non fecisti, quae ^{de Temp.}
peccatorum tuorum poenas exstinguere: interveniant
pro te pauperes, & quidquid petieris, dono. & ut S. Chry- ^{Serm. 66.}
sologus ait: Dives, qui participem pauperem in bonis pre-
sentibus audire contempsit, in futuris compaudentem pau-
perem non meruit invenire.

Inter nos chaos magnum
firmatum est, seu invincibilis distantia, non tam ma-
terialis, quam moralis, seu à morum praeteritorum diffe-
rentia, praesentisque sortis disparitate omnis expertis co-
municabilitatis: hoc quae iustissime à Deo firmatum, si-
ve statutum est, ne horrore ullo beatorum minueretur
gloria, aut huius vel à longe visione reproborum aliqua-
tenus temperaretur tristitia: unde habet S. Augustinus: ^{in Ps. 116.}
Tolerabilis quosdam excepit damnationem in quo-
rundam comparatione legimus; alicujus verò mitigari
eam, cui traditus est poenam, vel quibusdam intervallis ha-
bere aliquam pausam, quis audacter dixerit, quandoqui-
dem unam stillam dives ille non meruit. & S. Bernardus: ^{E. 4. s. 6.}
Ibi ^{2 p. probat}

446. *sibi, dicit, appetitus erit semper appetibilis, & nunquam
attingibilis ad id quod appetet, & alibi hanc profert
in Declam: monitionem: Expensis tibi ebrii, & flete, terribilis e-
nim Deus in judiciis super filios hominum... Neque enim
ad hoc nos de paradiso voluptatis animadversio divina
ejecisse videtur, ut alterum sibi hic paradisum adinventio
humana pararet. Homo ad laborem natus, si laborem reli-
git, quid respondebit ei, qui misit eum, qui instituit, ut la-
boraret.*

*Ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint,
neque inde hinc transmeare: quia utique in inferno nul-
la redemptio est à malis, & in celo nulla à bonis cessatio,
aut remissio; aeternitas utrimque prominet, ita ut nec ulla
damnatis restet spes evadendi, nec gloriosis timor amittendi:
hinc bene dixit Inertius: Perisse semel, aeternum est, at-
que post hanc vitam, ut ait Ecclesiastes, ibit homo in do-
mum aeternitatis suae. Et quidem, ut loquitur S. Epiphanius,
Decl: 12. 4. Si aeternorum aliquando tormentorum erit finis, sanè
Orat: de
Jud: Judicium
& vitae aeternae; si autem de vita hoc accipere, & statuere
nolumus, quoniam pacto, quæso, rationi consonum esse po-
terit supplicii aeterni finem proponere velle, cum aeterni
adjectio æqualem in utrisque vim habeat; & S. Augusti-
nus ait: Dicere autem in hoc vno eodemque sensu, vi-
ta aeterna sine fine erit, supplicium aeternum finem habe-
bit, multum absurdum est, cum Christus in eodem ipso lo-
co, in vna, eademque sententia dixerit utrumque comple-
xus*

xus sic ibunt isti in supplicium eternum, iusti autem ^{447.}
in vitam eternam; Quare Luca Burgensis utamur con- ^{in cap: 25.}
silio: Quid non faciat homo, ut eternum beatus evadat ^{Matth:}
miseriam eternam: parum est, quidquid aut magni faci-
at, aut patitur in tempore, quod finitur, modo bene sit
ipsi illo in tempore quod non finitur. Atque cum
S. Chrysostomo concludamus: Cum igitur quæ vide- ^{Hom. 9. in}
tur, temporalia, quæ autem non videntur, eterna, ^{2. ad Cor.}
ad hæc oculorum aciem intendamus; & si suave est
quod præsens est, est minime tamen perpetuum, at
verò ea acerbitas, quæ ex hac suavitate nascitur,
ejusmodi est, ut nec finem habeat, nec veniam. ~

S. VI. Instat Dives, & ab Abrahamo concluditur ~

Textus: Rogo ergo te pater, ut mittas eum in domum patris mei.
Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne et ipsi ve-
niant in hunc locum tormentorum. Luc: 16. v. 27. 28.
Ait illi Abraham: habent Moysen, & Prophetas, audiant
illos. v. 29.
At ille dixit: si quis ex mortuis ierit ad eos, penitentiam
agent. v. 30.
Ait autem illi: si Moysen, & Prophetas non audiant, neque
si quis ex mortuis resurrexerit, credent. v. 31 ~

Doctrinalis admodum hic subicitur inter Divitem &
Abraham altercatio, qua ille jam omni spe propriae
liberationis destitutus, postulat, ut Lazarus mittatur
ad eos quos in mundo propinquos reliquerat, ut eis de
pes-

448. pessima sua sorte faciat certiores, unde illi tantum si-
bi damnum precaveant; sed Abrahamo respondenti,
illis ad saluationem satis esse legis scriptæ obseruan-
tiam, Doctorum que & prædicatorum doctrinam, instat
fortiori hoc pacto commouendos, si ea à rediuvivo audie-
rint: quod falsum testatur Abraham significans ordina-
riis dubitantes à Deo ordinatis mediis, nec extraordina-
riis ex pertinacia rectè usus

Rogo ergo te pater, ut
mittas eum in domum patris mei, nihil pro se rogans
impetraverat, an ergo suis saltem propinquis superstitionibus
aliquam pro cautione monitionem obtinere valeat, nunc
tentat, non sane jam ex bono quodam charitatis, aut
benignitatis affectu, quo damnatus capax non est, sed ut be-
nè Cajetaniis, ex affectu superbiæ, quod sic declarat dicens:
Videbat enim dives multos saluari, & propterea appetebat
suos fratres evadere miseriam, ut vel sic in suis fratri-
bus exultaretur. Atque sic in malum alio modo vertit huc

Divitis affectum S. Nicænus: Dives autem ait, tanquam
visco vitidam, carnali vita, etiam post mortem adhuc adhe-
ret, adhuc ei cura caro, & sanguis erat, S. Ambrosius:
Dives iste servus magister esse incipit, cum nec jam discē-
di tempus habeat nec docendi, S. Augustinus: Voluit
subveniri fratribus suis semper vecors, sero misericors,
Nam, ut ait S. Gregorius: Omnis peccator prudens erit
in

L. De anima
& Resurrex.

Ser. 140. de
Temp.

L. 14. Mor.
c. 31.

in pœna, qui stultus fuit in culpa, quia ibi pœna tor-
quente exigitur, ut sapiat, qui hic excoecante se superbia
desipiebat.

Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis
ne & ipsi veniant, sed citr Lazarum ad eam postulet le-
gationem, audiamus à S. Augustino: Quia, inquit, non im-
petraverat paululum se refrigerari, multo minus credidit
relaxari se posse ab inferis ad prædicationem veritatis; inde
Lazarum petit mitti ad fratres suos, quia sensit se indig-
num qui testimonium perhibeat veritati. Aliter S. Chry-
sostomus dicens: Dives Lazarum ad domum patris sui
non misericors, sed miserandus invitat, quem toto tempo-
re substantiæ miseratione suis incumbentem januis non re-
cepit: agit infelix, ne videat felicem. & S. Gregorius
dicit: Qui ad doloris sui cumulum propinquitum abse-
ntium meminuit, constat proculdubio, quia ebs ad augmen-
tum supplicij paulo post petiit etiam præsentem videre.
Petit autem, ut testetur illis, ubi Euthymio teste insi-
nuat, quod sicut ipse mortem, ita illi pro fabulis ducunt
minas, quæ in Scripturis habentur de futuri sæculi sup-
plicij: & propterea solam voluptuosam vitam sequun-
tur.

In hunc locum tormentorum, ubi iterum miser
suos protestatur cruciatus, unde quaque se torquentes, &
ambientes, vocatque locum tormentorum, ubi nullus ordo
sed horror inhabitat sempiternus: est enim ille locus,
ut

450. ut rectè Bellovacensis dixit: Formidanda suppliciorum, ac miseriarum diversitas innumerabilis, acerbitas intolerabilis, & æternitas interminabilis, Profectò ex Innocentio III. Omnis locus reprobis est penalis, qui semper secum defert cruciatum, & ubique contra se tormentum incurrit, & in presenti casu sic dicitur in Luc: 16. currit B. Albertus Magnus: Vidit (ille Dives) Abraham, & Lazarum: hos duos specialiter ad sua vidit cumulum damnationis; unum quidem, comparatione cuius damnatus est, alterum autem, quem contempsit, Tandemque S. Antoninus sic loquitur: Petebat mitti Lazarum ad fratres suos, ut agerent penitentiam, ne irent ad locum tormentorum, quia sibi majus parabatur supplicium ex damnatione fratrum; sicut enim ex multitudine, ubi est ordo, resultat pulchritudo, quæ delectat; ita, ubi non est ordo, quanto major multitudo, tanto major confusio, & afflictio in eis.

Ait illi Abraham: habent Moysen, & Prophetas, audiant illos. id est, ut quid illis Magistrum postulas, qui libros Legis, dicta que habent Scripturam, quibus si obediant, sufficit; & quidem Sacri Libri & Scripturæ lumen sunt, quo vitæ nostræ gressus debemus dirigere; unde Regius Psalter dixit: Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitæ

tis meis, sed verò, ut ait Titus Bostrensis, quia dives ^{451.}
ille Proprietas nullo prorsus fructu audierat; quæ ab illis ^{Apid}
proditæ extabant, & propalam contempserat, fabularum ^{à lapide}
que loco habuerat, ex ea re conjecturam faciebat, suos
quoque fratres ita comparatos esse, unde claret, quod
dixit S. Chrysostomus: Quod sicut ipse fuerat affectus, sic
opinionem habet de fratribus suis; & quidem, qui ex Deo ^{Joan: 8. 47.}
est verba Dei audit, ita ut si quis juxta hæc exacte opere-
tur alio ad salutem non indigeat, juxta illud S. Ambro- ^{Ser. 20. in}
sii: Evangelium non solum fidei doctrina, sed etiam mo- ^{Psalmos.}
rum est magisterium, & speculum conversationis; & S. Gre- ^{S. 2. Mor:}
gorius, Scriptura sacra dicit mentis oculis quasi quoddam ^{C. 1.}
speculum, ut interna nostra facies in ea videatur: ibi enim
fæda, ibi pulchra nostra cognoscimus; Hinc hortatur S.
Augustinus: Nos itaque sic audiamus evangelium, qua- ^{Tract: 30.}
si presentem Dominum; sursum est Dñs, sed etiam hæc ^{in Joan:}
est veritas Dominus;

Sed si quis ex mortuis ierit ad eam
pœnitentiam agent, replicat Dives miracula postulans
atque prædictam Evangelii scriptæ que Legis Efficaciam
sic impie negans, sed verò, ut optime S. Cyrillus Alexand: ^{S. 12. in Joan:}
supervacaneum est firmiter credentes voce Angelorum
doceri, & bene Rupertus: Ibi tantum divina præposu- ^{in Jo: 4. 31.}
letur potentia, ubi humanam constat deficere industriam,
alioquin contra illud videbuntur facere præceptum: Non ten-
tatis

452. tabis Dñm Deum suum: unde & Christus Dñs requ-
lum illum modicae fidei arguit dicens: Nisi signa & predi-
joan. 4. 48. cia videritis, non creditis: ubi, inquit S. Chrysostomus, sua-
det, non signa nobis, sed doctrinam ipsius attendendam,
Quare, ut ait S. Gregorius: Dñus, qui rogatur, ut vadat,
Rom. 28. in Evang. quia non desit, ubi invitatur, inditat: solo jussu salutem
reddit, qui voluntate omnia creavit. Demum Theophy-
lactis: Nunc, inquit, nihil tam utile est, ut scripturatum
diligens scrutatio... eis qui scripturas probe scrutantur, ni-
hil potest illudere... illis igitur credendum, & de mortuo-
rum suscitatione non curandum. Habemus enim (S. Pe-
2. Pet. 1. 19. tro docente) firmiorem miraculis propheticum sermonem,
cui benefacimus attendentes, quasi lincernæ lucenti. Ait au-
tem illi (Abrahamus) Si Moysen, & Prophetas non audiunt,
neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent, & sequitur
ex dictis: si enim Verbo Dei, seu sacris Scripturis & doc-
trinis, etsi, ut diximus, firmiores sint, efficaciores, atque in-
fallibiliores, non credit quis, quomodo ex signis & mira-
culis credent, quæ Theophylacto teste, apparenter facere
supra. potest etiam diabolus, ut seducat imprudentes: hinc S. Zeno
serm. de Resurr. sic dixit: Habent Moysen & Prophetas, quibus si non
credunt, neque illi, qui hinc missus fuerit, credituri sunt,
evidenter ostendens, non in oculis esse carnalibus verum,
sed in fide credentium constitutum. Ubi etiam redar-
guenda

darquenda venit quorundam peccatorum duritia, qui ^{453.}
nullis emolliuntur. Sapientium monitis, reprehensionibus, aut
adhortationibus, de quibus sic ait S. Gregorius: Plerumque ^{S. 11. Moral. cap. 5.}
fit, ut cum audientis cor, exigentibus culpis, Dei gratia non
repletur, incassum exterius à predicatore moneatur, quia
multum est os omne, quod loquitur, si ille interius in corde
non clamet, qui aspirat verba, qua audiuntur, S. Cyrillus ^{L. 2. c. 55.}
dicit: Recusat omnis, qui male agit, lucis illuminationem,
non quia malorum eum pudeat, pigeat que (salvaretur
enim si id esset) sed quia ignorare meliora mavult, ne
quotidie stimulis, quotidie peccans exagitetur, & ratio
est, quam affert Chrysologus dicens: Aufertur pudor, ^{Serm. 126.}
violatur innocentia, verecundia tota sepelitur, impius,
cum in profundum venerit peccatorum, contemnit. At ^{Prov. 10. 3.}
que in tot Divinis illius precibus ad Abraham non exau-
ditis illud aliud dictum abunde verificatum adverte: Qui
obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse cla-
mabit, & non exaudietur.

Ad calcem hujus Historia
& Parabola deducamus cum Apostolo: Ergo dum ten- ^{Galat. 6. 10.}
pus habemus, operemur bonum: quia sane, ut ait ^{Eccl. 9. 10.}
Ecclesiastes: Nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scien-
tia erunt apud inferos: quare sic irridet S. Bernar-
dus, seu potius inveiens admonet obduratos peccatores
cum ait: I ergo tu, & in medio gehennae expectato sa-
lutem, qua jam facta est in medio terra. Quam tibi
som-

454. sompnias proventuram inter ardores sempiternos
facultatem veniam promerendi, cum jam transiit
tempus miserandi: Non descendit ad inferos sanguis
qui effusus est super terram: biberint omnes peccato-
res terræ, non est quod sibi ex eo vindicent dæmones
ad resinguendum focos suos, sed neque homines socii
dæmonum: à quorum societate nos liberet Dominus
ille qui quantum in se erat salutem nostram ita effica-
citer dignatus est operari

Caput XII. ~

Phariseus, & Publicanus

Hanc Christus Dominus, & Magister protulit Para-
bolam de Phariseo, & Publicano, quasi utriusque
efformans antithesim, ubi primus superbiam pre se
fererat maximam, humilitatem secundus profundissi-
mam, multasque interjectim docet in ea virtutes sectan-
das, notat atque plura notat fugienda vitia; ut in-
de exacta eruaturs christiana pietas, & spirituum non
obscura acquiratur discretio: hinc ad singula pro-
posse attendamus, ut debitum, & à Christo exactum
fructum animabus nostris deducamus

S. I. Ad quos Dñs sermonem hic dirigat?
Textus: Dixit autem ad quosdam, qui in se confidebant tanquam
Justi. Luc. 18. 1. ~

Postquam Christus Dñs mortem funestam Divitis illius Epulonis proposuisset, ut vitia gula, superbiae, & avaritiæ vitanda, declararet, ab iisque saltem ex pena subsequuta deterreret, ut ut & ad peccata vitanda omnino necessaria est oratio, gratia que imploratio, in hac modum servandum demonstrat. In instanti Viduae deprecatione exaudita. mox que in presenti Parabola de Pharisæo, & Publicano, quaedam ^{ut dicitur} virtus que orationis efformans antithesin, ut juxta se posita contraria melius elucescant, ceteri clarius que sectandæ virtutes innotescant et vitia detestanda: quam Parabolam, ut Medicus Sapiientissimus in medelam omnium dirigit, curativam utique illorum quibuscum loquebatur, utpote qui jam sibi ultro arrogantes ceteros despiciebant, sed & reliquis omnibus in preservativam, ut vitia illa quæ ex Dei gratia necdum contraxerint diligentius in posterum declinent.

Dixit autem ad quosdam, quos innominatos voluit Dominus, & in hoc maximum discretio- nis & charitatis exemplum præbens, cum de perversis agit nomen eorum relicendo, dum autem justos laudat istorum nomina declarando, ut videre est in Nicodemo, Simone leproso, imo & jam notavimus in Divite illo innominato,

456. & paupere Lazaro dicto: super quo notavit Dida-
in Luc. 16. cus Stella, dicens: In quo docet, ne, quotiescumque vi-
tia alicujus narramus, auctorem nominemus, ne ali-
qua infamia inde illi sequatur; & Noster Salmeron-
Tom. 7. hic ait: Prudentia fuit, neminem in singulari notare, fu-
gienda est enim fratris infamia. Si malueris cum
Alberto Magno sic textum intelligere: Ad quosdam no-
mine indignos propter malum meritum ipsorum, jux-
ta illud: Nec memor ero nominum eorum per labia
mea.

Qui in se confidebant tanquam justis: En nomen
illorum, vel potius infirmitatis ipsorum, cui medenda pi-
ssimus incumbat Dominus: erant Pharisei vani, & su-
perbi, & ex suis operibus laudem exquirentes illius omni-
no immemores, quod incusat Apostolus: Non quod suffi-
cientes simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis,
sed sufficientia nostra ex Deo est; hinc de illis ait Hugo
2. Cor. 3. 5. Cardinalis: Non erant vere justis, cum nullam haberent
justitiam, quia non habebant humilitatem, sine qua ni-
hil placet Deo; imò de se ita confidentes lapsibiles maxi-
me obnoxii sunt iuste id permittente Deo qui superbis
resistit: unde habet Theophylactus Idcirco permisit Chri-
stus Petrum cadere, ut doceat, ne quis in seipso confidat
sed in Deo; dixerat enim Petrus: Et si omnes scandali-
zati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor. Infe-
ramus cum Tertulliano: Utilius ergo est, si speremus,
Hic. Math. 26. 31. Hic. De cultu
fumin:

nos posse delinquere: sperando enim timebimus, timendo ⁴⁵⁷
cavebimus, cavendo salvi erimus.

Et aspernabantur ca-
teros, quod est subsequens superborum vitium ac de se
presumentium, ut alios nihili pendant, qui solum sibi at-
tribuunt: & quid mirum, si & Deum ipsum audacter con-
temnunt, ut bene Theophylactus dixit: Est superbia Dei
contemptus, quoties enim aliquis non Deo, sed sibi descri-
bit bona quæ facit, quid est aliud, quam Dei negatio? un-
de è contrario juxta S. Basilium, Humilitas quidem ea <sup>in Reg. Greg.
interp. 190.</sup>
est, cum quis ceteros omnes seipso superiores existimat,
& quidem ut ait S. Thomas Villanovanus, Omnibus se in- ^{Conc.}
feriorem exhibens, neminem contemnit, nemini se præfert,
majoribus cedit, æqualibus se subjicit, inferioribus adæ-
quat. & S. Gregorius: Vera justitia, inquit, compassionem <sup>Hom. 14.
in Evang.</sup>
habet, falsa indignationem, quamvis & justi soleant rec-
te peccatoribus dedignari: sed aliud est, quod agitur typo
superbiæ, aliud quod zelo disciplinæ. Audi Isaiam di-
centem: Vae qui spernis, nonne & ipse sperneris? cum
fatigatus desieris contemnere, contemneris.

Parabolam
istam, seu similitudinariam historiam, quibus clemen-
tissimus Magister suavi methodo sibi attentos reddebat au-
ditores: unde S. Hieronymus testatur, Familiare fuisse, <sup>Inc. 14.
Math.</sup>
Syris, & maxime Palesinis ad omnem sermonem suum
parabolas jungere, ut quod per simplex præceptum
ab

458. ab auditoribus teneri non potest, per similitudinē
in Matth. 18. exempla que tenentur, & Lucas Burgensis ait: Paraboli-
lis quidem pii, & vera disciplinae cupidī Discipuli in quā
& si qui alii hujusmodi in turba erant, excitarentur ad
inquisitionem veritatis, ut in aliud tempus declarā-
dæ veritati opportunius attenti redderentur; tot etenim
mediis qui mundum redimere venerat utebatur ad eo-
rum qui in mundo erant salutem, ut jam solo exemplo,
jam simul & multipliciter id procuraret etiam verbis,
unde præclarum hoc eruit documentum Dionysius Car-
thusianus dicens: Christus etiam passione instante à
predicationibus, & sanctorum increpationibus non cessavit,
quo docemur, ne timore mortis, aut cujuscumque in-
commodi cessemus à spiritualibus actibus debitis: per
quod etiam quorundam increpatur pigritia, qui dum
benescunt, exponunt se otio, & corporali quieti, dum ad-
huc gregi sibi commisso, ac aliis multis possunt prodesse,
& profectò, ut ait S. Augustinus, Panis noster est ver-
bum Dei; quod quando audis, aut quando legis, mandu-
cas: quando jam recogitas, ruminas, sed ex superiori
Dionysii documento caveamus quod recte monet Au-
gustinus de Palatio, cum ait: Fiteor ideo rivos parari in
in Matth. Ecclesia Dei fructus, quia qui seminant, non semen Dei,
sed suum seminant, non seminatur semen habens efficaciam
ex Deo, ex charitate, ex spiritu, sed ex studio, & elo-
quentia humana, S.

I. II. De quibus sit sermo in hac Pa-^{459.}
rabola?

Textus Duo homines ascenderunt in templum, ut orarent,
Unus Pharisæus, & alter Publicanus. Luc. 18. V. 10.

Loquitur præsens Parabola, de duobus, & conditione,
& intentione maximè diversis hominibus; unus erat
Pharisæus, nempe de iis, qui foris habebantur ut docti,
bonæque conscientie homines; alter Publicanus Pu-
blicanus, ex iis e contra qui & exosi erant, nulliusque,
aut exiguæ reputabantur conscientie: at verò vice
versa illè inhil & superbus, & dolosus; hic autem humi-
lis & sincerus erat. Uterque ergo simul ascendit in
templum, quod in alto monte situatum erat, atque
in hoc externo actu pares convenisse significatur, ut
nempe orarent quod est eo loci destinatum proprie
exercitium, cum templa Christus domos orationis
dixerit: quantum tamen unius, ab alterius oratio-
ne distaverit postea examinabimus.

Duo homines,
Et numero, sed magis intentione, aliis que operan-
di modis, et motivis distincti; in quo sanè humana ma-
litià à fine creationis hominis declinat, ut bellè s. Ber-
nardus redarguit dicens: Quid indecentius, quam cur-
vum recto corpore tenere animum? perversa res est,
& fœda, lutelum vas, quod est corpus de terra, oculos ha-

Ser. 24.
in Cant.

460 habere sursum, caelum liberè suspicere, caelorum que
luminaribus oblectare aspectus, spirituales vero ce-
lestem que creaturam, suos e contra oculos, idest inter-
nos sensus, atque affectus trahere in terram deorsum;

Matth: 6. Et sicut dicente Dño, Nemo potest duobus Dñis ser-
uire, sic & duo, & quotquot sunt homines uni Deo servire
Rom: tenentur, idem hancque est Dominus omnium, testè Apo-
stolo; cum quo Dño qui non est, contra illum est, & Dia-
boli servituti miserè se subijcit: hinc S. Bonaventura
Serm: 1. dicit: Deo servitur vigilando in custodia contra diabolum,
in dñic. diabolo servitur dormiendo in negligentia contra Deum.
14. p. pent. Deo servitur ascendendo de vitio in virtutem usque
in caelum, diabolo descendendo de vitio in vitium usque
in infernum. ~

Ascenderunt in templum, multiplex con-
siderari potest ascensus in templum, ita ut quorum
idem est materialiter, longè diversus est moraliter
vel ad quævis bona opera accessus, cujus bonitas &
malitia à finium intentione petenda est: hinc S. An-
Rom: 1. 9. selmus super illud Apostoli: Testis est mihi Deus, cui
servio in spiritu meo, dicit: in spiritu meo, idest in
affectu mentis meæ, quia non per simulationem, sed
quidquid foris erga servitutem ejus operor, hoc intus
in Rom: 13. in voluntate cordis similiter facio, S. Antonius de Ba-
post Trinit: drua dicebat: Basis omnis intentionis nisi in Christo sit
solidata, totius operis fabrica minatur ruinam, &
ruina

ruina illa erit magna: jmo quanti ad operis qualitate^{461.}
tatem moralem faciat intentio perspicue cognovit
ipse Seneca, qui dixit: Non quid fiat, aut quid detur^{L. 1. de bene-}
refert, sed quia mente: quia beneficium non in eo quod^{fic: c. 6.}
fit, aut datur consistit, sed in ipso dantis, aut facientis
animo. & quod ait S. Gregorius: Omne quod datur Deo^{L. 22. Mor: 68.}
ex dantis mente pensatur, ac demum Cassianus: Non^{Coll: 6. c. 9.}
provenhis, inquit considerandus est operis, sed operantis
affectus. D

Ut orarent, hoc proprium in templis opus, u-
bi Deus specialiter consiliat, hominum audire postulata,
& exaudire, dummodo tamen debite oratio exerceatur,
hoc est humilitate & charitate, velut alis duabus suspi-
ria atque desideria in calum evolent, uti discurrit S.
Laurentius Justinianus dicens: Humilitas, & charitas^{De casti-}
spiritalis orationis sunt alae, quarum remigio us-^{Conub: c. 22.}
que ad interiora ingreditur velaminis, ubi Verbum
in sinu residens paterno aeterna virtute generatur,
Tertullianus autem dicit: Cum modestia & humilitate^{De Orat: c. 13.}
adorantes magis commendamus Deo preces nostras,
& iterum Magnus ille Venetiarum Artistes ait: Eo mens
in oratione erit alacrior, & in contemplatione sublimior,
quo in se exiterit abjectior, atque humilior. D
Unus
Pharisaeus, Quia essent Pharisaei sic describit Dionysius^{Apud}
sillus Mansi hic

462- sius Carthusianus: Pharisei erant religiosi iudeorum,
 sicut nunc Monachi Christianorum; erantque Pharisei
 ab alijs in habitu, in observantijs nullis, cultu religio-
 nis distincti, propter quod dicebantur Pharisei, id est
 divisi, eratque secta eorum inter iudeos celebris.
 Orat. 35. S. Basilius Seleucus dicit: Phariseus professione, vir-
 tutis magister, legis explicator, lingua Moysis & ca-
 thedrae successor. Verum hos Phariseos gentem fuisse
 superbam, & maximè hypocrisis deditam & sapis-
 simè declarat S. Scriptura, & sic describit S. Hiera-
 nymus: Pharisei, inquit, totum lustrantes orbem
 propter negotiationes, vel diversa lucra à discipu-
 lis captanda, quasi per imaginem sanctitatis, stu-
 dium habebant de gentibus facere proselytum, id
 est, advenam, & incircumcisum miscere populo
 Dei; unde huic accidit quod de Hippocrytis ad-
 vertit idem Doctor Maximus: Quamdiu, dicit, ho-
 mines nos putant sepulchra dealbata, qui intus
 sumus pleni ossibus mortuorum, videmur aliquid
 habere munditiæ; cum autem patuerit, quod oc-
 cultum est, auferetur universa casaries, & fœda cal-
 vities omnibus apparebit; juxta illud: Decalvabit
 isa. 3. 13. Dñs verticem scillarum Sion, & Dñs crinem earum
 nudabit.
 Et alter Publicanus, longe diversus à Pha-

Pha

Pharisæo, eo quod, ut ait S. Bonaventura, Pharisæus ^{463.} apparenter bonus erat; Publicanus erat ^{Apud Mansi hic.} palenter malus, quia Publicani dicebantur exactores vectigalium publicorum, & citatus Basilii, Publicanus, ait, ipso ^{vbi supra} vite, morum que instituto accusabatur, qui curam ceperat vectigalium, plura concupiscendi licentiam, implacabilem rapacitatem, atrocitatem, legibus pro armis utens, vi insidiantem terrâ, marique solventibus. De Publicanis Plutarchus scribit: Vectigal conducere pro bro ducunt; Ulpianus jurisconsultus dixit: Quanta ^{Apud Natalium Alex: in Evang:} avidacia, quanta temeritas sint Publicanorum faciones, nemo est, qui nesciat; Maimonides eos vocat Homines, de quibus præsumitur, omnes eorum opes per rapinam congestus esse. Ecce quomodo inter se differabant isti duo Pharisæus, & Publicanus: unde sic de iis habet Simon de Cassia: Erant isti duo, sed neque ^{L. 6. c. 27.} voluntate, aut intentione coibant in unum; alter sibi placens, alter sibi per omnia displicens: sed sibi placens, Deo displicens factus erat; & sibi displicens, Deo humilitate placebat.

S. III. Orat Pharisæus

Textus: Pharisæus stans, hæc apud se orabat: Luc. 18. v. 11.
Deus, gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri hominum
raptores, iniusti, adúlteri —
Vult etiam hic Publicanus. Ibidem —
ieiunio bis in sabbato, decimas do omnium qua possideo. V. 12.
Cum

464. Cum duo illi homines unâ pervenissent in templi oraturi, primum hic describitur arrogans Pharisei deprecatio, qui non modo stans, sed erecto vultu, cum Deo vocales gratias agit, proprias, sibi complacens, laudes enumerat; ceteros omnes contemnit eorum defectus propalans, & contumeliosè cunctos presenti Publicano attribuens: unde oratio hæc qua parte gratiarum continebat actionem, bona recta que erat, ut loquitur Lucas Burgensis; ex alia verò parte omnino reprehensibilis erat, tum quia ordinabatur ad inanem sui ipsius jactantiam, tum quia nihil petebat, nec supplicabat Deo, cum tamen hæc sit præcipua orationis pars: non ergo reprehenditur Phariseus, quod Ecclesiam frequentarit, quod orationibus, elemosynis, aut jejniis vacet, neque quod Deo gratias agat, sed quia in his, & similibus inaniter, & jactabundè sibi complacuit; hoc namque agendi modo omnia sua irritavit merita, & exosa Deo reddidit opera, utpote nulla charitate informata, ubi & absentium exaggerabat peccata, & presenti Publicano impropèrè insultabat.

Phariseus stans, in ipso corporis situ suam & elationem & superbiam demonstrat, quia hic non, ut postea de publicano, additur quod non elevaret oculos, sed potius videtur contrarium supponi

poni, imò & inferri ex sequenti ejus oratione. Oculos 465.
verò sublimes inter illa septem primum odit Deus Prov. 6. 17.

hinc Hugo Cardinalis ait: ipse situs corporis exprimit hic.
elationem mentis, idest superbiam. Theophylactus: Os-
tendit autem Dominus, inquit, ut per stationem, ejus super-
biam, & humilitatis inopiam cognoscamus; humilis enim
viri est, & aspectu humiliari; hic autem & habitu, &
gestu superbus agnoscitur, S. Basilius Selenensis idip- orat. 35.
sum sic explicat: Stabat oculis, ac ore obversus cum

Deo sermoinabatur; in nubes se raptum iri propemo-
dum sperabat, ut in calo cum Deo colloqueretur, Belle
tandem Venerabilis Beda dixit: Ecce Pharisæus ad
exhibendam abstinentiam, ad referendas Deo gratias o-
culum habuerat, sed ad humilitatis custodiam non ha-
bebat: & quid prodest, quod contra hostium insidias pe-
ne tota civitas caute custoditur, si unum foramen
apertum relinquitur, ubi ab hostibus intretur?

Hæc
apud se orabat, verè apud se, non apud Deum, cu-
sine humilitate oraret, sine qua impossibile est ut
oratio ad Deum ascendat, callos ve penetret, ut ha-
bet S. Gregorius dicens: Oratio hominis placentis sibi Apid
Higor. cad:
non ascendit ad Deum; & S. Basilius per hæc verba:
Cum preces ejus debuissent ad calum ascendere, inanis tom. 1. hom.
22.
meritorum gloriatio eum deprimebat, & faciebat, ut
apud

466. apud se esset, & jansenius sic ait: Bene sanè apud
cap: 29. se orasse dicitur, quia non orabat apud Deum, qui
ejus orationem non audivit, nec approbavit. Tandè
ea verba sic explicat Albertus Magnus: Reprehen-
ditur, quod apud se orabat, non apud Deum; apud
se enim orat, qui se, & quod sibi placens est orat; a-
pud Deum habet orationem, qui totam suam peti-
tionem Deo committit. D

Deus, gratias ago tibi, quia
non sum sicut ceteri hominum. nullam SS. Pa-
tres in hac gratiarum actione agnoscunt superbiam,
quod, etsi gratias ageret, non Deo, sed sibi, bona accep-
ta referret, unde ait S. Bernardus: Gratias agit, non
quia bonus, sed quia solus; non tam de bonis quæ ha-
bet, quàm de malis, quæ in aliis videt; item: Nondum
de sub trabem ejecerat, & festucas in oculis fratrum
enumerat, Pharisaum sic increpat S. Chrysostomus: Quo-
modo sententiam de omnibus hominibus, cum te jactas, de-
disti? si homo es, casibus plenus es: Agnosce miser, quia
caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus
carnem: hæc enim invicem sibi adversantur, ut non ea
quæ vis facias: quomodo ergo non es sicut ceteri ho-
mines, cum te ipsum non videas, quid sis, sed eum
optimè concludit Albertus Magnus hoc dilemma te:
Juxta Aristotelem: qui non est sicut homines, aut
ali-

De grad:
Humilit:

In 26: 39.

aliquid melius est omni homine sicut Deus; aut aliquid ^{468.}
vilius omni homine, sicut bestie, mox subsumit: Deus is-
te non est: ergo in bestiam est conversus: de hoc igitur
shulus gratias agit.

Raptores, injusti, adulteri, hic vitia
hominum frequentiora, forte & graviora exprimit se ab
omnibus eximens falsissime, qui in eo ipso injustus erat Dei
gloria raptor, & quasi Divini thori invasor audacissimus:
unde ut loquitur Eusebius Gallicanus, Odibile fecerat sa- ^{Ser: 6. De}
crificium orationis suae fectore jactantia, quam ut ca- ^{Oratione.}
veamus in bonis admonet S. Augustinus dicens: Ne nobis ^{in Pl: 102.}
contingat, quod gallinis, quae mox ut ova pepererunt,
clamore suo dominos excitant, qui ova edita illis au-
ferunt, & Discipulus ejus S. Prosper: Vigilant, inquit, ^{Epist: 84.}
tentatoris insidia, ut ubi proficit devotio, subrepat ela-
tio: & ut homo de bono opere, in se potius, quam in Dño
glorietur, S. vero Chrysostomus: Et si ait, quis innumera ^{Hom: 31.}
bona fecerit, virtutem que omnem absolverit, si tamen ^{in Geni}
magnum quid de se sentit, maxime omnium miserabilis
est, & miser, item alio in loco: Sed sive temperantiam ^{Ho: 6. hom: 7.}
dixeris, sive virginitatem, sive pecuniarum contemptum, ^{de animi humil:}
sive quidvis tandem, omnia impura, detestanda, & exe-
cranda sunt, si animi humilitas desit.

Velut etiam hic
Publicanus, En quomodo audacter judicat, & condemnat,
cujus cor non noverat, & aliunde qui secum in idem bo-
num

468. bonum opus convenerat, quod sic ponderat Didacus

Apost. Mansi hic *indiciis* *temerè* *damnabat,* *digito* *que* *ostendens* *Publicanum* *traherat* *in* *exemplum* *accusationis* *sue:* *in* *quo* *istius* *perspicuè* *cernitur* *impietas,* *quia* *non* *modo* *se* *jactitabat,* *sed* *etiam* *alios* *vituperabat.* *Datur* *hic* *perpendenda* *temerarii* *judicii* *malitia,* *&* *pravitas;* *est* *que* *juxta* *S. Bonaven-*

in similibus *Amor. 2. 10.* *suram* *occulta* *pestis,* *sed* *gravissima,* *quæ* *Deum* *figat,* *&* *fraternam* *lacerat* *charitatem.* *Hæc* *enim* *ex* *Apostolo*

1. Cor. 13. 6. *Non* *cogitat* *malum,* *S. Bernardinus* *Senensis:* *judicium* *temerarium,* *dicit,* *est* *signum* *incompassionis,* *&* *impietatis,* *quia* *cum* *quodam* *contemptu* *tulit* *mordet,* *&* *corrodit* *alio-*

7. 2. 1. 4. a. *3. c. 3.* *rum* *vitam;* *&* *eo* *ipso* *quod* *sic* *judicantur,* *eis* *irreverentia,* *&* *contumeliosa* *irrogatur;* *hinc* *S. Thomas* *sequens* *2. 2. 9. 60.* *a. 2.* *ex* *glossa* *consilium* *præbet:* *Si* *suspiciones* *vitare* *non* *possumus,* *quia* *homines* *sumus,* *judicia* *tamen,* *idest* *definitivas,* *&* *firmas* *sententias* *continere* *debemus,* *sed* *Pharisæus* *non* *modo* *timere* *judicavit,* *sed* *&* *judicium* *contumeliosè* *expressit;* *quod* *est* *gravior* *proximo* *injuria,*

in Matth. 9. *N. 22.* *de* *qua* *sic* *Paulus* *de* *Palatio:* *Quam* *sit* *grave,* *inquit,* *in* *alium* *jactare* *contumeliam,* *ex* *te* *ipso* *disce,* *quam* *eam* *gravatè* *patiaris,* *secundum* *illud:* *Quod* *tibi* *non* *vis* *fi-*

Ex Tobia 4. *eri,* *alteri* *nè* *feceris.* *Jejuno* *bis* *in* *sabbatho,* *Negativis* *propriis* *laudibus,* *positivas* *jactantius* *addit,* *&* *quidem* *a* *jejunio* *facit* *principium,* *ut* *qui* *gulam* *frenare*

novè-

novisset, facilius alios appetitus inordinatos superasse ^{469.}
intelligeretur: sed dato, cum communi Patrum, quod re-
vera hic Pharisæus fuerit abstinens, quid hoc illi pro-
fuit, cui tanta jactantia meritum frustravit, ut merito
arguitur à Chrysologo: *Infasti jejunii pelagus, & in* ^{Serm. 7.}
ipso portu jejunii naufragasti; quia non comparasti
lucrum, sed meratus es vanitatem, qui Dei credito hu-
manum negotium perfecisti; quod & confirmat dictum
S. Petri Damiani, quo ait: Affectantes laudes hominum ^{in vit. S.}
in semetipsis, dissipant fructum laborum; cum que se os- ^{Barbani.}
tendere alienis oculis appetunt, ante divina majestatis
intuitum, damnant omne, quod agunt, idem monet S.
Hieronymus his verbis: Quid prodest, extenuari abstin- ^{S. 2. Ep. 20.}
tentia corpus, si animus intumescat superbia? quam lau- ^{ad Celestium.}
dem merebimur de pallore jejunii, si invidia lividi su-
mus? quid virtutis habet vinum non bibere, & ira
atque odio inebriari.

Decimas do omnium que possideo,
Prosequitur, & de elemosinis sibi gratulans, qui tamen
misericordiam, que ac charitatem, quibus elemosyna in-
niti debet non exercebat, utique ceteros spernens, & Publi-
canum convitiis afficiens: quid hoc illi prodesse potuit, au-
di ab Apostolo, qui ait: Si distribuero in cibos pauperum ^{1. Cor. 13.}
omnes facultates meas, charitatem autem non habuero,
nihil mihi prodest, quia ut aptè S. Gregorius: Cum pervers- ^{1. Dialog. 14.}

470. *sa est intentio, quae praecedit, pravum est omne opus, quod sequitur, quamvis rectum esse videatur; quod maxime accidit ex vana gloria, de qua sic S. Nilus habet: Inanis gloria est veluti scopulus sub aqua latens, ad quem si navem alliseris, perisisti.* Item S. Gregorius notat, in Pharisei spiritui dolus fuit, quia magis videri quam iustus esse optavit, per superbiam, si quae in eo fierant, minuit merita, qui humiliari contentiens auxit peccata.

S. IV. Oratio Publicani

Textus: Publicanus à longe stans, nolebat nec oculos ad caelum levare, sed percutiebat pectus suum dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori. Luc: 18. 13.

Quam diversa haec Publicani oratio ab illa Pharisei; ille arroganter stat erectus in templo, hic vix templum ingressus ibi sistit ultro progredi non ausus; ille sublimes oculos in caelum erigit, hic in terram demissos figit, imo & in caelum qui suspiciat se censet indignum; ille gratias illas, sed tam superbe, Deo egit, iste in seipsum vindex irruit, ac doloris signa humillimus refert; ille demum virtutes suas, & aliorum peccata praedicat; iste vero nec Phariseo adhaerere praesumens, retro dum orat gratiam se peccatorem clamans profitebitur: in quibus tria verae penitentiae necessaria praebuit exercitia. 1° proprio sui ipsius absorptus vilipendio non audens superbia sua sursum erigere: in quo emittit humilitas. 2° Pectus suum percutiendo: ubi dolo, & confitio

ho de peccatis, 3° gratiam sibi dari postulans, ubi, ^{477.}
in Deum elucet fiducia de venia peccatorum obtinenda

Publicanus à longe stans, hic docemur alta non sapere,
neque locum appetere superiorem, sed potius novissimum
eligere. Magna quippe superbia est, dicit S. Antonius de ^{Apud Mansi.}
Padua) in nuptiis, id est, Jesu-Christi Ecclesia, in primo lo-
co, id est, dignitatis excellentia, velle discumbere; ubi tamē
notandum cum imperfecto: Quod jubet nobis in ultimo ^{Hom. 43.}
loco Dñs recumbere, non solum sic jubet, ut corpore in no-
vissimo jaceamus, sed etiam animo, ut novissimos nos esse
omnium judicemus, uti hic Publicanus, qui ex S. Bonavē- ^{in Luc.}
tura Perfecte humilitatis insinuationem expressit, quan-
tum ad gestum, motum, & verbum. Eundem sic laudat
Albertus Magnus: Hanc indignitatem sui, etiam loco lon- ^{hic.}
ge stans ostendit; & cum longe esset, tamen stetit, & non
in fastu processit, sicut Pharisæus; stans autem à pecca-
to surrexit, & rectitudinem justitiæ apprehendit; & quidem,
ut ait S. Augustinus, Quid miraris, si Deus ignoscit,
quando ipse agnoscit: à longe stabat, sed Dñs eum <sup>Serm. 36.
de Vers. 50ⁿⁱ.</sup>
de propinquo attendebat: excelsus enim Dñs, & hu-
milia respicit.

Notabat nec oculos ad cælum levare,
unde arguitur, quanta in humilitate fundatus fuerit
hic Publicanus, & plenus eo S. Scripturæ dicto: Deus ^{1. Cor. 2. 6.}
meus,

472. meus confundor, & erubesco levare faciem meam
ad te, quoniam iniquitates nostrae multiplicatae sunt,
unde, etsi peccator, in eo preferendus Pharisaeo juxta
illud dictum Optati Milevitani: Meliora sunt peccata
cum humilitate, quam innocentia cum superbia, haec
enim fugat, humilitas verò Dei misericordiam attra-
hit, quare dixit S. Bernardus: Vim faciebat regno
caelorum Publicanus ille, qui, dum non auderet ocu-
los ad caelum levare, ipsum caelum ad se posuit in-
clinare, Lucas etiam Burgensis sic textum explicat:
Nolebat, id est, non audebat, pudebat, memor quam va-
riis, atque indignis Deum offendisset; ut aspiceretur
vbi supra non despiciebat, ait Augustinus.

Sed percutiebat pec-
tus suam; quod est ita receptum doloris signum,
ut peccata saltem venialia delere habeat; nam ut

Serm: 8. de
Verb: 2. et
ait S. Augustinus: Vincere peccatis, quid est nisi ar-
guere, & evidenti pulsu oculorum castigare peccatum;
est utique ea percussio velut signum de sumenda à
se ipso peccatorum vindicta: hinc S. Bonaventura
in hoc, inquit, quod peccatis percutitur, ostenditur, cor
introversis supplicio dignum, in cuius rei signum dicitur:
Percussit David cor suum. Atque, ut hic observat

Hugo Card.
= S. Choro.
Charensis: Est ibi lesio, per quam significatur contritio;
& sonus, per quem significatur confessio; & manus ad-
positio, per quam significatur satisfactio: haec sunt
tres

tres partes penitentiae, qua est via redeundi ad Deum;
 Et sane quam utilis sit illa priorum peccatorum as-
 sumpta, pena in quavis corporis castigatione, indubita-
 tum est, & irrefragabile; unde S. Leo dicit: Tanto fit ra-
 tionalis anima purgatio, quanto fuerit substantia car-
 nis afflictior, sed internam atque externam mortificatio-
 nem distinguit Richardus à S. Victore, cum ait: Contra
 animae hostes oportet dimicare, & alii quidem conteren-
 di sunt corporis afflictione, alij autem cordis contritione
 affligendi.

Sup. 1. De
 Jejunio.

in P. 7a.

Dicens: Dñe, propitius esto mihi peccatori;
 Neque ultro plus addit, quia confusio, pudor, & dolor de
 peccatis loquelam interrimpebant, sive, ut loquitur Jan-
 senius, Nichil aliud, quam misericordiam petit, & talem
 misericordiam, qua Deus reconcilietur, nulla pretendit
 merita, nullas adfert excusationes in peccatis, sed libere
 se peccatorem confitetur, & Lucas Burgensis ita habet:
 Paucis utitur verbis, & penè solis duobus, quorum uno
 peccatorem se confitetur, altero veniam petit: verbis bre-
 vis oratio (nec enim multiloquio demulcetur Deus) sed per-
 sone congrua; ubi S. Bonaventura monet: Nota hic
 brevissimam orationem, & efficacissimam; quia in hac
 orans se ipsum humiliat, & Deum exultat, unde sic in
 Publicani laudem ^{exultat} exclamat Basiliius Seleucus: O! Publi-
 canum clementiae mercatorem! non desiisti vectigal pos-
 cere

in Matthi. 6.

in Luc.

Orat. 35.

cere, dum Christum ipsum vectigalem fecisti, ~

S. V. Dispar orationis utriusque exitus.

Textus: Dico vobis: Descendit hic justificatus in domum suam ab illo. Luc: 18. v. 14.

Inter hos duos oratores, fert Dñus assertivam sententiam, declarans cuiusnam oratio gratior, & Deo acceptior extiterit, cum ait: Descendit hic, idest Publicanus post suam orationem in Templo, justificatus ab illo sive Pharisæo, quod ab illo alij vertunt præ illo, utrumque sentientes suo modo justificatum; sed verò Pharisæi manifesta multa arrogantia, cum contumelia, ac detrachione aliorum damnationis & reprobationis certa merita exhibere, ut credunt alij; Publicani contra humilitas, patientia, ac contritio, ipsi veniam peccatorum à Deo generalem obtinere: unde factum est, ut uterque de templo mutatus rediret; Pharisæus propter tot ibimet admissa peccata injustior; Publicanus autem propter virtutes oppositas, sincerum que de peccatis dolorem iustus omnino, ac Deo placens.

Dico vobis: quasi Christus Dñus protestari vellet, hoc loquendi modo unus est; & qui

quidem ipse solus verè novit merita, & demeri- 475.
ta, ut non ille qui se ipsum commendat re ipsa
probatu sit, sed quem Deus commendat, ut do- 2. Cor. 10.
cet Apostolus: hinc S. Bernardinus Senensis pulchrè no-
tauit: Duo sunt, quæ sibi Deus relinuit, & spectant ad
ipsum solum, scilicet gloria & iudicium: Gloriam me-
am nemini dabo. iudicium dedit ei Pater facere. Sed
& bellè S. Ambrosius dixit: Non omnis, qui iustus est in luc.
ante homines, iustus est ante Deum: aliter vident ho-
mines, aliter videt Deus: homines in facie, Deus in
corde: & ideo fieri potest ut aliquis affectata boni-
tate populari iustus videatur mihi, iustus autem an-
te Deum non sit, si iustitia non ex mentis simplici-
tate formetur, sed adulatione simuletur. Deum
Sedulius Scotus Hybernensis. Solius Dei, inquit, iudicium
est secundum veritatem, quia solus Deus corda hominũ
cognoscit, & mentium secreta solus optime agnoscit: nul-
la enim bona fiunt, quæ male fiunt, v.g. orationes, elee-
mosynæ, quæ fiunt propter vanam gloriam tantum;
ita ex illo Franc. Adche verbo Deus. n. 77.

To: 4. s. 28.
2. parte princ.

in Ep. ad Rom.
c. 2. vol. 1. us. to. 6.
Bibli. PP. pag. 499.

Descendit
hic justificatus, propter veram illam, & humilitate ple-
nam contritionem, quia ex S. Bonaventura, Dominus in lucam.
plus pensat unam humilem supplicationem peccatoris
penitentis, quam innumerabiles actiones alicujus iusti
De

476. De se praesumentis, S. Chrysostomus ingeniosè hanc cõ-
parationem inducit: Venerunt duæ naves habentes onus,

Hom: 4. ad
Verb: Itala

ambæ portum ingressæ sunt, sed Publicanus pulchrè in
portum appulit, Phariseus autem naufragium perperus
est; ut disceres, quantum malum sit alicui timor: &

Hom: 3. ad
Popul: 1.

alio in loco sic ad rem nostram habet: Vidit Deus opera
eorum (jona 3. 10.) Qualia opera? quod jejunarunt, quod
saccum induerunt? Nihil horum; sed hæc omnia ta-
cens intulit, quoniam conversus est quisque à viis suis
malis, Hanc Dei cum Publicano misericordiam, & no-
bis debemus sperare, si ut ille contriti accesserimus ad

Serm: 2.
de 7. miserie

Deum, cum quo sic loquens S. Bernardus ait: Omnino
manifestè tua est, Dñe Deus, & non humana virtutis,
susceptum semel peccati jugum à cervicibus excutere,
quoniam omnis, qui facit peccatum, servus est peccati;
nec est liberari, nisi in manu forti; sed Deo per gra-
tiam invitanti sicut ille cooperemus, de quo S. Chry-

in Ps: 4.

sostomus dicit: Se miserum clamabat, pectus lunde-
bat, ne cælum quidem aspirere audebat: si tu quoque
ita oraveris, vel penna leviolem reddes orationem. ¶

In

domum suam, absque declinatione revertitur in do-
mum suam, jam non se delinet in exterioribus, sed cõ-
ceptum de peccatis dolorem, gratiam que remissionis
acceptam jugi in bono perseverantia confirmare ac
con-

conservare satagit, quia utique, ut ait S. Bernardus, ^{475.}
incipientibus primum promittitur, sed perseverantibus ^{Serm. 6. de}
datur: unde persæpe conversi peccatores ferventiores sunt ^{mōdo bene viv.}
innocentibus, ut notat S. Thomas citans hæc S. Gregorii ^{S. Th.}
verba: Plerumque, qui se oppressos nullis peccatorum mo- ^{Serm. 2. in}
tibus sciunt, pigri remanent; & è contrario omnes ii, qui ^{Anticam 3. Pont.}
se illicita egisse meminerunt ipso suo dolore compuncti, in amorem Dei inardescunt, sese in magnis virtutibus ^{Serm. fer. 6.}
exerceant, omnia mundi derelinquunt, damna præceden- ^{post Anticam 4.}
tia lucris sequentibus compensant; aliis autem conver- ^{Quadrages.}
sis peccatoribus accidit, quod deplorat S. Thomas de Vil- ^{Serm. fer. 6.}
lanova, Nullo, inquit, animi vigore peccati jugum à ^{post Anticam 4.}
se abjiciunt, statim enim post lachrymas veniunt ad plo- ^{Quadrages.}
rata; his à Christo dicitur: Tolle lapidem, quasi dicat:
Placet, quod commissa ploratis, sed deplorata iterum
non repetatis, qui enim lavatur à mortuo, & iterum
tangit mortuum, quid illi profuit ablutio, Ad hanc
perseverantiam maximè conducit fuga occasionum pec-
candi, ut factis suo Publicanus nos docet, rectè in domum
reversus de templo: nam ut bene Card. Tolæus, ^{in Joan. 2.}
malo subvenitur perfectè, quando etiam mali occa- ^{N. 19.}
sio amputatur, & iterum sanctissimus ille Valentinus ^{Conc. Afr. 4.}
Antistes ad illud Christi ad Lazarum: Veni foras, sic ha- ^{Jo. 4. Quid.}
bet: Exi foras, non solum à delicto, sed etiam ab occasio-
ne, & delinquenti proposito; quidam enim ad modicum
peccata deserunt, sed peccandi propositum nunquam

478. Dimittunt, vel occasiones delinquendi non fugiunt,
hi non suscitantur, quia non omnino foras exeunt,

^{Ab illo}
nempe Pharisaeo, quem sibi, etsi orationis habuerit
consortem, non tamen habuit acceptae indulgentiae cō-
participem, quia, ut ait S. Paulinus, Quid iustitia
Epit: 58. edificabat, superbia destruebat; ille Publicanus in corde
contrito sui accusator accipitur, & obtinet veniam de
confessis peccatis propter gradum humilitatis, sancto il-
lo Pharisaeo (quales iudei sancti sunt) reportante sar-
cinam peccatorum de jactantia sanctitatis, Verè nam-
que superbia bonorum operum inficiens venenum dici
potest. Etsi quis, ait S. Chrysostomus, innumera bona
Hom: 31. fecerit, virtutem que omnem absolverit, si tamen mag-
in Genji. num quid de se sentit, maximè omnium miserabilis est,
& miser, contra Publicani humilitatem sic alibi
Hom: de Saul. commendat idem S. Doctor dicens: Accepit probrum,
M. Saul. to. 1. & abluit probrum, criminum accusatio facta est illi
criminum remissio.. simplici verbo omnem deposuit
iniquitatem; ac probra convitia que Pharisaei, qui vi-
debatur illum contumelia afficere, pepererunt iusti-
tiae coronam; idque sine laboribus, sine sudoribus,
& absque longi temporis mora

S. VI. Parabola conclusio.

479.

Textus: Quia omnis, qui se exultat, humiliabitur,
Et qui se humiliat, exaltabitur. Luc. 14. v. 11.

Hujus, quæ presentem Parabolam concludit Christus Dñs ter meminit in Evangelio, videlicet Matthæi 23° cum turbas cum Discipulis docet ne magisteria ambiant, sed prius operibus ea compleant quæ alios bona monere paraverint; item Lucæ 14° cum in illo convivio doctrinam illam de novissimo loco capessendo tradidit; ac demum in presenti, postquam Publicani humilitatem ex obventa peccatorum remissione præ bonis alias Pharisei operibus commendavit. Nec mirum, quia in Christi sapientiæ æternæ, & increatæ Schola, nulla erat frequentior crebrior ve lectio, quàm, quæ his ipsius verbis efficacissima ab exemplo continetur: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Sed et, ut benè Didacus Stella reflectit, ideo Christus terna id idem monitione inculcavit, ut triplicem sectandam innueret humilitatem, Cordis videlicet, oris, & operis.

Quia. Per hanc vocem solvit Dñs dubium quod irrepsisse mentibus poluerat ex a deo

48. a deo dissimili duorum illorum hominum exitu,
cum Pharisæus, qui tot clarebat virtutibus post-
ponitur Publicano, qui tot vitiis erat deditus; hic
que paucis ac brevibus verbis justificationem obti-
neat, illo post tot dicta & facta nocentiore manen-

Hic.

te. ^{Circa hoc} Tyrannus hac similitudine se expedit: Sicut
enim, ait, in statera materiali, una parte depressa,
altera elevatur, & è converso; sic in statera divine
iustitiæ decrevit est, ut qui elevantur per superbi-
am in præsentî vita, deprimantur per penam con-
fusibilem in futura; & è converso, qui se humiliant
in præsentî propter Deum, in futuro ad gloriam
elevabuntur.

Omnis, qui se exaltat humiliabitur,
iusta prorsus retributio, ut vel in hoc mundo depri-
matur, qui injustè se exultavit, superbia enim hanc
in homine tyrannidem exercet, ut eum qui se fovet
ita attollat ut præcipiti delapsu in profundum rue-
re compellat: Quamvis enim, ait Theophylactus,

Epist.
Manli.

iustitia approximet Deo, si tamen assumat super-
biam, ad infimum dejicit hominem; hinc in omni-
bus operibus monet S. Bernardinus: Præmittatur
humilitas, ne altitudo præcipitet; Hugo Victorinus,
Habet, inquit, multitudo victorum regem, seu regi-
nam: regina est superbia; iterum Theophylactus:
Su-

superbire opus est ejus, qui à demonibus exiit. 481.
& ad demones vadit, in quo consonat Magno Gregorio
dicenti: Dum se elati erigunt in apostate Angeli i-
mitatio nem cadunt, S. Thomas de Villanova interro-
gat: Unde tanta vexatio, & infelicitas in orbe, nisi ex su-
perbia timore? quia videlicet reputari, & honorari vo-
lumus, plus quam sumus. verè contritio & infelicitas
in viis superbiorum, quoniam viam pacis, & humili-
tatis non cognoverunt, S. Bonaventura ista compara-
tione utitur: Sicut ramus erectus monstrat, quod in
eo nullus est fructus, & spica erecta, quod est gracilis,
& vacua; ita homo per superbiam erectus est ad mo-
dum rami sterilis, & infructuosus. Postremo S. Gre-
gorius finem superbiorum, & in mundo honorari præ-
ipientium sic describit: Superbia hypocrite usque ad
caelum ascendere dicitur, sed quasi stercus in fi-
ne perdetur, quia in morte sub, cum ad tormenta du-
citur, stercoribus vitiorum plenus à malignis spiri-
tibus conculcatur.

Et qui se humiliat, in quo tamen
sistat virtus humilitatis, quam folies nobis Dominus
commendat hic interjectim audiamus; & quidem ejus
signa enumerat S. Bonaventura dicens: Quingue sunt
signa inter alia humilitatis demonstrativa. 1.ª humili-
tatem amare, 2.ª honores & laudes fugere, 3.ª opprobria,
&

P. 3. Pass.
Admon. 18.

Conc. 1. de
S. Martino.

P. 6. in
Stat. salut.
lib. 7. c. 1.

Lib. 15. Mor.
c. 3.

ubi supra.

482. & contumelias æquanimitè tolerare; 4. vilia officia non recusare; 5. libenter obedire; & alibi eam definiens dicit: Humilitas est ex intuitu propriæ conditionis, vel fragilitatis, voluntaria mentis inclinatio; 8.

Is. 7. l. 2. ad
profet. rel.
c. 29.

In Senen-
his.

Bernardus sic eam dividit: Humilitatis virtus habet hæc tria: superiori subdi, æquali non præferri, minori potius subdi, quàm præferri; 8. Cyrillus de eius dignitate dixit: Fundamentum sanctitatis semper fuit humilitas; 5. Thomas de Villanova: Præclara

De Nat. Christi.

Conc. 1. de
S. Martine.

virtus humilitas, & aliarum virtutum fundamentum, custos, & supplementum est: quidquid enim super hanc non fundatur, erigitur ad ruinam; Cassianus

l. 12. c. 32.

de eadem hoc habet encomium: Nullo modo poterit in anima nostra virtutum structura consurgere, nisi prius jacta fuerint verè humilitatis in corde nostro fundamenta, quæ firmissimè collocata perfectionis, & charitatis culmen valeant sustinere; Hæc ait Chry-

Hom. 35.
in gen.

sostomus, maxima est munificè, hæc murus inconcussus, hæc inexpugnabilis turris, hæc omne continet ædificium;

Orat. 18.

S. Nilus hanc affert similitudinem: Lapis pretiosus in annulo aureo decorus est; & in virtutum corona inserta humilitas excellit; Ac denique S. Basilii

In admantione ad fili-
um spiritua-
lem

hanc humilitati laudem tribuit excessam dicens: Vir humilis Deo est similis, & in templo pectoris sui gestat eum;

Exaltabitur, hoc præmium humilitatis,

483.
tis, ut qui eam ex corde fuerint sectati dici possint,
ut de pauperibus spiritu, quod centuplum in exaltatio-
ne acceperunt, & vitam eternam eminentissime pos-
sessori; Etenim vel ex hac vita humiles Deus abundan-
tissima praebeat gratia, quae mundanae celsitudinis co-
paratione, ita humilem exaltat, tantoque excessu, ut
potius oppositionem cum illa admittat quam compa-
rationem: unde S. Augustinus dicit: Quanta humili-
tate inclinatur cor ad ima, tantum proficit in excel-
so, S. Bonaventura: Bene humilitas vas admirabi-
le dicitur, quia dum impletur, de impletione capacior
efficitur, Humilibus Deus dat gratiam, & tanto mayo-
rem, quanto invenerit mentem humiliorem, S. Laur.
Justinianus: Sicut non potitur natura vacuum, quin
illud repleat, sic nec gratia humilem, quin se illi infun-
dat, Ac S. Bernardus: Cum te humiliari videris, ha-
bito id signum in bonum omnino argumentum gra-
tiae propinquantis.

Serm: To-
do Fratros.

L. 6. Dial:
Sal: 2. 7. c. 1.

Ser: 2. de
uno Conf:

Deligno
vite c. 5.

Serm: 34.
1a Cant:

Exaltabitur, & in gloria: nam
humilem spiritu suscipiet gloria, inquit Sapiens, & ex
S. Jo: Climaco, Humilitas est janua regni caelestis, quae
accedentes introducit, immo Christus ipse asseruit. Qui-
cumque humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est
major in regno caelorum, In quo sensu dictum audia-
mus à S. Ambrosio: Nemo magis potest videre Deum,
nisi

Prov: 29. 23.

Gr: 29. n. 16.

Matth: 18. 3.

De viduis.

484. nisi qui humilitatis suae conscius nescit extolli.

Scr. in Nat. A. M. 7. Hinc S. Bernardus exclamat: Quid humilitate
ditius, quid pretiosius invenitur? quia nimirum reg-
num caelorum emitur, & divina gratia acquiritur.

Scr. 7. ad Fratres. S. Augustinus: Humilitatis passibus, ait, ad caelical-
mina conscenditur, quia Deus excelsus, non superbia,
sed humilitate attingitur.

De superbia orat. 8. S. Nilus: Humilitas ho-

Moral. Reg. 4. 1. minem in caelum tollit, & inter choros collocat Ange-
lorum. S. Basilius: Qui majorem gloriam assequi
cupit in regno caelorum, hic humilitatem, & infi-
mam omnium conditionem debet sectari in hac vita.

Apud Hieron. V. Humilit. V. Beda: Veniens Dominus, inquit, quem humilem
invenerit, amici nomine beatificans, superius ascende-
re praecipiet.

f. 16. de Civ. Dei c. 4. Hanc ergo vitam ad caelum viam
quiam merito humilitas, ut loquitur S. Augustinus, con-
stanter incamus, ut quae & virtutum simul principium
esse petibetur, & complementum, ipsa nobis, Climaco

Grad. 24. n. 28. teste, caeli januas aperit, ad quas virtutibus reliquis
pulsamus; a superbia vero totis fugiamus viribus
declinantes, ne Deus nobis resistens gratiam eius per-
cipere denegat, & gloriam.

Ca

Caput XIII, & vltimū.

Antichristus

Non paucā etiam documenta eruunt Pa-
 tres, Sacrique Interpretes ex iis, quæ in sacris
 Litteris de Antichristo prænarrantur, ut meri-
 to inter ~~earum~~ Historias referri possit, eo solum
 excepto, quod ceteræ de præteritis disserant re-
 bus, vel dictis; hæc autem de futuris annuntiet
 prænoscentis; illæ in doctrinam tendant exterpē-
 dam; hæc verò in præparatoriam potius dirigat
 cautelam: omnes tamen ad morum salutarem di-
 rectionem conducunt, de quibus vltimam congruū
 nobis, aliisque fructum percipiamus.

S. I. De Antichristi Nomine, ortu, & origine

Textus: Vidi ~~Regnum~~ bestiam ascendentem. Apocal: 13. N. 1.
 Ne quis possit emere, aut vendere; nisi qui habet charac-
 terem, aut nomen bestie, aut numerum hominis eius. N. 17.
 Numerus enim hominis est. N. 18.

Fiet Tan coluber in via. Genes: 49. 17.

Antichristus ex officio sic dictus, quod contra Chris-
 tum

486. tum in cunctis acturus sit, sub mundi finem oriturus est, futurus que ille homo peccati, quem S. Paulus describit, cuius seror, ut corporati satanae conuertetur ad perdendos Sanctos, & Christi regnum ever-tendum: erit namque Antichristus verus & purus homo, ut contra plures verius sentiunt S. Iohannes Ba-marsenus, Venerabilis Beda, alii que permulti, sed ex fornicatione nasciturum probabiliter cum S. Anselmo credemus, inde que à peccato verè Diaboli filium in eo sensu appellandum. De proprio eius nomine, nisi admodò ænigmatische à Joanne insinuatò, jure dubitant Doctores, ut nonnulli judiciousè omnino sentiant, nihil certi de eo definiiri posse, nomenque Antichristi ad usque illius tempora futurum mortalibus incognitum. Originem verò trahiturum ex tribu Dan, communis est Da-trum sententia; & quidem futurum Judæum congruè admodum dicitur, ut qui se Messiam mentiturus est.

Vidi

bestiam ascendentem, & duplicem vidit, primam utique Antichristum, secundam autem illius quendam præcursorem: & uterque optimè sub bestie forma designatur devorantis, erit enim unus & alter animus pro posse devorans, quos modo præsimulantur ii, qui aliis sunt scandalo, vel quovis modo homines in malum

pro-

protrahunt: qui enim scandalum præbet, destruit opus 487.
Christi: quæ de re audi Apostolum dicentem: Peccantes in
fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Chris-
tum peccatis, ubi sic notat S. Chrysostomus: Non dixit scā- 161.
dalizantes, sed percutientes: etenim omni plaga gravius est
scandalum, cum sæpe numero mortem afferat. Idem que
S. Doctor peccatores multifariam comparat bestiis dicens:
Undenam dignoscere poterò in te esse animam humanam, qui
instar muli recalcitras, velut camelus ulvisceris injurias;
instar ursi morboes, rapis ut lupus, tanquam serpens frau-
dulentiâs exerces, imptoiicus es ut canis.

Apud Mansi
Biblioth. verò
Peccatum.

Ne quis possit
emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut no-
men bestie, aut numerum nominis ejus, hoc est, non
sinet vivere nisi eos, qui se adoraverint, sibi que obedie-
rint, quorum signum, ultimò Christianorum Crux est,
ita tunc erit, quòd in hanc figuram delineat S. Franc:
Ribera. **P** quòd quasi ipsius Christi nomen abbreviatu
referente melius ad se attrahet incautos; nam ut ait S.
Ambrosius: Potest fieri, ut sicut nos habemus characterē
Christi, id est Crucem, quia signamur, ita habeat Anti-
christus proprium characterem, quo signentur ii qui
in eum crediderint. Quòd verò Christi nomen ipsum
usurpare ausurus sit non mirum, cum & id modo simi-
lato-

tores & perversi praesent ut alios seducant, sub ficta
 sanctitatis velamine, falsa occultantes venena doctrinae
 in ad Colos. 2 hinc S. Hieronymus monet: Nemo vos seducat ficta humi-
 litate superbus, & Angelos se videre mentiens, frustra se
 super homines jactet; sic que impii fraudulenter nocent,
 Apud Virg. Quia, inquit Joachimus Abbas, cum putantur ab inferendis
 malis quiescere, tunc ex insperato deteriora mala commit-
 tunt; quos cavendos docuit Dominus sub nomine falsorum
 Math. 7. Prophetarum, & Apostolus vocat in hypocrisi loquentes
 1. Tim. 4. mendacium, & caeteratam habentes conscientiam, quod
 exponens Theodorus ait: Caeteratam habentes cons-
 cientiam eos vocavit, stuporem eorum extremum docens:
 locus enim cauterii morte affectus priorem sensum amit-
 tit;

Numerus enim hominis est, seu, ut explicat Rite-
 ra, numerare hominis est ac ratiocinantis, eritque ille
 numerus nominis Antichristi sexcenti sexaginta sex,
 cujus numeri mysteria, leges passim apud Commen-
 tatores Apocalypseos; nunc solum modo nostro erua-
 mus, omnia nostra à Deo sapientissimè numerata, nec
 quos nobis posuit terminos, nullatenus praeterendos;
 hinc Proverbiorum 16. habetur: Pondus & statera ju-
 dicia Domini sunt, & Rupertus dicit: Dominus ista co-
 gitavit, & cum consilio egit, negotii videlicet summam
 in

in libra rationis appendit, & tendit super eam ^{489.}
nuculum septuaginta annorum. Richardus à S. Victo-
re, Dominus, inquit, claves mortis, & inferni habet, quia
per potestatem suam portas mortis, & inferni in fine
aperiet, ibique diabolum, & sectatores eius sine fine cru-
ciandos includet. Concludamus cum Philono iudeo di-
cente: Nihil igitur est in humanis rebus, præter umbram, ^{Lib: 2do}
auram que levisissimam, sine mora prætervolantem, eunt ^{Sensit im-}
enim illò citòque tanquam æstuaria. Verbum Divi- ^{mutabilis.}
num choreas in orbe ducit, & omnes gentes circumlustrā-
do nunc his nunc illis imperia, vel tribuit, vel adimit,
juxta illud Prov: 8. *Ludens in orbe terrarum,*

Fiat
Satan coluber in via; ex quo Patres deducunt, Antichris-
tum futurum de tribu Sarr; & bene quidem sub co-
lubri specie prænuntiatur, ut ab ejus doctrina ex nunc
tanquam à facie colubri sedulo fugiamus, de quo & ^{Eccl: 21.}
mochemur Deuteron: 29. ubi dicitur: *Ne sit inter vos ra-*
dix germinans fel, & amaritudinem; S. Cyrillus Alex: ^{Lib: 1. in}
Coercet, inquit, nos Dæmon, cogit que ad suam volunta- ^{Isai:}
tem sceleratam, ac nefariam agmen demoniorum, eo-
rum que antesignanus Satanas affectum Dynastia, at-
que imperio, seu virga propemodum verberans, hinc
Apostolus suadet: *Non ergo regnet peccatum in vestro* ^{Rom: 6.}
mor-

4to. mortali corpore, ubi advenit S. Gregorius dicens: Non
 dixit non sit, sed non regnet, quia non esse non po-
 test; regnare autem in cordibus bonorum non potest;
 itemque textum appositum explicans sic habet: Fit
 ergo Dan coluber in via, quia in presentis vite lati-
 tudine eos ambulare provocat, quibus quasi parcendo
 blanditur, sed in via mordet, quia eos, quibus libertatem
 tribuit, erroris sui veneno consumit. Ligatum tamē
 eum cum Augustino memoremur dicente: Tu te illi
 per voluptates, & cupiditates seculi noli conjungere; &
 ille ad te non presumet accedere, non enim cogendo,
 sed suadendo nocet: alligatus est enim, & neminem po-
 test mordere nisi eum, qui se illi mortifera securitate
 conjunxerit, sed quomodo ita ligatus tantum prava-
 let? audi ab Eodem: Multum pravalet, sed tepidis,
 negligentibus, & Deum in veritate non timentibus do-
 minatur.

S. II. Quinam mores futuri sint An- tichristi?

Textus: ille iniquus in omni seductione iniquitatis. 2. Thess: 2.
 Erit in concupiscentis feminarum. Daniel: 11. 47.
 Sermones contra exaltum loquetur. Dan: 7. 25.
 Ostendens se tanquam sit Deus. 2. Thessal: 2.

Tam profligati erunt mores ipsius Antichristi,
 uti ejus, qui ab ipso conceptu possidebitur a Dæmo-
 ne

ne, ut Rabanus censeat, qui talem in illo humorum 491.
efficiet permixtionem, ut evadat ad omne vitium ma-
xime proclivis: unde mortalium omnium erit perdi-
tissimus, ac vitiosissimus, ut verbo, opere, & exemplo
ceteros in omnem inducat qua poterit iniquitatem;
erit omnibus magicis artibus, hariolandi scientia, in-
cantationum, & veneficiorum doctrina instructissimus;
& quamvis in principio castitatem simulatiter cen-
seatur, verum ubi hac via plures seduxerit, ruet et ip-
se in omnem libidinem, & scortationem; erit in Deum
maxime blasphemus, nullum que numen in orbem
coli aut adorari passurus est, præter se; novas ipse
leges nefarias promulgabit, omnem peccandi licen-
tiam continentem: Demum tanta in eo futura est na-
ture perversitas, & obstinatio ad malum, ut nullam
unquam sit admissurus inspirationem sive divinam
sive angelicam, ut sentit Suarez; imò e contra talem
ab infantia dæmon habebit in eum dominatum, & im-
perium, absque tamen præjudicio libertatis, ut eum
in omnem malitiam, morumque perversitatem im-
pellat.

Ille iniquus in omni seductione iniquitatis
& ideo propriissime iniquus, quia ad iniquitatem pro-
vocaturus, nam, ut ait S. Gregorius ad illud: Erat
ergo

in 3. p. 3. Th.
q. 92. disp. 14.

1. Reg. 3. 11.

492. ergo peccatum puerorum grande nimis coram Dño.

Grande nimis, inquit, coram Dño peccatum erat quia
l. 2. in
2. Reg: alios ad peccandum pertrahabat. Et quidem, dicente
S. Isidoro, Detestiores sunt, qui sive doctrina sive exem-
Sol. Sum. 60.
l. 3. c. 38. plis vitam, mores que bonorum corrumpunt his, qui
substantias aliorum, prædia que diripiunt. Atque ut

25. ad Rom. S. Chrysostomus: Neque enim peccare tantum in se
perditionis habet, quantum quod reliqui ad peccandum
Ser: 27. inducuntur, & S. Chrysologus damna enumerans dicit:

Scandalum sanctos tentat, fatigat cautos, incantos de-
jicit, confundit omnia. & S. Hieronimus ad Susar-
Epist: nam lapsam dicebat: Si tibi soli damnum fecisses, erat
quidem tristitia; nunc verò quantas animas hoc tuo
scelestere sauciasti, quot de suo proposito penitere fecis-
ti. Quapropter S. Thomas de Villanova dicit: Si ex
Serm: de
S. Michaeli solo damno culpa pensanda esset, non ex arbitrio, mal-
lem utique centum homines corporaliter peremisse, quàm
unam animam perpetuo incendio tradidisse.

Est in
concupiscentiis feminarum; neque enim illi scelestissi-
ma deesse poterit tam commune vitium, & quod in ho-
mines pliusquam reliqua dominatur; & ideo per bestiam
Antichristus significatur, ut futurus maximè libidinosus,
eo quod bestie symbolum habeatur lascivie. Quia dediti
homines verè bestiarum more vitam agunt: Est equi-

dem Luxuria, ex Job, ignis usque ad perditionem ^{423.}
devorans, & omnia eradicans geminam, idest, teste ^{Job. 31.}
S. Hieronymo, omnia bona virtutum devorans, atque
universa in homine sanctarum rerum incrementa con-
sumens. sed Apostoli consilium sequentes fugiamus
fornicationem omnem que libidinem, qua fugam maxi-
me devincitur, & manna illud absconditum dabitur no- ^{Apoc. 2. 17.}
bis vincenlibus, ut explicat Rupertus: Dabo manna
absconditum, inquit, nam in isto gradu vincere est, doc-
trinam Balaam, idest fornicationes primum in semetipso
per virtutem continentie, deinde in aliis per scientiam
destruere. Bellam hic ne omittamus Origenis senten- <sup>Hom. 2.
super Exod.</sup>
tiam, qua dicit: Cum videris homines in deliciis vive-
re, & libidini servire, scias in iis regem Aegypti, idest
demonem feminas reservare; si vero aliquem videas
amare continentiam, luxuriam fugere, & virtutem co-
lere, istum intelligas quasi virum necare cupere Pha-
raonem: odit enim ejusmodi Pharaon, vivere eos in Aegy-
pto non sinit: inde est, quod in hoc mundo servi Dei
despectui habentur, quia odit hujusmodi mares Pharaon,
qui feminas tantum amat.

Sermones contra Excelsi
loqueitur, blasphemias nempe contra Deum, & Chris-
tum, ut jam homines non sentiant de Deo in bonitate,
sed

494. sed potius, quod rectè Psalmista prohibet, loquamur
adversus Deum iniquitatem: Postulemus cum eodem
Ps. 140. à Domino, ut ponat custodiam ori nostro, & ostium
circumstantiæ labiis nostris, quod exponens Magnus
Gregorius dicit: Qui ergo ori suo poni, non obstacu-
lum, sed ostium petiit, & aperte docuit, quod & per dis-
ciplinam retineri lingua debeat, & ex necessitate la-
tari, & S. Chrysostomus: Os, inquit, nostrum perpe-
tuo custodiamus rationem ei tanquam clavem ad-
hibentes, S. Ambrosius: Profer dicit, sermones ad men-
suram, libra examinatos iustitiæ, ut sit gravitas in
sensu, in sermone pondus, in verbis modus. Sed verò de
Blasphemiæ gravitate audi SS. Patres, Hieronymum,
in c. 18. qui ait: Nilil horribilius blasphemiæ, quæ ponit in cæ-
Isaia. lum os suum; omne quippe peccatum comparatum blasphemie
levius est. Chrysostomum: Non est hoc peccato ul-
timum deterius, sed neque par, nam in eo, & accessio omnium
malorum est, omnisque confusio, inexpiabile supplicium,
& intolerabilis pena, eam Gersonius vocat idiomæ
infernalis inimici, & damnatorum. ei sic S. Bernardi-
nus exprobrat: O! lingua diabolica, quid potest te in-
ducere ad blasphemandum Deum, qui te plasmavit,
in quo summum bonum tuum consistit, qui te cum
pretioso suo sanguine redemit. Tandem de quodam
puero

puero sexennali S. Gregorius refert, quod Quodam die ^{495.}
cum blasphemaret, & esset in sinu patris, raptus est ^{1. 4. Dial: c. 18.}
à demonibus, & portatus in infernum.

Ostendens se
tanquam sit Deus, in quo arrogantissimam exercebit
idololatriam, cæteris delictis idolis, sibi soli religiosum
cultum, deberi stans: o stultæ, demens que superbia,
quam nos ex nunc religiosissimo compensemus Dei nos-
tri solius cultu, in quo & credentes, teste Apostolo, sig- ^{Ephe: 1.}
nati sumus spiritu promissionis sancto; Atque cum eo-
dem non erubescamus Evangelium, Quia, ut habet ^{Rom: 1.}
Ven: Bedæ, anima fidelis non erubescit passionem redē in c. 7. Cant:
ptoris vel confiteri verbis, vel factis imitari; sed post posi-
ta omni verecundia, & confusione palam proclamare
delectatur: Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce D. N.
Jesu-christi; eum ponamus, ut signaculum super cor ^{Cant: 8.}
nostrum, ut nemo fidem ejus à nobis valeat eripere;
de quo sic S. Ambrosius Signaculum, inquit, Christus <sup>S. De Isaac
& Anima c. 8.</sup>
in fronte est, signaculum in corde, signaculum in bra-
chio: in fronte, ut semper confiteamur, in corde, ut sem-
per diligamus, in brachio, ut semper operemur; Sed se-
por meminerimus illius quod fides sine operibus mor- ^{Jac: 2.}
tua est, unde Ven: Bedæ intulit: Sola fide contentus
jus-

496. *justitiae tibi frustra divitias usurpas,* D

S. III. De Imperio, seu Tyrannide Antichristi

Textus: Veniet clam, & obtinabit regnum in fraudulencia. Daniel. 9.
ita ut in templo Dei sedeat. 2. Thosal. 2.
ipse potentior erit prioribus. Daniel. 7. 24.
Sanctos altissimi conteret. ibid.

Initio Antichristus occulte educabitur, ac cum creverit, paulatim gentes hypocrisi, primum, dein incantationibus ac veneficiis sibi conciliabit, se Messiam & regem appellabit, & ut ex S. Hieronymo habet noster *in Daniel.* Rex erit Aquilonis, id est judaeae, & Syriae tyrannus, regia ejus erit Jerusalem, ut & ibi regnet ubi suus regnavit praecursor Antiochus; reaedificabit templum illud hierosolymitanum in gratiam judaeorum, in eo que sedebit tanquam Deus, atque ut talis cultum debere acclamabit, inde que thura adoleri, hostias que faciet sibi immolari. Perveniet ad imperii fastigium: Romanum namque tunc imperium in decem reges divisum sic subsugabit, ut primo tribus superatis Aegypti nempe, Aethiopiae, & Lybiae, ea strage territi caeteri se illi subdant, ut omnium plane monarcharum futurus sit potentissimus. Pius omni
bus

bus præcipue insidiabitur, plurimos que pervertet, & 497.
qui totius materialis orbis sibi dominium est usurpa-
turus, spiritualis quoque ac rationalis, qua poterit
astutia sibi vota, & affectus devovere indefessus ten-
tabit.

Veniet clam, & obtinebit regnum in fraudulen-
tia, super quo sic s. Joannes Damascenus: *Clam* l. 4. De side
ortod: c. 27.
inquit, educabitur, ac repente insurget, caput que attollet,
atque imperio potietur, & in regni quidem, vel tyran-
nidis potius præsidii bonitatis speciem præ se feret;
cum vero rerum potius fuerit, tunc perversitatem
omnem suam depromet, hoc ipsum detestande mo-
do exequuntur hypocrite, dolosi, simulatores, atque
adulatores, quorum tandem & fictio declaratur, &
Deo vindice revelatur hypocrisis: verè, venerum as- Ps. 13.
pidam sub labiis eorum: quod Lorinus applicat he- in Ps. 139.
reliticis, Quorum, inquit, sermo, ut cancer serpit, at- Ps. 4.
que per dulces benedictiones seducunt corda inno-
centium, & lingua sagitta vulnerans. Benedictus in Apocal:
c. 6.
Pererius ex mente Thomæ Angli, Dionysij Carth.
& Gagneij dicit: Hypocritarum universitas in
qualibet ætate significatur per equum pallidum:
per externum enim corporis pallorem simulant, &
mentuntur inferiorem continentiam, devotionem,
at-

498. atque sanchimoniam,

ita ut in templo Dei sede-
at, profanans sacrum Dei templum, sibi que
injulstissime divinitatem arrogans; sed, ut habet
Hypopolitus Martyr, Haec omnia facies consilio simu-
lato, & fraudulento, quo circumveniat omnes, ut illum
regem creent, Mandata mittet per universam pro-
vinciam operam tum daemonum, tum hominum, qui
dicant: Rex magnus natus est super terram, veni-
te omnes ad adorandum eum, en ipse vobis praestabit
frumentum, & vinum, & opes, ac sublimes dignitates;
Ambitionem detestemur, seculo que fugiamus, ne simi-
libus unquam seducamur, crebamus que in humilita-
te veram latere sublimitatem, uti declarat S. Grego-
rius, cum ait: in sublimi humiles ponuntur, quia
cum se ex humilitate substernunt, alta mentis judi-
cio cuncta temporalia transcendunt: & cum se indi-
gnos in omnibus estimant, rectae cogitationis examine
hujus mundi gloriam transcendentes calcant, qua de
re dixit Joannes Gersonus: Quantum igitur est humi-
litalis dominium habere omnia sub pedibus per ge-
nerosum contemptum, & ingeniosè S. Augustinus:
Hoc quidem, inquit, quasi contrarium videtur, ut ela-
tio sit Deorsum, & humilitas sursum; sed pia hu-
militas

Oraf: de
Consumpti:
mundi

L. 6. Mor:
c. 8.

Serm: de Ca-
na. 27. Conf:

L. 14. de Civ:
c. 13.

militas facit subditum superiori, nihil autem superius⁴⁹⁹.
Deo, & ideo exultat humilitas, quæ facit subditum Deo: e-
latio autem, quæ in vitio est, eo ipso quod respicit subjectio-
nem cadit ab illo, quo non est quidquam superius... ip-
sum quippe extolli jam dejici est, juxta illud Psalmi: Ps. 72. 18.
Dejecisti eos dum elevarentur.

ipse potentior erit priori-
bus, Non superbiam modo sectabitur vitiorum funda-
mentum, sed omnium radicem malorum cupiditatem
& avaritiam: quid ergo mirum, quod & vitis cæteris quæ
maxime fuerit addictus, cum Magnus Gregorius dicat: L. 12. Mor:
Potens iniquus pingui cervice contra Deum armatur, qui cap: 22.
a rebus temporalibus tumens contra præcepta veritatis
quasi de magnitudine carnis erigitur, Hinc verè divi-
tes, quia beati, pauperes spiritus, de quibus sic S. Augu- Math: 5. 3.
stinus loquitur: Sancti amiserunt omnia, quæ habebant: I. 1. de Civ:
numquid fidem, numquid pietatem, numquid in- cap: 10.
terioris hominis bona, qui est ante Deum dives? hæc
sunt opes Christianorum, & ut bellè Clemens Alexan- L. 3. Pedag:
drinus: Non scitis animadvertimus, quis sit is solus di- c. 6.
ves, qui quæ sunt longè pretiosissima possidet: magni
autem pretii sunt, non gemma, non argentum, non ves-
tis, non corporis pulchritudo, sed virtutes. & S. Hilarius
ad illud Psalmi: Visitasti terram... multiplicasti locuple- Comment: in
tare Ps. 67. 10

500. tare eam, dicit: Visitavit ergo Deus terram, id est
humanum genus, ea que terra à Deo visitata multipli-
catis gratiarum muneribus ditescit; hæ sunt vere divi-
tiæ gratia, & virtutes, qui has ope illius habuerit pro-
prie dives est, & potens, quia, ut ait S. Ambrosius, fa-
lis in conspectu Dei potest dives videri, & solum illum
Deus divitem novit, qui sit dives eternitati, qui non
opum, sed virtutum fructus recondat.

Sanctos altis-
simi conteret, hoc est, pie viventes pervertere conabi-
tur omnes, & multos re ipsa tot suis doloris tentatio-
nibus in malum protrahet. Modo nos Demonis ten-
tationes Deo adjuvante superare discamus ad id eni
ex Psalmo formatus est ille Draco ut illudatur ei, jux-
ta intelligentiam S. Augustini dicentis: Ille de draconi,
ad hoc enim factus est Draco. Adit que S. Hierony-
mus in spem victoriæ: Qui fecit eum, applicabit gla-
dium ejus, id est, malo, quo alios interemit, ipse pu-
nietur. Et ut suadet Apostolus: in omnibus sumen-
tes scutum fidei, in quo possimus omnia tela nequis-
simi ignea extinguere, ubi per tela illa S. Chrysos-
tomus Absurda desideria intelligit, & S. Thomas
pravas concupiscentias. Sed vero, ut habet S. Au-
gustinus, Nunquam ab Antichristo Ecclesia seduce-
tur

Epist. 10. ad
Simplician.

Ps. 103.

Conc. 4. in
Ps. 110.

Ephes. 6.
v. 16.

L. 20. de
Civ. c. 8.

fur predestinata, & electa ante mundi constitutionem, 507.
de qua dictum est, novit Dominus, qui sunt ejus... ne quis
existimet eo ipso parvo tempore, quo solvetur diabolus
in terra, ecclesiam non futuram... solvetur in fine, ut
quam fortem adversarium Dei civitas superaverit,
cum ingenti gloria sui redemptoris, adiutoris, liberato-
ris, aspiciat. Et contra, ut docet S. Gregorius, Quosdam L. 2a. Mori
Capi. 14.
quos velut electos Dei in ecclesia inveniet, ostendendo
reprobos ostendet: stellas itaque de caelo in terram ca-
dere, est nonnullos relicta spe caelestium, illo duce, ad
ambitum gloria secularis inhiare.)

S. IV. De Miraculis fallacibus Anti- christi.

Textus: Et dedit illi draco virtutem suam, & potestatem mag-
nam. Apoc: 13. v. 2.
Fecit signa magna, ut etiam ignem faceret de caelo
descendere in terram. v. 13.
Et seduxit habitantes in terra propter signa. v. 14.

Inter validissima quibus Ecclesiam Antichristus
oppugnabit media, ipsa erunt ejus miracula & pro-
digia, non utique vera, sed fallacia, & ope demonum
patrata, quae merito & mendacia dicenda sunt, ut pro-
te ad fallendum falsam que adstruendam doctrinam
pertinentia, inter quae juxta S. Hippolytum Ep: & M. Orat. De Con-
summatione
Mundi.
erunt, Leprosos mundare, paralyticos excitare, expel-
lere

582. Iere demones, longinqua non aliter quam presen-
tia demonstrare, transferre apparenter montes, siccis
pedibus super aquas ambulare, & similia; hoc que
maxime præ cæteris prædicatur, quod de cælo ignem
descendere faciet, quia homines illa signa præcipue
preferunt, quæ de cælo sunt, quoniam ea potius di-
vina virtute fieri videntur; at verò omnia, quæ An-
tichristus mira patrabit, quantum vis incaudita, ut
ea vocat S. Augustinus, vel Auctor tractatus de An-
tichristo, ex mera Dei accidenti permissione, atque ut
plurimum ficta erunt, solum que apparentia: Atque
hanc, quia multos seducet, virtutem suis etiam com-
municabit sectatoribus Antichristus, seu prædicatori-
bus, ut facilius perversam hoc pacto doctrinam suam
diffundat.

Et dedit illi draco virtutem suam, & po-
testatem magnam. Magna erit illa potestas, sed
à dracone, seu demone: ubi datur intelligere, quia
omnino cautela ac discretionem, uti nos oportet in pro-
digiorum, miraculorum ve qualificatione; multa
enim quantumcumque mira nunc etiam diabolus
efficit, quæ incauti divina adscribunt intensivæ vir-
tuti, unde miseris subjacent erroribus, ut asinus ille
inten-

intendebat spiritus: ad quod præcavendum utilis omni-^{563.}
no, immo & necessaria est discretio spirituum pro
qua monet S. Joannes: Nolite omni spiritui crede- 1. Joan: 4.1.
re, sed probate spiritus, si ex Deo sunt, sic enim
fiet, dicente S. Chrysostomo, Ut cognoscamus, quisnam ^{Hom: 29.}
spiritualis sit, quis non; quis propheta, & quis decep- ^{in 1. ad Cor:}
tor. Quia, ut docet S. Ambrosius, Solent spiritus
mundi fallaciter, quasi per imitationem dicere bona, ^{In Cap: 4.}
& inter hæc subinducere prava, ut per hæc quæ bona ^{Epist: 1. ad}
sunt accepta, ferantur & mala; ut quia unius spi- ^{Thom: 1.}
ritus dicta putantur, non discernantur ab invicem,
sed per id quod est licitum commendetur illicitum
auctoritate nominis, non ratione virtutis. Sed verò
ut tenet S. Augustinus: Qui fidem catholicam be- ^{De Agone}
nè didicit, & vera pietate bene munitus est, etsi hæ- ^{Christi 6.4.}
reses nesciat, hæreticis tamen respondet, quia ins-
truitur à Deo, roboratur, & ab omnibus protegatur
insidiis

Fecit signa magna, ut etiam ignem faceret
de caelo descendere in terram, sed quem ignem? ig-
nem concupiscentiæ & libidinis prædicabit esse caeleste,
cum tamen de terra tenebrosa & maxime caliginosa
suboriatur, inquam iterum, & admodum præcipiti de-
cursu

504. cursu revertitur, detrahitque quos adussit deano comburendos: Tali miraculo ne credamus, illi utique Christi Dñi prodigio, quo ignem venit in terram mittere

Luc: 12.
X. 49.

volens, ut accendatur; illo nos igne feriamur, qui ex

Hom: 4. S. Chrysostomo Mundi peccata quasi ignem excutit...

sicut enim igneus homo, si in medias incidat stipulas, nihil laedetur, sed magis vim exeret suam; sic & hic evenit, uti accidisse B. Laurentio notavit S. Augustinus, cum dixit: Hoc igne beatus Laurentius accensus,

flammarum non sensit incendium, & dum Christi ardet desiderio, persecutoris penam non sensit, & quantum ille ignis ad perfectionem faciat, sanctam que perseverantiam innuit S. Laurentius Justinianus dicens: ignitus amor semper meditatur nova, & insueta componit; impatiens namque cum sit, cogitare non desinit quomodo ardentius diligat, Albertus Magnus: Forma

De celesti
Conn: c. ult:

praeceptorum, inquit, est charitas, qua omnia in-

in c. 15. Joan:

formantur. praecepta ad virtutem merehdi: forma haec movet ad opera praeceptorum, & urget ad omnia implenda.

Et seduxit habitantes in terra propter signa

in Revelat: nam ut ait S. Methodius: Faciet multa signa & prodigia sophistica; quanta tunc erit hominum conturbatio, ut contemplatur S. Gregorius per haec verba: Pen-

S. 32. Mar: c. 13.

semus que erit humana mentis illa tentatio, quando 505.
pius martyr & corpus tormentis subicit, & tamen ante
ejus oculos tortor miracula facit, sed hanc tentationē
facile vincunt in fide Christi firmati, quæ phantasmati-
bus aut meris apparentiis non moventur, sed iis solum
credunt prodigiis quæ à benè operantibus divina vir-
tute patrantur, atque in ædificationem conducunt Eccle-
sia sancta seu Corporis Christi, ex quibus & peccato-
rum inducatur compunctio, & sincera pravorum se-
quatur emendatio, item que bonis in bono confirma-
tio. S. Gregorius exponens illud Job: Numquid milites Job: 38. 35.
fulgura & ibunt, & reverentia dicent tibi: adsumus? ait S. Jo. Mor:
C. 3.
Fulgura ex nubibus exeunt, cum mira opera ex sanctis
Prædicatoribus ostenduntur, qui idcirco nubes vocari
solent, quia & coruscant miraculis, & verbis pluvunt;
& quia humana corda istis miraculorum Fulgoribus
conturbantur: ergo mira opera, sive miracula, sig-
na, & prodigia, ut pro talibus digne habeantur de-
bent à viris sanctitate conspicuis effici, & ad finem
sanctum ordinari, ut operis & operantis congruus in-
tendatur effectus ad Dei gloriam & salutem animarū,
unde idem S. Pontifex dixit: Miracula tanto mayo- Rom: 29.
in Evang.
ra sunt, quanto spiritualia; tanto majora, quanto per
ea, non corpora, sed animæ suscitantur.

S.

S. V. De Enoch & Helia tempore Antichristi.

Textus: Et dabo duobus testibus meis, & prophetabunt: amicitia saccis. Apoc. 11. 3.

Hi sunt dua olive, & duo candelabra in conspectu Domini terra stantes. 4.

Si quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum & Bestia faciet adversum eos bellum. 7.

Et ascenderunt in caelum in nube, & viderunt illos inimici eorum. 12.

Non utique deerit electis Divina specialis providentia in tanta persecutione; submittet enim tunc ad id servatos fortissimos duos presidarios Enochum & Eliam, quibus dabit prophetare, verbo que, et exemplo paenitentiam & reliquas virtutes praedicare, quos ut testes suos missurus est, ut palam de se testimonium reddant, & evangelium intrepide praedicent inter inimicos veritatis, qui & eis nocere aut adversari non poterunt toto eo tempore, quo illis à Deo concedetur praedicare: quod si quis id attentaverit, illico de caelo penas luet, de multimoda potestate qua vera ex Dei virtute miracula patraverunt; atque incassum ipse Antichristus resistet eis, donec terminum à Deo praefixum suae praedicationis expleverint; tunc enim ut electi testes à Domino ejus testimonium glorioso perhibebunt martyrio, quo perpasso, per tres dies, &

Di-

dimidium manebunt insepulta eorum corpora, dein ^{367.}
magna inimicorum trepidatione resurgent, vocatosque
nubes in caelum evehet, accidentque caetera quae in hoc
capite II. vidit Joannes: quae ad litteram intelligenda esse
ut verba sonant, dicit hic Viegas

Et dabo duobus testi-
bus meis, & prophetabunt amici saccis, Hos duos Dei
testes tunc futuros esse Enochum & Eliam, sensus commu-
nis est Ecclesiae & Patrum, ut asserit, & citat Theophylus <sup>De Altribus
Christi.</sup>
Reynaudus, etsi aliqui contrarium sultem quoad Enoch opi-
nati sint, sed eorum opinio est improbabilis, ait Viegas. ^{in Apoc. V.}
Predicabunt autem amici saccis, seu penitentiam, quam
tunc aptissime consulent, ad majorem & ipsi exercebunt
efficaciam: male enim, vel potius nunquam persuadent pre-
dicator, qui quoddam aliis verbo insinuat, ipse prius opere non
explet: unde S. Augustinus dixit: Humilitatem praece- <sup>Comment:
in 2.</sup>
pisti, humilis appare, & tu prior imple quod praecepisti,
ut exemplo tuo vincentes superbiam non possideantur a
diabolo, qui adversus tua praecepta superbiam persua-
sit dicens: Manducate, & aperientur vobis oculi, & eritis
tanquam dii: & S. Hieronymus, <sup>Ad Fabian:
de vitiis Sa-
cerdotali.</sup> *Tanta, inquit, esse
debet scientia, & eruditio Pontificis Dei, ut & gressus ejus
& motus, & universa vocalia sint: veritatem mente con-
cipiat, & toto eam habitu resonet, ut quidquid agit, quid-
quid loquitur sit doctrina populorum.* Hi

Hi sunt duæ oliva, & duo candelabra in conspectu Dñi terra stantes. Oliva sunt, quia constanter vi-
rentes; & candelabra propter firmitatem in luce conti-
nenda ac emittenda congruentissimæ prædicationis, non
marcescent in bene operando, non declinabunt à bono
persuadendo: de quo addiscamus in virtutibus prosequen-
dis constantiam, ubi non progredi jam regredi est, in
quosensu dixit S. Augustinus: Semper tibi displiceat
quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es; nam
ubi tibi placuisti, ibi remansisti: si autem dixeris suf-
ficere, periisti: obliviscere præterita, noli in ea respice-
re, ne ibi remaneas ubi respexeris, propterea enim
Christus dicit: Memerote uxoris Sath. & mellifluè S.
Bernardus ait: Neque in incerto hujus mortalis vi-
tæ quidquam in eodem statu permanet; aut ascendas
necesse est, aut descendas; minimè pro certo est bonus,
qui melior esse non vult; et ubi incipis nolle fieri mè-
lior, ibi etiam desinis esse bonus. Eundem ergo no-
bis est semper de virtute in virtutem, ut loquitur Sal-
tes; atque ut bene Rabbannus Maurus: Justi, ait,
quasi virens folium semper germinant, quia spe sal-
vi facti, in fidei, ac virtutum gratia proficere non ces-
sant, donec ad fructum desideratæ retributionis at-
tingant. Demum directè ad textum appositum sic ha-

Serm: 15. de
verb: Apost:

Luc: 7. 32.

Epist: 91.
ad Abba Jos
Simeon:

B. 23. 8.

L. 2. in Prov:
sacramentis.

habet Rupertus Abbas: *Candelabra in quo sunt? in* 569.
eo videlicet, quod in illis diebus tam nigris, tam tene- *Apud Syl-*
brosis, clara prophetia sua, sive praedicatione lucebunt *veiram hic.*
ita ut fieri non possit, ut in errorem inducatur quispi-
am electorum.

Et si quis voluerit eos nocere, ignis ex-
iet de ore eorum: indemnes namque suos Deus servat
predicadores, ac ministros, ut eis arma tribuat, quibus
non tam propriarum, quam Dei in ipsos injuriarum
vindictam sumant, quia qui eos spernit Deum sper-
nit: unde Celsus Pannonius notat dicens: Non ideo hic.
sancti precantur Deum exurgere in adversarios,
quia molestantur, & laeduntur ab eis; alioquin quomo-
do sancti essent per patientiam? sed quia contemni-
tur Deus in ipsis, cujus honorem zelant super om-
nia, Quapropter duo isti Dei testes inebri non nisi
divinas ulciscuntur injurias, uti perpiet in presenti com-
mentatur Richardus Victorinus, cum ait: Magnam *Apud*
habebunt potestatem, sed magis studebunt habere pa- *Sylveiram*
tientiam, quam irrogare vindictam; in quo, quanto *hic.*
erit in eis laudabilior virtus patientiae, tanto glorio-
sior erit retributio gloriae. Quod autem laetetur jus- 21. 57. u.
tus cum videat vindictam, sic explicat S. Gregorius: L. 18. Mor:
In peccatorum morientium sanguine justus lavant ma- *cap. 13.*
mus

510. nus, quia dum eorum poena conspicitur, conspicien-
tis vita mundatur, non laetantur super malo vel uni-
us, sed de communi, & ingenti inde manante bono, &
majori Dei gloria.

Bestia faciet adversum eos bellum,

persequendo eos, & bellum quoque eis spirituale indi-
cendo, sed in hoc pugnae genere invincibiles repositos,
materiali in eorum corpora persecutione Deo perma-
tente debellabit eos, & occidet, completo integrè eorum
missionis ministerio, ut nempe per mortem, & marty-
rium gloriosè obsignent suum de veritate, & Christo
testimonium: Vincet illos Antichristus (ait hic S. Tho-
mas) corporali violentia, non spiritali victoria, quia
non succumbent nec per erroris consensum, nec per
defectum rationis; non enim deerit eis, qui dicit: Dabo
Luc: 22. vobis os, & sapientiam, &c.) Ut nemo Divina ⁱⁿpro-
tentioni diffidat, sed potius imperterritè cū
hostibus animæ suæ dimicet, juxta illud S. Bernar-
di: Ego flos campi: qui diligit me (ait Sponsus a-
nimarum) veniat in campum; non refugiat me-
cum, & pro me inire certamen, ut possit dicere: bo-
num certamen certavi, &c.)

Et ascenderunt in ca-
elum

cum in nube, & viderunt illos inimici eorum, ^{511.}
 Hic assumptio innuitur Crochi & Elia in caelum; cuius
 privilegii, nempe aliquantulum anticipatae illis etiam cor-
 porum gloriae, digni, & à peracto ministerio, & à mar-
 tyrii circumstantiis effecti sunt: idque videntibus impi-
 is, & Christi adum persecutoribus, ut illud verificaretur
 quod videntes turbarentur timore horribili & dice- ^{Sap: 5. 4.}
 rent que intra se penitentiam agentes: Nos insensa-
 ti ^{et} quia, ut ait S. Gregorius, Ut peccatores am- <sup>Hom: 4.
in Evang:</sup>
 plius puniantur, eorum vident gloriam, quos contempse-
 runt. Atque hoc inter maxima damnatorum tormē-
 ta reputat S. Cyprianus dicens: Spectabitur illic tor- ^{Ad Senetr:}
 tor à martyribus semper, qui martyres in suppliciis spe-
 tavit ad tempus, & ut habet S. Isidorus Hispalensis: <sup>L. 1. Sent:
c. 19.</sup>
 Impii ex hoc durius in iudicio puniendi sunt mentis
 dolore, ex quo visuri sunt iustos gloriae beatitudine
 mernisse.

S. VI. De fine, & interitu Antichristi

Textus: Datus est ei potestas facere menses quadraginta
 duos. ^{Apoc: c. 13. v. 5.}

Apprehensa est bestia, & cum ea, Pseudo propheta. ^{Apoc: 19.}

Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis. ^{ibid.}

Antichristi tyrannidem modico absolute tempore dura-
 tu-

512. turam non semel inuunt Sacra Clausulae, ut dum
dicitur diabolus descendurus cum ira magna sciens,

Apoc. 12. quia modicum tempus habet; sed & non paucis in locis
praefinitur illud tempus, statuuntur que tres anni cum

Daniel: 12.
Apoc: 11. 12.
& 13. Capp.
quibus finitis, Antichristus cum suo Coadjutore (quem S.
Irenaeus ejus vocat Armigerum, quod simul cum illo ei-

dem que armis contra Christi agmen pugnaturus sit)

terribilem illam passurus est mortem, qua vivus uter-

que terra dehiscente absorbebitur, & in ipso hiatus, qua-

2. Thess: 2.
Apoc: 19.
20.
si compresso gutture strangulabitur. Sic Patres concor-

dant optime quod S. Paulus dicat Antichristum interfecti

iri, & S. Joannes viderit vivum in inferos mittendum.

Mortuo sic Antichristo, ex sensu communi Doctorum

Daniel: 12. 11.
apud Viegas, concedet Deus hominibus usque ad tre-

mendum iudicij universalis diem spatium quadragin-

ta quinque dierum; quod eruitur ex Daniele Prophe-

ta dicente, beatum fore, qui pervenerit ad tale spatium;

in eo equidem iis, qui ab Antichristo seducti fuerunt, lo-

cus erit agenda, si voluerint, penitentia

Data est ei
potestas facere menses quadraginta duos, seu, ut le-
git Vatablus: Data est ei potestas vivendi, vel tran-
sigendi, id est transeundi quadraginta duos menses,
sive tres annos cum dimidio: ubi maximè elucet
divina semper misericordia, quae tribulationum tem-
pus

pius abbreviat, consolationum autem producit & ^{513.}
ablongat; Christus animarum consolator duravit ad
annos triginta tres; Antichristo tentatori soli conce-
duntur tres anni cum dimidio, sic que semper divinae
justitiae, & misericordiae processit vicissitudo, ut Deus vi-
deatur invitus punire, semper que ad miserendum in-
clinari: unde notavit Olearius: Centum quadraginta di- ^{in Genes:}
es diluvium duravit, paucioribus autem diebus aquae
defecerunt, ut ostenderet Dominus, quod pronior sit ad mi-
serendum, quam ad flagellandum; & quod vix ferre pos-
sit continuare punitionem: hoc enim illi peculiare est,
ut ad momentum affligat, & ad multos centenarios an-
norum consoleatur. Saneus autem Ambrosius ad illud ^{Serm. de}
Ps. 114. 6. Misericors Dominus, & justus, Deus noster mise- ^{obitu Theod.}
retur, egregie advertit dicens: Bis misericordiam po-
suit, justitiam vero semel; in medio est justitia gemino
inclusa septo misericordiae; ita in presenti Antichris-
ti brevis permessa persecutio, etsi in novissimis tempori-
bus, & subsequens aliquod habebit remissionis interval-
lum

Apprehensa est bestia, & cum ea Pseudopropheta,
Antichristus scilicet, & praecursor ejus, sociusque famo-
sior; ille merito sub bestiae exprimitur nomine, ob fe-
ritatem, ac mores bestiales; & iste Pseudopropheta, quia
insig-

514. insignis impostor, ac illius pro seducendis homini-
bus fidelis coadjutor: hi propriissimè dicuntur ap-
prehensi, quia repentino raptiendi interitu: hunc
sibi timeant qui ex nunc Christum etsi non aperte,
occulis tamen vitis, ac peccatis incessanter persequun-
tur: nam ut ait S. Laurentius Justinianus: Fit per-
quam sæpè ex divino iudicio, ut inopinatis intendant
casibus, & venia careant, qui gratiam sibi neglexe-
runt oblatam, S. Augustinus: Qui differt, inquit,
penitere usque in finem, vix, aut nunquam pœni-
tet; quia quæ creditur esse vera contritio, mortis est
instantis exasperatio. & alibi idem S. Doctor ait:
Abvissimus dies terribiliter venturus auditur eis, qui
securi esse bene vivendo nolunt, & male vivere diu
volunt. & S. Thomas Villanovanus dicit: Insidio-
sus latro mors est, & semper ad invadendum pa-
ratus, qui nec prævideri potest, nec fugari. Vivi
missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis,
stagnum ignis sulfurei, seu sulfure ardentis vocat hic
infernum, ubi simul tormentorum perhibetur gravitas,
& declaratur æternitas: hinc Alensis. Vocatur, inquit,
pœna æterna stagnum, quoniam sicut aqua stagni
semper est immobilis, sic pœna inferni nunquam flu-
it,

Libro de spirite
anime inibri.

Apud S. Bern.
Sterni. l. 1. c. 11
u. 4. c. 1.

Super Ps. 30.

it, nec transit; Ambr: Anserthius Benedicinus in hunc ^{515.}
locum dixit: Terribiliter locus supplicii stagnum ignis ^{in Apoc:}
& sulphuris esse perhibetur; stagnum, quia demergit; ig-
nis autem quia exurit; sulphur verò, quia quos demergit
& exurit, & continuis fœtoribus replet; Reginaldus ^{Spec: finalis}
autem sic explicat: in stagno, quod est profundum, ^{Psalm: c. 5.}
intelligitur pena respondens culpæ superbiæ, in igne pe-
na respondens avaritiæ, in sulphure pena respondens
luxuriæ; & B. Albertus Magnus: Quia tormentum ^{Ar. e.}
infernæ stabile, immobile est ut stagnum plenum ardore ^{Operum fo. II.}
& fœtore; & ex his Bellovacensis sic intulit: Sic eti-
am peccatores, qui & perversis desideriis, & fœtore car-
nis arserunt, iuste in igne & sulphure penas luunt; D

Hec
merè de Antichristi historia mihi educenda censuris
reliqua in Auctoribus cum licuerit videnda proponens;
dicta que pro nostro instituto sufficere putavi, de quibus
tamen catholicè inferendum non prætermitto, nec diu
Antichristum venisse, sed venturum sub his signis, quæ
passim ex sacris Litteris catholici explicant interpre-
tes, & in specie ex illo Matthæi 24. quo dicitur: Pre- ^{14.}
dicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in
testimonium omnibus gentibus, & tunc veniet consum-
matio; super quo S. Hieronymus ait: Signum Do-
mi-

576. *minici aduentus est, Evangelium in toto orbe prædi-
cari, ut nullus sit excusabilis, unde, & potiori iure
inferitur 2. Pseudopropheta illum, & Saracenorum
sectæ auctorem, etsi iniquissimum Mahometem, non
fuisse Antichristum, illi Latè, & erudite ostendit P. Be-
nedictus Pererius in suo Opusculo ad calcem tomi 3.
in Apocalypsin. Ac tertio demum deducimus adhuc
à fortiori, Romanum Pontificem Christi Dñi in ter-
ris Vicarium, legitimum que Apostolorum successorem
nullo vel minimo titulo vel quidem dici posse Anti-
christum, ut dementati blasphemarunt in Anglia Cal-
vinistæ, alique alibi heretici, contra quos perdocti
edidit tractatum P. Leonardus Lessius: Flos, &
alios pro plena dictorum notitia consulendos omni-
no statuimus, Atque his finem nostro imponimus
Biblico Fasciculo, in quo collectos historiarum fla-
res idemdem sugere nobis credimus non inutile fu-
turum, saltem ubi ampliorum defuerit copia Commē-
tariarum: Cedant, utinam, omnia ad Dei majorem
gloriam, Dei paræ Virginis, Sanctorum que omnium
cultum & honorem promovendum; atque in nostram
proficiant mundi que totius, iis intercedentibus,
salutem sempiternam*

Contra
Jo: Annum
Viterbiensem

Lit: De
Antichristo.

22. januarij. FINIS Anno 1744

Series Capitum

- I. Christus Dominus. - - - Pagina 1.
- II. Maria Virgo Deipara. - - - 68.
- III. Joseph sponsus Marie. - - - 148.
- IV. Joannes Baptista Precursor Dñi. - - 181.
- V. Apostoli, & Discipuli Christi Dñi. - - 219.
- VI. S. Petrus Apostolorum Princeps - - 260.
- VII. S. Paulus gentium Apostolus. - - 296.
- VIII. S. Mariã Magdalenã - - - 329.
- IX. Pastor bonus - - - - - 367.
- X. Filius prodigus - - - - - 390.
- XI. De Divite Epulone - - - - - 422.
- XII. Phariseus, & Publicanus - - - 454.
- XIII. Antichristus - - - - - 485.

ind:

INDEX

Verborum præcipuorum.

---

*Numerus 1us indicat tomum, primum vel secundum,
secundus capitula, ac postremus paginas à 3°.*

A.

Abel	1-1-10.
Abraham	1-3-25.
Ejus obedientia.	26.
Victoria.	29.
Revelationes.	33.
Obitus.	38.
Adamus	1-1 per totum
Ejus formatio.	1-1-1.
Lapsus.	3.
Pœna in ipso.	5.
in posteritate.	7.
Filij.	9.
Genealogia.	13.
Pœnitentia.	12.
Obitus.	11.
Aman suspenditur.	1-18-344.

Amor Dei.	
proximi.	
Amor. noxius.	1-12-269.
Amor solitudinis.	1-17-307.
Angeli.	
Antichristus.	2-13-485.
ejus mores.	490.
Tyrannis.	496.
Miracula.	501.
Finis, & interitus.	511.
Antiochus funeste obiit.	1-22-460.
Apostoli Dñi.	2-5-per tot:
Eorum electio, numerus, dignitas.	219.
Missio, & potestas.	228.
Virtutes, Prædicatio.	235.
Miracula.	242.
Finis gloriosus.	244.
Arca Noemi.	1-2-17.
Arrogantia.	2-12-464.
Assiterus.	1-18-332.
Avaritia.	2-11-430.

B.

Balthasaris mors.	1-20-390.
Baptismus.	2-1-64.

Be-

Beneficia Dei.
Bona temporalia.
Bonus pater.

2-10-410.

C.

Cain.	1-1-10.
Charitas.	
Castitas.	2-2-80.
Christi nativitas.	2-1-1.
Genealogia.	3.
Adolescentia, juvenis.	10.
Aetas virilis.	14.
Predicatio.	20.
Passio, & mors.	36.
Resurrectio, & Ascensio.	56.
Circumcisio.	2-1-6 = 2-4-194.
Concordia fratrum.	1-22-445.
Confessio peccatorum.	
Constantia Susanna.	1-20-410.
Consortia prava.	1-16-277.
Corona spinea.	2-1-46.
Corporis ornatus.	1-17-315.
Correctio fraternalis.	1-5-82.
Cruce Christi Dñi.	2-1-47.

D.

Dalila.	1-9-127.
Daniel.	1-20-383.
Ejus visiones.	401.
David.	1-11-161.
Ejus unchio in Regem.	162.
Pietas.	1-10-147 = 1-11-166.
Peccatum.	171.
Penitentia.	174.
Pene.	176.
senectus, & mors	185.

Deus.

Dei fœdus cum hominibus.	1-3-32.
Deus-Homo. vide Christus.	
Diabolus.	
Silvium.	1-2-19.
Dives Epulo	2-11-422.
Ejus funestus interitus	433.
Discipuli Domini	2-5-247.

E.

Ecce Homo.	2-1-47.
Eleazar	1-22-454.
Elias, & Enoch.	2-13-506.

<i>Esdras.</i>	1-15-255.
<i>Esther.</i>	1-18-331.
<i>Eucharistia.</i>	2-1-39-60-65.
<i>Excellentia Seipara.</i>	2-2-à 129.
<i>Exemplum.</i>	

F.

<i>Falsum testimonium.</i>	1-20-411.
<i>Filiorum Educatio.</i>	1-15-285.
<i>Filius Prodigus.</i>	2-10-390.
<i>Ejus mutatio.</i>	400.
<i>Fortitudo Sampsonis</i>	1-9-à 121.

G.

<i>Gedeon</i>	1-8-98.
<i>Ejus persecutiones.</i>	107.
<i>Victoria.</i>	103.
<i>Sepultura.</i>	111.
<i>Gloria caelestis</i>	2-5-289.
<i>Goliath.</i>	1-10-148.
<i>Gratia Dei.</i>	

H.

<i>Herodes.</i>	2-1-8-45.
-----------------	-----------

Hevæ formatio.	1-1-2.
transgressio.	3.
Fragilitas.	8.
Hypocrisis.	2-12-456.
Holophernes.	1-17-314.
occiditur.	322.
Hominis creatio.	1-1-1.
Humilitas.	2-1-33. = 470. & seq.

I.

Idololatria.	1-12-210.
infernus.	2-11-432 = 513.
inimici diligendi.	
injuria toleranda.	
Isaac.	1-3-56.
ira Dei timenda.	
invidia.	2-10-417.

J.

Jacob.	1-4-40.
ejus virtutes.	42.
Crucis.	48.
Mors.	56.
Jehu.	1-14-236.
Prevaricans punitur.	251.
Joannes Baptista.	2-4-181.
	ejus

<i>Ejus sanctificatio.</i>	2-4-187.
<i>Nativitas.</i>	192.
<i>Vita in deserto.</i>	198.
<i>Prædicatio.</i>	202.
<i>Decollatio.</i>	213.
<i>Joannes Evangelista.</i>	2-1-51 = 2-2-111.
<i>Joseph Patriarcha. 1-45-52, & seq:</i>	(2-5-223.
<i>s. Joseph.</i>	2-3-per totum.
<i>Josue.</i>	1-7-83, & seq:
<i>Josias.</i>	1-13-216.
<i>Job.</i>	1-19-per tot.
<i>Jonas.</i>	1-21-420.
<i>Judas iscariotes.</i>	2-1-36 = 225.
<i>Judas Machabeus.</i>	1-22-444.
<i>Judices.</i>	1-8-à 28.
<i>Judith.</i>	1-17-305.
<i>Justitia.</i>	2-3-177.
<i>Justus.</i>	

L.

<i>Lachrymæ.</i>	
<i>Læto pœnitens.</i>	2-1-50.
<i>Lazarus mendicis.</i>	2-11-427.
<i>Lex Moysis.</i>	1-6-70.
<i>Lingua.</i>	2-7-320 = 11-441.

Luxuria.
Luxus.

2-13-492.
2-11-424.

M.

Machabæi.
Madianite.
Magi.
Mardocheus.
Maria Virgo Separa
Maria Magdalene.
Mater fortis.
Mercenarius quis?
Michael Arthangelus.
Michol.
Moyses.
Mortis memoria.

1-22-439.
1-8-103.
2-1-90.
1-18-a 336.
2-2-per lot:
2-8-329.
1-22-458.
2-9-375.
1-9-116.
1-11-168.
1-6-per lot:

N.

Nabuchodonosor.
Nathan.
Ninivitarum conversio.
Noe.
ejus excellentie.

1-20-390.
1-11-174.
1-21-432.
1-2-14.
——— 15.

Noemi filij.
Mors.

1—2—14.
1—2—24.

O.

Obedientia.
Occasio peccandi.
Opus.
Oratio.
otium.
Oves Christi.
Ovile Christi.

2—1—25.
2—9—380.
2—9—360.

P.

Pastor bonus.
Pastores.
Patientia.
s. Paulus Apostolus.
Paupertas christiana.
Penitentia Virtus.
Penitentia Sacramentum.
Peccator.
Peccatum originale.
s. Petrus Apostolus.
Pharisaeus, & Publicanus.
Phase.

2—9—per tot.
2—1—89.
1—19—p. tot.
2—7—p. tot.
2—5—250.
1—21—434.
2—1—62.
1—1—3. & seq.
2—6—per totum.
2—12—per tot.
1—13—229.

<i>Philister.</i>	1—9—127.
<i>Pilatus.</i>	2—7—44. & seq:
<i>Persecutio.</i>	2—5—255. & seq:
<i>Potestas Apostolica.</i>	2—5—230 = 240. &c.
<i>Prædicatio.</i>	2—7—315.
<i>Pueri in fornace.</i>	1—20—384.
<i>Pyramis sepulchri Job.</i>	1—19—381.

Q.

<i>Querela Fratris Filij prodigi.</i>	2—10—415.
---------------------------------------	-----------

R.

<i>Raphael Archangelus.</i>	1—16—295.
<i>Rebecca.</i>	1—4—40.
<i>Reges israel</i>	1—10—à 134.
<i>Religio.</i>	
<i>Resurrectio.</i>	
<i>Revelationes.</i>	2—7—317.

S.

<i>Salomon.</i>	1—12—189. & seq:
<i>Sampson.</i>	1—9—113. &c.
<i>Sara.</i>	1—16—295.

Saul.	1—10—134.& seq.
Scala Jacob.	1—4—44.
Sermo Josue.	1—7—93.
Serpens.	1—1—3.
Servitus.	1—5—54.
Silentium.	2—1—42.
Simeon.	2—1—93.
Sinai mons.	1—6—70.
Socij pravi.	
Sollicitudo pastoralis.	2—9—per tot.
Somnus mortis.	1—11—188.
Spiritus sanctus.	
Status innocentie.	1—1—1.
Superbia.	2—12—à 454.
Susanna.	1—20—407.

T.

Tabula Chronologica	Tom: 1. principio.
Veteris Testamenti.	
Novi Testamenti	Tom: 2. principio.
Tempestas in mari.	1—21—426.
Templum Salomonis.	1—12—203.
Terra promissa.	1—7—86.
Timor Dei.	2—7—309.
Tobias uterque.	1—16—à 275.

s: Thomas Apostolus. 2-1-61.

U.

Unitas christiana. 2-9-384.

V.

Verbum Dei.

Virtutes Seiparae.

2-2-à 137.

Visitatio B. Mariae V.

2-2-85 = 2-4-187.

Vulnera Christi Dñi

Z.

Zelus animarum. 2-7-350.

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

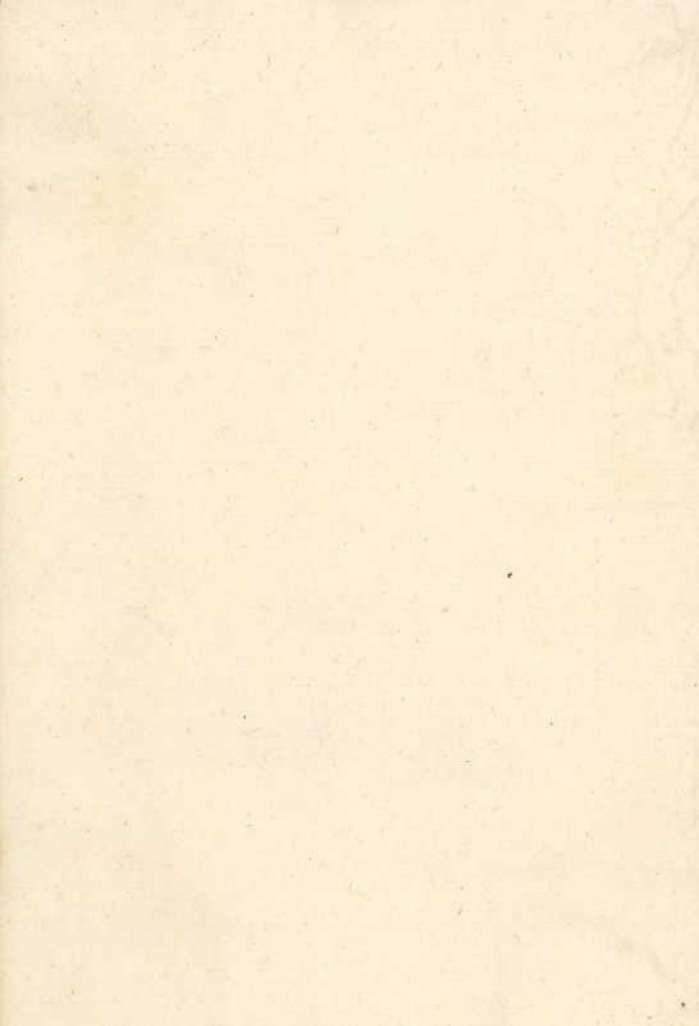
Tabula Chronologica
vires Tabula
Novi Testamenti
Evangelii
Iohannis Baptistae
Iohannis Evangelium
Iohannis Epistola
Iohannis Apocalypse
Iohannis Actus

190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300

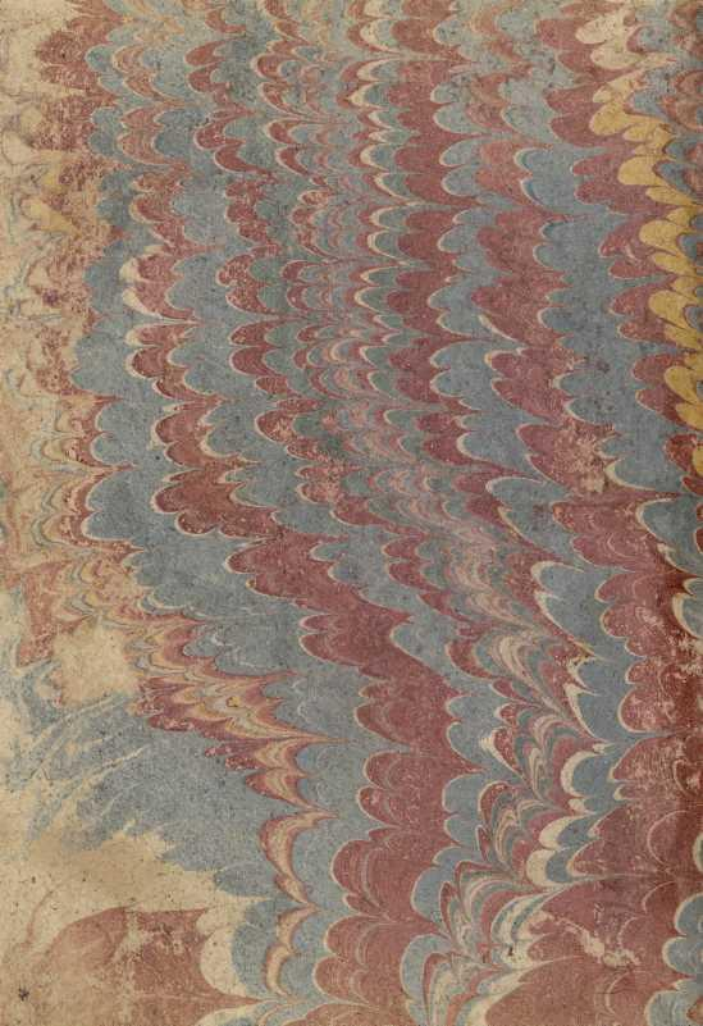

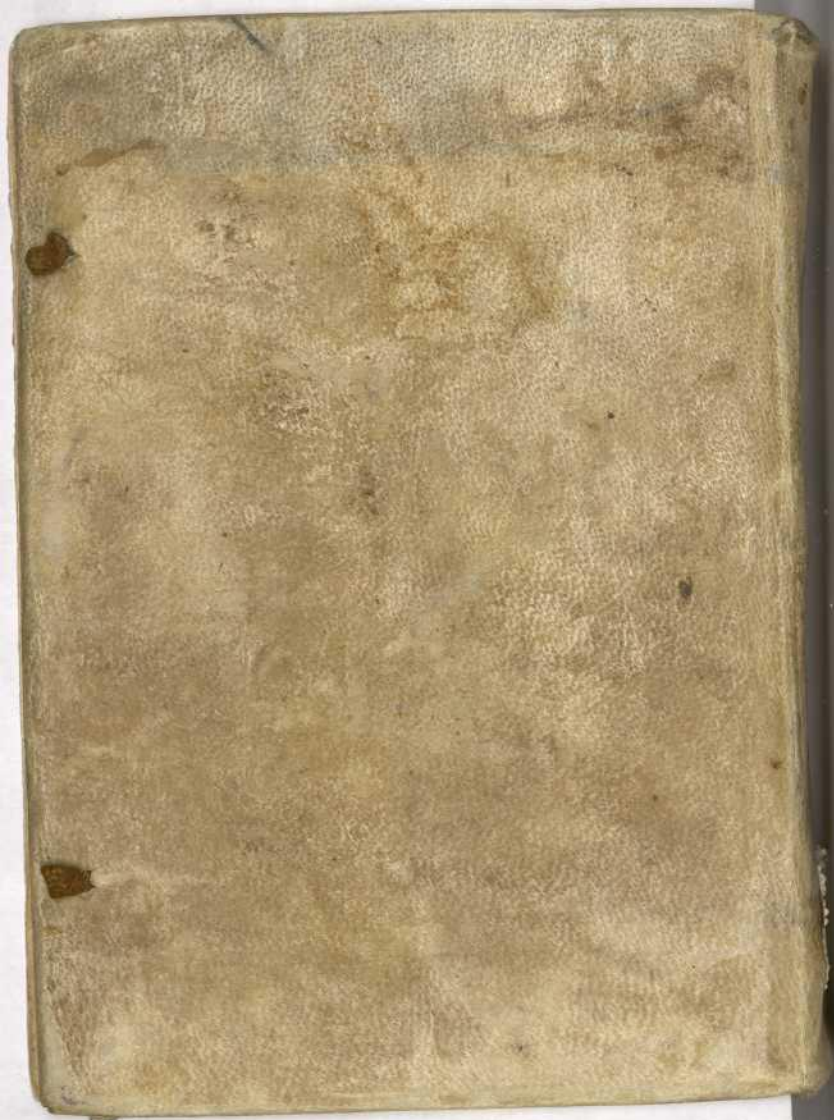

W. J. ...
BIBLIC.

No. Caja
C-52(2)